

EUROPEISKA UNIONEN

EUROPAPARLAMENTET

RÅDET

Bryssel den 13 maj 2024
(OR. en)

2022/0051 (COD)

PE-CONS 9/24

DRS 12
CODEC 237

LAGSTIFTNINGSAKTER OCH ANDRA INSTRUMENT

Ärende: EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV om tillbörlig
aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet och om ändring av direktiv (EU)
2019/1937 och förordning (EU) 2023/2859

**EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS
DIREKTIV (EU) 2024/...**

av den ...

**om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet
och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och förordning (EU) 2023/2859**

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA
DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 50.1, 50.2 g
och 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande¹,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet², och

¹ EUT C 443, 22.11.2022, s. 81.

² Europaparlamentets ståndpunkt av den 24 april 2024.

av följande skäl:

- (1) Såsom anges i artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen ska unionen bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, i enlighet med vad som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*). Dessa grundläggande värden, som har legat till grund för unionens egen tillblivelse, liksom de mänskliga rättigheternas universalitet och odelbarhet samt respekten för principerna i Förenta nationernas stadga och i internationell rätt, bör vägleda unionens åtgärder i internationella sammanhang. I dessa åtgärder ingår att främja en hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i utvecklingsländer.
- (2) I enlighet med artikel 191 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) är en hög miljöskyddsnivå och en bättre miljö samt främjande av europeiska grundläggande värden några av unionens prioriteringar, såsom anges i kommissionens meddelande av den 11 december 2019 om den europeiska gröna given. Dessa mål kräver att inte bara offentliga myndigheter utan även privata aktörer, särskilt företag, deltar.

- (3) I sitt meddelande av den 14 januari 2020 Ett starkt socialt Europa för rättvisa omställningar åtog sig kommissionen att uppgradera Europas sociala marknadsekonomi för att uppnå en rättvis omställning till hållbarhet och att säkerställa att ingen lämnas utanför. Detta direktiv kommer också att bidra till den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som främjar rättigheter som säkerställer rättvisa arbetsvillkor. Det är en del av unionens politik och strategier för att främja anständigt arbete i hela världen, inbegripet i globala värdekedjor, i enlighet med kommissionens meddelande av den 23 februari 2022 om anständiga arbetsvillkor i världen.
- (4) Företagens beteende inom alla sektorer av ekonomin är avgörande för att uppnå unionens hållbarhetsmål, eftersom unionsföretag, särskilt stora sådana, är beroende av globala värdekedjor. Det ligger också i företagens intresse att skydda de mänskliga rättigheterna och miljön, särskilt med tanke på konsumenternas och investerarnas växande engagemang i dessa frågor. Flera initiativ för att främja företag som stöder värdeorienterad omvandling finns redan såväl på unionsnivå som på nationell nivå.

- (5) Befintliga internationella standarder för ansvarsfullt företagande anger att företag bör skydda de mänskliga rättigheterna och beskriver hur de bör hantera miljöskyddet i sin verksamhet och i sina värdekedjor. I FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (FN:s vägledande principer) erkänns företagens ansvar att iaktta tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter genom att identifiera, förebygga och begränsa de negativa effekterna av deras verksamhet på de mänskliga rättigheterna och genom att redovisa hur de hanterar dessa effekter. I FN:s vägledande principer anges att företag bör undvika att kränka de mänskliga rättigheterna och arbeta för att komma till rätta med negativa effekter för de mänskliga rättigheterna som de har orsakat eller bidragit till eller som de har koppling till i sin egen verksamhet, genom sina dotterföretags verksamhet och genom sina direkta och indirekta affärsförbindelser.
- (6) Begreppet tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter specificerades och vidareutvecklades i riktlinjerna för multinationella företag (MNE-riktlinjerna) från Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), där tillämpningen av tillbörlig aktsamhet utvidgades till miljö- och styrningsfrågor. OECD:s riktlinjer om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande (riktlinjerna om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande) och dess sektorsspecifika vägledning är internationellt erkända ramar med praktiska åtgärder för tillbörlig aktsamhet som syftar till att hjälpa företag att identifiera, förebygga och begränsa faktiska och potentiella effekter i verksamheten, leveranskedjorna och andra affärsförbindelser samt redogöra för hur de hanterar sådana effekter. Begreppet tillbörlig aktsamhet behandlas också i rekommendationerna från Internationella arbetsorganisationens (ILO) trepartsdeklaration om principer som rör multinationella företag och socialpolitik.

- (7) Alla företag har ett ansvar för att respektera de mänskliga rättigheterna, som är universella, odelbara, avhängiga av varandra och sammanlänkade.
- (8) FN:s mål för hållbar utveckling, som alla FN:s medlemsstater antog 2015, omfattar målen att främja varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt. Unionen har satt som mål att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling. Den privata sektorn bidrar till dessa mål.
- (9) Globala värdekedjor, och särskilt värdekedjor för kritiska råvaror, påverkas av skadliga effekter av naturliga faror eller faror orsakade av människan. Frekvensen och effekterna av chocker som medför risker för kritiska värdekedjor kommer sannolikt att öka i framtiden. Den privata sektorn kan fylla en viktig funktion när det gäller att främja en långvarig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt och därvid undvika obalanser på den inre marknaden. Detta understryker vikten av att stärka företagens motståndskraft i förhållande till negativa scenarier som rör deras värdekedjor, med beaktande av externa effekter och sociala, miljömässiga och styrningsrelaterade risker.

- (10) I internationella avtal inom ramen för FN:s ramkonvention om klimatförändringar i vilka unionen och medlemsstaterna är parter, såsom Parisavtalet inom ramen för FN:s ramkonvention om klimatförändringar som antogs den 12 december 2015 (*Parisavtalet*)³ och den nyligen antagna klimatpakten från Glasgow, anges i detalj åtgärder som kan vidtas för att hantera klimatförändringar och bidra till att hålla den globala uppvärmningen inom 1,5 °C. Förutom särskilda åtgärder som förväntas av alla signatärparter anses också den privata sektorns roll, särskilt dess investeringsstrategier, vara central för uppnåendet av dessa mål.

³ EUT L 282, 19.10.2016, s. 4.

- (11) Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119⁴ åtog sig unionen också att uppnå klimatneutralitet senast 2050 och att minska utsläppen med minst 55 % fram till 2030. Båda dessa åtaganden kräver en förändring av företagens produktions- och inköpsmetoder. I det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer kommissionens meddelande av den 17 september 2020 Höjning av Europas klimatambition för 2030 - Investering i en klimatneutral framtid till förmån för våra medborgare (*klimatmålsplanen för 2030*) anges olika nivåer av utsläppsminskningar som krävs inom olika ekonomiska sektorer, men för alla gäller att det oavsett scenario krävs betydande minskningar för att unionen ska kunna uppnå sina klimatmål. I planen betonas också att förändringar i regler och praxis för företagsstyrning, bland annat när det gäller hållbar finansiering, kommer att få företagens ägare och ledning att prioritera hållbarhetsmål i sin verksamhet och i sina strategier. I kommissionens meddelande om den europeiska gröna given anges att alla unionens åtgärder och strategier ska dra åt samma håll för att hjälpa unionen att klara en lyckad och rättvis omställning till en hållbar framtid. Där anges också att hållbarhet bör integreras ytterligare i ramen för bolagsstyrning. Den ram för unionens arbete på miljö- och klimatområdet som fastställs i Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/591⁵ syftar till att på ett rättvist, skäligt och inkluderande sätt påskynda den gröna omställningen till en cirkulär ekonomi som är klimatneutral, hållbar, giftfri, resurseffektiv, baserad på förnybar energi, motståndskraftig och konkurrenskraftig och att skydda, återställa och förbättra miljösituationen genom att bland annat stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (*europeisk klimatlag*) (EUT L 243, 9.7.2021, s. 1).

⁵ Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/591 av den 6 april 2022 om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2030 (EUT L 114, 12.4.2022, s. 22).

- (12) Enligt kommissionens meddelande av den 24 februari 2021 Att bygga upp ett klimatrezilient Europa - den nya EU-strategin för klimatanpassning bör nya investeringar och politiska beslut vara klimatinformerade och framtidssäkrade, även för större företag som förvaltar värdekedjor. Detta direktiv bör vara förenligt med den strategin. På samma sätt bör det råda samstämmighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/...⁶⁺, som fastställer tydliga krav för bankernas styrningsregler, inbegripet kunskap om miljömässiga, sociala och styrningsrelaterade risker på styrelsenivå.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/... om ändring av direktiv 2013/36/EU vad gäller tillsynsbefogenheter, sanktioner, filialer från tredjeland och risker avseende miljö, samhällsansvar och bolagsstyrning (kapitalkravsdirektivet) (EUT C [...], [...], s. [...]).

⁺ EUT: För i texten in numret på det direktiv som återfinns i dokument PE-CONS 79/23 (2021/0341(COD)) och för i fotnoten in direktivets nummer, datum, titel och hänvisning till EUT.

- (13) Ett initiativ om hållbar företagsstyrning behandlas i kommissionens meddelande av den 11 mars 2020 En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin för ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa (*handlingsplan för en cirkulär ekonomi*), kommissionens meddelande av den 20 mars 2020 EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 Ge naturen större plats i våra liv (*strategin för biologisk mångfald*), kommissionens meddelande av den 20 mars 2020 Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem (*från jord till bord-strategin*), kommissionens meddelande av den 14 oktober 2020 Kemikaliestrategi för hållbarhet – På väg mot en giftfri miljö (*kemikaliestrategin*), kommissionens meddelande av den 12 maj 2021 EU-handlingsplan: Med sikte på nollförorening av luft, vatten och mark, kommissionens meddelande av den 5 maj 2021 Uppdatering av industristrategin 2020: en starkare inre marknad för EU:s återhämtning, kommissionens strategi Industri 5.0, kommissionens meddelande av den 4 mars 2021 Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter och kommissionens meddelande av den 18 februari 2021 Översyn av handelspolitiken: En öppen, hållbar och bestämd handelspolitik. Kraven på tillbörlig aktsamhet enligt detta direktiv bör bidra till att uppnå målen i EU:s handlingsplan från 2021 med sikte på nollförorening av luft, vatten och mark, för att skapa en giftfri miljö och skydda människors, djurs och ekosystems hälsa och välbefinnande från miljörelaterade risker och negativa effekter.

- (14) Detta direktiv är förenligt med det gemensamma meddelandet från kommissionen EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024. I den handlingsplanen fastställs prioriteringen att stärka unionens engagemang för att aktivt underlätta det globala genomförandet av FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter och andra relevanta internationella riktlinjer, såsom MNE-riktlinjerna, bland annat genom att främja relevanta standarder för tillbörlig aktsamhet.
- (15) I sin resolution av den 10 mars 2021 med rekommendationer till kommissionen om företagens tillbörliga aktsamhet och ansvarsskyldighet uppmanar Europaparlamentet kommissionen att föreslå unionsregler för omfattande skyldigheter för företag avseende tillbörlig aktsamhet, med konsekvenser som inkluderar skadeståndsansvar för de företag som orsakar eller gemensamt orsakar skada genom att underlåta att iaktta tillbörlig aktsamhet. I rådets slutsatser av den 1 december 2020 om mänskliga rättigheter och anständigt arbete i globala leveranskedjor uppmanades kommissionen att lägga fram ett förslag till en unionsrättslig ram för hållbar företagsstyrning, som inbegriper sektorsövergripande skyldigheter vad gäller företagens tillbörliga aktsamhet i globala leveranskedjor. I sitt initiativbetänkande av den 2 december 2020 om hållbar företagsstyrning efterlyser Europaparlamentet också ett förtydligande av styrelseledamöternas skyldigheter. I sin gemensamma förklaring av den 21 december 2021 om EU:s lagstiftningsprioriteringar för 2022 har Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och kommissionen åtagit sig att verka för att skapa en ekonomi som fungerar för människor och att förbättra regelverket för hållbar företagsstyrning.

- (16) Detta direktiv syftar till att säkerställa att företag som är verksamma på den inre marknaden bidrar till hållbar utveckling och till en hållbarhetsomställning i ekonomier och samhällen genom att identifiera och, där så behövs, prioritera, förebygga och begränsa, stoppa, minimera och avhjälpa faktiska eller potentiella negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön i samband med företagens egen verksamhet, deras dotterföretags verksamhet och deras affärspartners verksamhet i företagens verksamhetskedjor, och säkerställa att de som påverkas av att denna skyldighet inte respekteras har tillgång till rättslig prövning och rättsmedel. Detta direktiv påverkar inte medlemsstaternas ansvar att respektera och skydda de mänskliga rättigheterna och miljön enligt internationell rätt.

- (17) Detta direktiv påverkar inte sådana skyldigheter på områdena mänskliga rättigheter, sysselsättning och sociala rättigheter, miljöskydd och klimatförändringar som följer av andra unionslagstiftningsakter. Om bestämmelserna i detta direktiv strider mot bestämmelser i en annan unionslagstiftningsakt som har samma mål och föreskriver mer omfattande eller mer specifika skyldigheter, bör bestämmelserna i den andra unionslagstiftningsakten ha företräde i den utsträckning som konflikten gäller och bör tillämpas på dessa särskilda skyldigheter. Som exempel på dessa skyldigheter i unionens lagstiftningsakter kan nämnas skyldigheterna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/821⁷, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542⁸ och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1115⁹.

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/821 av den 17 maj 2017 om fastställande av skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet i leveranskedjan för unionsimportörer av tenn, tantal och volfram, malmer av dessa metaller, samt guld med ursprung i konflikttrabbade områden och högriskområden (EUT L 130, 19.5.2017, s. 1).

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG (EUT L 191, 28.7.2023, s. 1).

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1115 av den 31 maj 2023 om tillhandahållande på unionsmarknaden och export från unionen av vissa råvaror och produkter som är förknippade med avskogning och skogsförstörelse och om upphävande av förordning (EU) nr 995/2010 (EUT L 150, 9.6.2023, s. 206).

- (18) Detta direktiv är inte tillämpligt på pensionsinstitut som driver socialförsäkringssystem enligt unionsrätten. Om en medlemsstat har valt att helt eller delvis inte tillämpa Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341¹⁰ på ett tjänstepensionsinstitut i enlighet med artikel 5 i det direktivet, ska det här direktivet inte tillämpas på dessa tjänstepensionsinstitut.
- (19) Företagen bör vidta lämpliga åtgärder för att inrätta och genomföra åtgärder för tillbörlig aktsamhet med avseende på den egna verksamheten, dotterföretagens verksamhet och direkta och indirekta affärspartners verksamhet genom hela verksamhetskedjan i enlighet med detta direktiv. Detta direktiv bör inte kräva att företag under alla omständigheter garanterar att negativa effekter aldrig kommer att uppstå eller att de kommer att stoppas. Exempelvis vad gäller affärspartner där de negativa effekterna är en följd av statliga ingripanden kan det vara svårt för företaget att uppnå ett sådant resultat. Därför bör de viktigaste skyldigheterna i detta direktiv vara skyldigheter med avseende på medlen (*obligations of means*). Företaget bör vidta lämpliga åtgärder genom vilka målen för tillbörlig aktsamhet kan uppnås genom en verksam hantering av negativa effekter, på ett sätt som står i proportion till hur allvarliga och sannolika de negativa effekterna är. Hänsyn bör tas till omständigheterna i det specifika fallet, arten och omfattningen av de negativa effekterna och relevanta riskfaktorer, bland annat när det gäller att förebygga och minimera negativa effekter, särdragen i företagets affärsverksamhet och dess verksamhetskedja, sektor eller geografiska område där dess affärspartner är verksamma, till företagets möjlighet att påverka sina direkta och indirekta affärspartner och till huruvida företaget kan öka sitt inflytande.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (EUT L 354, 23.12.2016, s. 37).

- (20) Förfarandet för tillbörlig aktsamhet som fastställs i detta direktiv bör omfatta de sex steg som fastställs i riktlinjerna om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande, som innehåller åtgärder för tillbörlig aktsamhet för företag som syftar till att identifiera och hantera negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön. Den processen inbegriper följande steg: 1) Integrera tillbörlig aktsamhet i policyer och förvaltningssystem, 2) identifiera och bedöma negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön, 3) förebygga, stoppa eller minimera faktiska eller potentiella negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön, 4) övervaka och bedöma åtgärders effektivitet, 5) kommunicera och 6) tillhandahålla avhjälpande åtgärder.

- (21) I syfte att göra den tillbörliga aktsamheten mer effektiv och minska bördan för företagen bör de ha rätt att dela resurser och information inom sina respektive företagskoncerner och med andra rättsliga enheter. Moderföretag som omfattas av detta direktiv bör tillåtas att fullgöra vissa av skyldigheterna avseende tillbörlig aktsamhet även för dotterföretag som omfattas av detta direktiv, om detta säkerställer effektiv efterlevnad. Detta bör inte påverka tillsynsmyndigheternas utövande av befogenheter över dotterföretagen eller dotterföretagens civilrättsliga ansvar enligt detta direktiv. När ett moderföretag uppfyller skyldigheterna beträffande att bekämpa klimatförändringar på dotterföretagets vägnar bör dotterföretaget uppfylla dessa skyldigheter i enlighet med moderföretagets klimatomställningsplan, anpassad till dess affärsmodell och affärsstrategi. Om dotterföretaget inte omfattas av detta direktiv bör moderföretaget, eftersom dotterföretaget inte är skyldigt att iaktta tillbörlig aktsamhet, låta dotterföretagets verksamhet omfattas av moderföretagets egna skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet. Om dotterföretagen omfattas av detta direktiv men moderföretaget inte gör det, bör de fortfarande ha rätt att dela resurser och information inom företagskoncernen. Dotterföretagen bör dock vara ansvariga för att fullgöra skyldigheterna avseende tillbörlig aktsamhet enligt detta direktiv.

- (22) Fullgörandet av vissa skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet på koncernnivå bör inte påverka dotterföretagens civilrättsliga ansvar enligt detta direktiv gentemot skadelidande. Om villkoren för civilrättsligt ansvar är uppfyllda kan dotterföretaget hållas ansvarigt för den skada som har uppkommit, oavsett om skyldigheterna avseende tillbörlig aktsamhet har fullgjorts av dotterföretaget eller av moderföretaget på dotterföretagets vägnar.
- (23) Affärspartner bör inte vara skyldiga att för ett företag som fullgör skyldigheterna enligt detta direktiv röja information som utgör en företagshemlighet enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/943¹¹ utan att det påverkar röjandet av direkta och indirekta affärspartners identitet, eller väsentlig information som behövs för att identifiera faktiska eller potentiella negativa effekter, om detta är nödvändigt och vederbörligen motiverat med avseende på företagets efterlevnad av skyldigheterna avseende tillbörlig aktsamhet. Detta bör inte påverka affärspartners möjlighet att skydda sina företagshemligheter genom de mekanismer som fastställs i direktiv (EU) 2016/943. Affärspartner bör aldrig vara skyldiga att röja säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller annan information vars röjande skulle utgöra en risk för en stats väsentliga säkerhetsintressen.

¹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/943 av den 8 juni 2016 om skydd mot att icke röjd know-how och företagsinformation (företagshemligheter) olagligen anskaffas, utnyttjas och röjs (EUT L 157, 15.6.2016, s. 1).

- (24) Negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön kan uppstå i företagens egen verksamhet, deras dotterföretags verksamhet liksom i deras affärspartners verksamhet i företagens verksamhetskedjor, särskilt i samband med råvaruanskaffning och tillverkning. För att den tillbörliga aktsamheten ska få en meningsfull verkan bör den omfatta negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön som uppstår under största delen av livscykeln för produktionen, distributionen, transporten och lagringen av en produkt eller tillhandahållandet av tjänster, i företagens egen verksamhet, i deras dotterföretags verksamhet och i deras affärspartners verksamhet i deras verksamhetskedjor.

- (25) Verksamhetskedjan bör omfatta verksamhet som bedrivs av ett företags affärspartner i tidigare led som rör företagets produktion av varor eller tillhandahållande av tjänster, inbegripet utformning, utvinning, anskaffning, tillverkning, transport, lagring och leverans av råvaror, produkter eller delar av produkterna och utveckling av produkten eller tjänsten, och verksamhet som bedrivs av ett företags affärspartner i senare led som rör distribution, transport och lagring av produkten, om affärspartnerna utför denna verksamhet för företagets räkning eller på företagets vägnar. Detta direktiv bör inte omfatta bortskaffande av produkten. Enligt detta direktiv bör verksamhetskedjan inte heller omfatta distribution, transport, lagring eller bortskaffande av en produkt som omfattas av en medlemsstats exportkontroll, dvs. antingen exportkontroll enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821¹² eller exportkontroll av vapen, ammunition eller krigsmateriel inom ramen för nationella exportkontroller, efter det att exporten av produkten har godkänts. Detta direktiv kompletteras av andra lagstiftningsakter, som också behandlar negativa effekter på området för mänskliga rättigheter och miljöskydd. I synnerhet upprättas genom förordning (EU) 2021/821 en ordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden, som bland annat omfattar programvara och teknik som kan användas för cyberövervakning.

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821 av den 20 maj 2021 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden (EUT L 206, 11.6.2021, s. 1).

Enligt denna ordning bör medlemsstaterna särskilt beakta risken för att sådana varor ska användas i samband med internt förtryck eller allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/125¹³ förbjuder eller reglerar också, allt efter omständigheterna, export av varor såsom kemiska ämnen som används eller kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Flera andra lagstiftningsinitiativ syftar dessutom till att minska produkters miljöpåverkan under hela deras livscykel, bland annat genom att fastställa ekodesignkrav baserade på deras hållbarhets- och cirkularitetsaspekter. Efterlevnaden av detta direktiv bör göra det lättare att följa bestämmelserna och nå målen i dessa andra lagstiftningsakter och uppfylla villkoren för tillämpliga tillstånd i enlighet med dessa. Exportörer bör vid efterlevnaden av dessa andra lagstiftningsakter ta hänsyn till de resultat som framkommit inom ramen för skyldigheten att iaktta tillbörlig aktsamhet enligt detta direktiv. Termen *verksamhetskedja* enligt definitionen i detta direktiv påverkar inte termerna *värdekedja* respektive *leveranskedja* enligt definitionerna i eller i den betydelse som avses i annan unionslagstiftning.

¹³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/125 av den 16 januari 2019 om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (EUT L 30, 31.1.2019, s. 1).

- (26) Definitionen av termen *verksamhetskedja* bör inte omfatta verksamhet som bedrivs av ett företags affärspartner i senare led som rör företagets tjänster. När det gäller reglerade finansiella företag bör definitionen av termen *verksamhetskedja* inte omfatta affärspartner i senare led som mottar deras tjänster och produkter. När det gäller reglerade finansiella företag bör därför endast de tidigare men inte de senare leden av deras verksamhetskedjor omfattas av detta direktiv.

- (27) Enligt detta direktiv bör företag som bildats i enlighet med en medlemsstats nationella rätt omfattas av krav på tillbörlig aktsamhet när de uppfyller vissa villkor, inbegripet tröskelvärden för omsättning respektive, i vissa fall, för anställda. Dessa villkor uttrycks med avseende på enskilda räkenskapsår, men detta direktiv bör endast tillämpas om företaget har uppfyllt villkoren för vart och ett av de två senaste på varandra följande räkenskapsåren och bör inte längre tillämpas om villkoren inte längre uppfylls för vart och ett av de två senaste relevanta räkenskapsåren. Detta gäller även för företag som bildats i enlighet med nationell rätt i ett tredjeland och som bör uppfylla det relevanta kriteriet för omsättning i unionen för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren. För tydlighetens skull, och med beaktande av direktivets varierande tillämpningsdatum, måste, för företag både i och utanför unionen, kriterierna för tillämpningsområdet vara uppfyllda under de två på varandra följande räkenskapsår som föregår de relevanta tillämpningsdatum som fastställts i enlighet med reglerna om införlivande av detta direktiv. När det gäller tröskelvärden för anställda bör arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag och arbetstagare som utstationerats enligt artikel 1.3 c i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG¹⁴ tas med i beräkningen av antalet anställda i kundföretaget. Utstationerade arbetstagare enligt artikel 1.3 a och b i direktiv 96/71/EG bör endast tas med i beräkningen av antalet anställda i det utsändande företaget. Andra arbetstagare med atypiska anställningsformer bör också tas med i beräkningen av antalet anställda i den mån de uppfyller de kriterier för när en person ska anses ha status som arbetstagare som fastställts av Europeiska unionens domstol (EU-domstolen). Säsongsarbetare bör inkluderas i beräkningen av antalet anställda i proportion till antalet anställningsmånader. Beräkningen av de tröskelvärden som avses i detta direktiv bör omfatta antalet anställda och omsättningen vid ett företags filialer, som är andra verksamhetsställen än huvudkontoret och som är rättsligt beroende av det, och därför betraktas som en del av företaget enligt unionsrätt och nationell rätt. Detta bör även gälla för företagskoncernen om tröskelvärdena beräknas på koncernnivå. Om inget annat anges bör de tröskelvärden som ska uppfyllas för att ett företag ska omfattas av detta direktiv förstås som tröskelvärden som beräknas på individuell basis.

¹⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (EGT L 18, 21.1.1997, s. 1).

- (28) I unionen etablerade företag med i genomsnitt mer än 1 000 anställda och en global nettoomsättning över 450 000 000 EUR under det senaste räkenskapsår för vilket årsbokslutshandlingar har fastställts eller borde ha fastställts bör vara skyldiga att iaktta de krav på tillbörlig aktsamhet som avses i detta direktiv. Företag som har ingått franchise- eller licensavtal i unionen i utbyte mot royaltyer med oberoende tredjepartsföretag bör också vara skyldiga att iaktta de krav på tillbörlig aktsamhet som avses i detta direktiv, om dessa avtal säkerställer en gemensam identitet, en gemensam affärsmodell och tillämpning av enhetliga affärsmetoder, och om dessa royaltyer uppgår till över 22 500 000 EUR under det senaste räkenskapsår för vilket årsbokslut har eller borde ha antagits, och förutsatt att företaget hade en global nettoomsättning över 80 000 000 EUR under det senaste räkenskapsår för vilket årsbokslut har antagits eller borde ha antagits. Detsamma gäller för de yttersta moderföretagen i företagskoncerner som tillsammans uppfyller dessa villkor. När det gäller sådana yttersta moderföretag bör skyldigheterna i detta direktiv uppfyllas av det yttersta moderföretaget eller, om detta moderföretag har som huvudverksamhet att inneha aktier i operativa dotterföretag och inte är delaktigt i att fatta ledningsbeslut eller operativa eller finansiella beslut som påverkar koncernen eller ett eller flera av dess dotterföretag, i stället för det yttersta moderföretaget av ett operativt dotterföretag som är etablerat i unionen, enligt villkoren i detta direktiv.

- (29) För att fullt ut uppnå målen i detta direktiv vad gäller hanteringen av negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön i samband med företags verksamhet, deras dotterföretags verksamhet och deras affärspartners verksamhet i företagens verksamhetskedjor bör även tredjelandsföretag med betydande verksamhet i EU omfattas. Mer specifikt bör direktivet tillämpas på tredjelandsföretag som genererade en nettoomsättning på minst 450 000 000 EUR i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret. Företag som har ingått franchise- eller licensavtal i unionen i utbyte mot royaltyer med oberoende tredjepartsföretag bör också vara skyldiga att iaktta de krav på tillbörlig aktsamhet som avses i detta direktiv, om dessa avtal säkerställer en gemensam identitet, en gemensam affärsmodell och tillämpning av enhetliga affärsmetoder, och om dessa royaltyer uppgår till över 22 500 000 EUR i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret, och förutsatt att företaget hade en nettoomsättning över 80 000 000 EUR i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret. Detsamma gäller för de yttersta moderföretagen i företagskoncerner som tillsammans uppfyller dessa villkor. När det gäller sådana yttersta moderföretag bör skyldigheterna i detta direktiv uppfyllas av det yttersta moderföretaget eller, om detta moderföretag har som huvudverksamhet att inneha aktier i operativa dotterföretag och inte är delaktigt i att fatta ledningsbeslut eller operativa eller finansiella beslut som påverkar koncernen eller ett eller flera av dess dotterföretag, i stället för det yttersta moderföretaget av ett operativt dotterföretag som är etablerat i unionen, enligt villkoren i detta direktiv.

- (30) För att fastställa tillämpningsområdet för detta direktiv i förhållande till företag i tredjeländer bör det beskrivna omsättningskriteriet väljas eftersom det skapar en territoriell koppling mellan tredjelandsföretagen och unionens territorium. Omsättningen är en indikation på de effekter som dessa företags verksamhet kan ha på den inre marknaden. I enlighet med internationell rätt motiverar sådana effekter att unionsrätten tillämpas på företag i tredjeländer. För att säkerställa identifiering av de berörda företagens relevanta omsättning bör de metoder för beräkning av nettoomsättningen för tredjelandsföretag som fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU¹⁵ användas. För att säkerställa en effektiv tillämpning av detta direktiv bör ett tröskelvärde för anställda i sin tur inte tillämpas för att fastställa vilka tredjelandsföretag som omfattas av detta direktiv, eftersom begreppet *anställda* i detta direktiv grundar sig på unionsrätten och inte så lätt kan överföras på förhållanden utanför unionen. I avsaknad av en tydlig och konsekvent metod, inbegripet i redovisningsregler, för att fastställa vilka som ska räknas som anställda i tredjelandsföretag skulle ett sådant tröskelvärde för anställda därför leda till rättsosäkerhet och medföra tillämpningsproblem för tillsynsmyndigheterna. Definitionen av termen *omsättning* bör baseras på direktiv 2013/34/EU, som redan har fastställt metoderna för att beräkna nettoomsättningen för tredjelandsföretag, eftersom definitionerna av omsättning och intäkter är likartade även i internationella redovisningsregler.

¹⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG (EUT L 182, 29.6.2013, s. 19).

I syfte att säkerställa att tillsynsmyndigheten vet vilka tredjelandsföretag som genererar den omsättning i unionen som krävs för att omfattas av detta direktivs tillämpningsområde, bör det i detta direktiv krävas att tredjelandsföretagets auktoriserade företrädare eller företaget självt informerar en tillsynsmyndighet i den medlemsstat där tredjelandsföretagets auktoriserade företrädare har sin hemvist eller är etablerad och, om det inte är samma, en tillsynsmyndighet i den medlemsstat där företaget genererade den största delen av sin nettoomsättning i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret om att företaget är ett företag som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde. Om det är nödvändigt för att fastställa i vilken medlemsstat tredjelandsföretaget genererade den största delen av sin nettoomsättning i unionen bör medlemsstaten kunna begära att kommissionen informerar medlemsstaten om den nettoomsättning som tredjelandsföretaget har genererat i unionen. Kommissionen bör inrätta ett system för att säkerställa ett sådant informationsutbyte.

- (31) Det är viktigt att inrätta en unionsram för en ansvarsfull och hållbar strategi för globala värdekedjor, med tanke på företagens betydelse som pelare i uppbyggnaden av ett hållbart samhälle och en hållbar ekonomi. Framväxten av bindande rättsliga bestämmelser i flera medlemsstater har skapat ett behov av lika villkor för företag för att fragmentering ska undvikas och rättssäkerhet skapas för företag som är verksamma på den inre marknaden. Detta direktiv bör dock inte hindra medlemsstaterna från att införa strängare bestämmelser i nationell rätt som avviker från dem som fastställs i andra artiklar än artiklarna 8.1, 8.2, 10.1 och 11.1, inbegripet när sådana bestämmelser indirekt kan höja skyddsnivån i dessa artiklar 8.1, 8.2, 10.1 och 11.1, såsom bestämmelserna om tillämpningsområde, definitioner, lämpliga åtgärder för att avhjälpa faktiska negativa effekter, genomförande av meningsfulla kontakter med berörda parter och civilrättsligt ansvar, eller från att införa bestämmelser i nationell rätt som är mer specifika när det gäller deras syfte eller det område de omfattar, såsom bestämmelser i nationell rätt som reglerar specifika negativa effekter eller specifika verksamhetssektorer, i syfte att uppnå en annan skyddsnivå för mänskliga, sysselsättningsmässiga och sociala rättigheter, miljön eller klimatet.

- (32) Detta direktiv syftar till att på ett heltäckande sätt omfatta mänskliga rättigheter, inbegripet alla de fem grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet som definieras i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet från 1998. För att på ett meningsfullt sätt bidra till hållbarhetsomställningen bör tillbörlig aktsamhet enligt detta direktiv genomföras med avseende på negativa effekter för de mänskliga rättigheterna för personer till följd av en kränkning av en av de rättigheter som fastställs i de internationella instrument som förtecknas i del I avsnitt 1 i bilagan till detta direktiv. Termen *kränkning* bör tolkas i enlighet med internationell människorättslagstiftning. För att säkerställa en omfattande täckning av de mänskliga rättigheterna bör en kränkning av en mänsklig rättighet som inte uttryckligen förtecknas i del I avsnitt 1 i bilagan till detta direktiv och som kan kränkas av ett företag eller en rättslig enhet och som direkt skadar ett rättsligt intresse som skyddas i de människorättsinstrument som anges i del I avsnitt 2 i bilagan till detta direktiv också ingå i de negativa effekter för de mänskliga rättigheterna som omfattas av detta direktiv, förutsatt att det berörda företaget rimligen kunde ha förutsett risken för denna kränkning, med beaktande av alla relevanta omständigheter i det specifika fallet, såsom särdragen hos och omfattningen av företagets affärsverksamhet och dess verksamhetskedja, den ekonomiska sektorn och det geografiska och operativa sammanhanget. Kraven på tillbörlig aktsamhet bör vidare inbegripa negativa miljöeffekter till följd av överträdelse av ett förbud eller en skyldighet som förtecknas i del II i bilagan till detta direktiv, samt negativa effekter till följd av överträdelse av ett av de förbud som förtecknas i del I punkterna 15 och 16 i bilagan till detta direktiv, med beaktande av nationell lagstiftning som är kopplad till bestämmelserna i de instrument som förtecknas i bilagan. Dessa förbud och skyldigheter bör tolkas och tillämpas i enlighet med internationell rätt och unionens allmänna miljörättsliga principer, i enlighet med artikel 191 i EUF-fördraget.

Dessa förbud omfattar förbudet mot att orsaka mätbar miljöförstöring, däribland skadlig förändring av marken, förorening av vatten eller luft, skadliga utsläpp, överdriven vattenförbrukning, markförstöring eller annan påverkan på naturresurser, såsom avskogning, som avsevärt försämrar de naturliga grunderna för bevarande och produktion av livsmedel, eller som fråntar en person tillgång till säkert och rent dricksvatten, eller som gör det svårt för en person att få tillgång till sanitära anläggningar eller förstör dem, eller som skadar en persons hälsa, säkerhet, normala användning av mark eller lagligen förvärvade egendom, eller som i betydande grad negativt påverkar ekosystemtjänster genom vilka ett ekosystem direkt eller indirekt bidrar till människors välbefinnande. För en bedömning av om skadan på ekosystemtjänster är betydande bör följande faktorer beaktas när så är relevant: den drabbade miljöns ursprungliga tillstånd, oavsett om skadan är långvarig, medellångvarig eller kortsiktig, skadans spridning och skadans reversibilitet. Kraven på tillbörlig aktsamhet enligt detta direktiv bör därför bidra till att bevara och återställa den biologiska mångfalden och förbättra miljösituationen, särskilt med avseende på luft, vatten och mark, bland annat för att förbättra skyddet av de mänskliga rättigheterna. Kommissionen bör ges befogenhet att anta delegerade akter för att ändra bilagan till detta direktiv för de ändamål som anges i artikel 3.2, bland annat genom att lägga till hänvisningen, efter ratificering av alla medlemsstater, till ILO:s konvention om arbetarskydd och arbetsmiljö från 1981 (nr 155) och ILO:s ramverk för främjande av arbetsmiljö, 2006 (nr 187), som utgör en del av ILO:s grundläggande instrument.

- (33) Beroende på omständigheterna kan företagen behöva överväga ytterligare standarder. Till exempel bör företagen ägna särskild uppmärksamhet åt alla särskilda negativa konsekvenser för enskilda personer som kan löpa ökad risk på grund av marginalisering, sårbarhet eller andra omständigheter, enskilt eller som medlemmar av vissa grupper eller samhällen, inbegripet urbefolkningar, som skyddas enligt FN:s deklaration om urfolks rättigheter, också när det gäller fritt, på förhand inhämtat och välinformerat samtycke, med beaktande av särskilda sammanhang eller samverkande faktorer, bland annat kön, ålder, ras, etnicitet, klass, kast, utbildning, migrationsstatus, funktionsnedsättning samt social och ekonomisk status, som en del av en genusinriktad och kulturellt lyhörd strategi för tillbörlig aktsamhet. När företagen gör detta kan de i förekommande fall behöva beakta internationella instrument såsom den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering, konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- (34) Företagen bör också ansvara för att använda sitt inflytande för att bidra till en skälig levnadsstandard i verksamhetskedjorna. Detta inbegriper en lön som går att leva på för anställda och en inkomst som det går att leva på för egenföretagare och småbrukare, som de tjänar som ersättning för sitt arbete och sin produktion.

- (35) I detta direktiv bekräftas *One Health*-modellen, såsom den erkänts av Världshälsoorganisationen, som en integrerad och enhetlig strategi som syftar till att på ett hållbart sätt balansera och optimera hälsan för människor, djur och ekosystem. *One Health*-modellen erkänner att hälsan för människor, husdjur och vilda djur, växter och miljön i vidare bemärkelse, inbegripet ekosystem, är nära sammanlänkad och är beroende av de övriga. Det är därför lämpligt att föreskriva att tillbörlig aktsamhet i fråga om miljön bör omfatta undvikande av miljöförstöring som leder till negativa hälsoeffekter såsom epidemier och respektera rätten till en ren, hälsosam och hållbar miljö.
- (36) Negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön kan vara sammankopplade med eller förstärkas av faktorer såsom korruption och mutor. Det kan därför bli nödvändigt för företag att ta hänsyn till dessa faktorer när de iakttar tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter och miljö, på ett sätt som är förenligt med FN:s konvention mot korruption.
- (37) När företagen bedömer de negativa effekterna för de mänskliga rättigheterna har de tillgång till vägledning som visar hur deras verksamhet kan påverka de mänskliga rättigheterna och vilket företagsbeteende som är förbjudet i enlighet med internationellt erkända mänskliga rättigheter. Sådan vägledning ingår till exempel i rapporteringsramen för FN:s vägledande principer och tolkningsvägledningen ”Företagets ansvar att respektera de mänskliga rättigheterna”.

- (38) För att de företag som omfattas av detta direktiv ska kunna uppfylla kraven på tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter och miljö i sin verksamhet, sina dotterföretags verksamhet och sina affärspartners verksamhet i företagens verksamhetskedjor, bör de integrera tillbörlig aktsamhet i sina företagspolicyer och riskhanteringssystem, identifiera och bedöma, vid behov prioritera, förebygga och begränsa samt stoppa och minimera omfattningen av faktiska och potentiella negativa effekter för mänskliga rättigheter och miljö, tillhandahålla avhjälpande åtgärder avseende faktiska negativa effekter, genomföra meningsfulla kontakter med berörda parter, inrätta och upprätthålla en anmälningssystem och ett klagomålsförfarande, övervaka de vidtagna åtgärdernas effektivitet i enlighet med de krav som fastställs i detta direktiv och offentligt informera om sina åtgärder vad gäller tillbörlig aktsamhet. För att säkerställa att det står klart för företagen vad som gäller, bör särskilt stegen för att förebygga och begränsa potentiella negativa effekter och att få dem att upphöra, eller när detta inte är möjligt, minimera omfattningen av faktiska negativa effekter, tydligt hållas isär i detta direktiv.

- (39) För att säkerställa att tillbörlig aktsamhet är en del av företagens policyer och riskhanteringssystem bör företagen, i linje med den relevanta internationella ramen, integrera tillbörlig aktsamhet i sina relevanta policyer och riskhanteringssystem och på alla relevanta verksamhetsnivåer och ha en policy för tillbörlig aktsamhet på plats. Policyn för tillbörlig aktsamhet bör utarbetas genom samråd på förhand med företagets anställda och deras företrädare och bör innehålla en beskrivning av företagets syn, inbegripet på lång sikt, på tillbörlig aktsamhet, en uppförandekod som beskriver de regler och principer som ska följas av hela företaget och dess dotterföretag, och i förekommande fall företagets direkta eller indirekta affärspartner, och en beskrivning av de förfaranden som införts för att integrera tillbörlig aktsamhet i relevanta policyer och för att iaktta tillbörlig aktsamhet, inbegripet de åtgärder som vidtagits för att kontrollera efterlevnaden av uppförandekoden och utvidga dess tillämpning till affärspartner. Policyn för tillbörlig aktsamhet bör säkerställa en riskbaserad tillbörlig aktsamhet. Uppförandekoden bör tillämpas på alla företagets funktioner och verksamheter av relevans, inklusive upphandlings-, anställnings- och inköpsbeslut. I detta direktiv bör anställda anses inbegripa arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag och andra arbetstagare med atypiska anställningsformer, förutsatt att de uppfyller de kriterier för att fastställa en arbetstagares status som fastställts av EU-domstolen.

- (40) För att uppfylla kraven på tillbörlig aktsamhet behöver företagen vidta lämpliga åtgärder för att identifiera, förebygga, minimera och avhjälpa negativa effekter och få dem att upphöra och genomföra ett meningsfullt samarbete med berörda parter under hela förfarandet för tillbörlig aktsamhet. Termen *lämpliga åtgärder* bör avse åtgärder som är ägnade att uppnå målen för tillbörlig aktsamhet genom en verksam hantering av negativa effekter, på ett sätt som står i proportion till hur allvarlig och sannolik den negativa effekten är och som företaget rimligen har tillgång till, med beaktande av omständigheterna i det specifika fallet, inbegripet särdragen hos och omfattningen av den negativa effekten och relevanta riskfaktorer. Om nödvändig information, inbegripet information som anses vara en företagshemlighet, inte rimligen kan erhållas på grund av faktiska eller rättsliga hinder, till exempel på grund av att en affärspartner vägrar att lämna information och det inte finns någon rättslig grund för att genomdriva detta, kan sådana omständigheter inte göras gällande mot företaget, men företaget bör kunna förklara varför denna information inte kunde erhållas och bör vidta nödvändiga och rimliga åtgärder för att erhålla den så snart som möjligt.

- (41) Enligt de skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet som fastställs i detta direktiv bör ett företag identifiera och bedöma faktiska eller potentiella negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön. För att möjliggöra en heltäckande identifiering och bedömning av negativa effekter bör en sådan identifiering och bedömning baseras på kvantitativ och kvalitativ information, inbegripet de relevanta uppdelade uppgifter som rimligen kan erhållas av ett företag. Företagen bör använda lämpliga metoder och resurser, inbegripet offentliga rapporter. Vad gäller negativa miljöeffekter bör företaget till exempel få information om det ursprungliga tillståndet vid platser eller anläggningar med hög risk i dess verksamhetskedjor. Som en del av skyldigheten att identifiera negativa effekter bör företagen vidta lämpliga åtgärder för att kartlägga sin egen, sina dotterföretags och, när det gäller de egna verksamhetskedjorna, sina affärspartners verksamhet, i syfte att identifiera allmänna områden där negativa effekter mest sannolikt kan uppträda och bli allvarligast. På grundval av resultaten av denna kartläggning bör företagen göra en ingående bedömning av sin egen, sina dotterföretags och, när det gäller de egna verksamhetskedjorna, sina affärspartners verksamhet, på de områden där negativa effekter identifierats såsom mest sannolika för uppkomst och allvarligast. När företaget identifierar och bedömer negativa effekter bör det, på grundval av en övergripande bedömning, ta hänsyn till eventuella relevanta riskfaktorer, inbegripet riskfaktorer på företagsnivå, såsom huruvida affärspartnern inte är ett företag som omfattas av detta direktiv, riskfaktorer för affärsverksamheten, geografiska och kontextuella riskfaktorer, såsom graden av brottsbekämpning med avseende på typen av negativa effekter, riskfaktorer för produkter och tjänster och sektoriella riskfaktorer. När företagen identifierar och bedömer negativa effekter bör de också identifiera och bedöma effekterna av en affärspartners affärsmodell och affärsstrategier, inbegripet handels-, upphandlings- och prissättningsmetoder.

I syfte att begränsa den börda för mindre företag som uppstår genom begäran om information bör företagen, om den information som krävs för att identifiera negativa effekter kan erhållas från affärspartner på olika nivåer i verksamhetskedjan, visa återhållsamhet med avseende på affärspartner som inte själva utgör någon risk för negativa effekter och i första hand, när så är rimligt, begära mer detaljerade uppgifter direkt från affärspartner på nivåer i verksamhetskedjan där resultaten av kartläggningen visar att faktiska eller potentiella negativa effekter mest sannolikt kommer att uppstå. Identifiering av negativa effekter bör inbegripa en dynamisk och regelbunden bedömning av människorätts- och miljöförhållandena: utan onödigt dröjsmål efter en betydande förändring, men minst var 12:e månad, under verksamhetens eller förbindelsens hela livscykel, och närhelst det finns rimliga skäl att anta att nya risker kan uppstå. En betydande förändring bör tolkas som en förändring av status quo i företagets egen verksamhet, dess dotterföretags eller affärpartners verksamhet, den rättsliga kontexten, företagsvillkoren eller alla andra väsentliga förändringar av företagets situation eller operativa sammanhang. Exempel på en betydande förändring kan vara de fall där företaget startar verksamhet i en ny ekonomisk sektor eller ett nytt geografiskt område, börjar tillverka nya produkter eller ändrar produktionssättet för de befintliga produkterna med hjälp av teknik med potentiellt större negativa effekter eller ändrar sin företagsstruktur genom omstrukturering, sammanslagningar eller förvärv. Rimliga skäl att anta att det finns nya risker kan uppstå på olika sätt, inbegripet genom vetenskap om de negativa effekterna genom allmänt tillgänglig information, genom deltagande av berörda parter och genom underrättelser. Om företagen, trots att de har vidtagit lämpliga åtgärder för att identifiera negativa effekter, inte har all nödvändig information om de egna verksamhetskedjorna, bör de kunna förklara varför denna information inte kunde erhållas och vidta nödvändiga och rimliga åtgärder för att erhålla den så snart som möjligt.

- (42) I konfliktdrabbade områden och högriskområden, enligt definitionen i förordning (EU) 2017/821, är det mer sannolikt att kränkningar av de mänskliga rättigheterna sker och att de är allvarliga. Företagen bör ta hänsyn till detta när de integrerar tillbörlig aktsamhet i sina policyer och riskhanteringssystem för att säkerställa att uppförandekoder och processer som införts för att iaktta tillbörlig aktsamhet anpassas till konfliktdrabbade områden och högriskområden, på ett sätt som är förenligt med internationell humanitär rätt, såsom den fastställs i 1949 års Genèvekonventioner och deras tilläggsprotokoll. Företagen bör ta hänsyn till att sådana situationer utgör särskilda geografiska och kontextuella riskfaktorer när de gör djupgående bedömningar som en del av identifierings- och bedömningsprocessen, när de vidtar lämpliga åtgärder för att förebygga, begränsa, stoppa och minimera identifierade negativa effekter, och när de samarbetar med berörda parter. I detta syfte kan företag förlita sig på kommissionens vägledning om bedömningen av riskfaktorer i samband med konfliktdrabbade områden och högriskområden, som bör ta hänsyn till FN:s utvecklingsprogramms vägledning om förhöjd tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter för verksamhet i konfliktdrabbade sammanhang.
- (43) Detta direktiv bör inte påverka tillämpningen av de regler om tystnadsplikt som gäller för advokater och andra certifierade yrkesutövare som enligt unionsrätten och nationell rätt är behöriga att företräda sina klienter i rättsliga förfaranden.

- (44) Om ett företag inte kan förebygga, begränsa, stoppa eller minimera omfattningen av alla identifierade faktiska och potentiella negativa effekter samtidigt i full utsträckning, bör det prioritera de negativa effekterna på grundval av hur allvarliga och sannolika de är. Allvarlighetsgraden för negativa effekter bör bedömas på grundval av de negativa effekternas omfattning, räckvidd eller irreparabla karaktär, med beaktande av effekternas betydelse, inbegripet antalet individer som påverkas eller kommer att påverkas, i vilken utsträckning miljön skadas eller kan komma att skadas eller påverkas på annat sätt, deras oåterkallelighet och begränsningar av möjligheterna att inom en rimlig tidsperiod återställa situationen för de individer eller den miljö som påverkas till ett läge som motsvarar situationen före påverkan. När de allvarligaste och mest sannolika negativa effekterna har åtgärdats inom en rimlig tid bör företaget ta itu med mindre allvarliga och mindre sannolika negativa effekter. Företagets faktiska eller potentiella inflytande på dess affärspartner, graden av företagets inblandning i de negativa effekterna, närheten till dotterföretaget eller affärspartnern eller dess potentiella ansvar bör å andra sidan inte betraktas som relevanta faktorer för prioriteringen av negativa effekter.

- (45) Enligt de skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet som föreskrivs i detta direktiv bör ett företag som identifierar potentiella negativa effekter för de mänskliga rättigheterna eller miljön vidta lämpliga åtgärder för att förebygga eller på lämpligt sätt begränsa dessa. För att ge företagen rättslig klarhet och säkerhet bör man i detta direktiv fastställa de åtgärder som företagen bör förväntas vidta för att förebygga och begränsa potentiella negativa effekter, i förekommande fall beroende på omständigheterna. Vid bedömningen av lämpliga åtgärder för att förebygga eller på lämpligt sätt begränsa de negativa effekterna bör vederbörlig hänsyn tas till graden av företagets inblandning i de negativa effekterna i linje med de internationella ramarna och företagets förmåga att påverka den affärspartner som orsakar eller gemensamt orsakar de negativa effekterna. Företagen bör vidta lämpliga åtgärder för att förebygga eller begränsa de negativa effekter som de själva orsakar (*orsakar* de negativa effekterna, enligt vad som avses i den internationella ramen) eller som de orsakar tillsammans med sina dotterföretag eller affärspartner (*bidrar* till de negativa effekterna, enligt vad som avses i den internationella ramen). Detta gäller oavsett om tredje parter utanför företagets verksamhetskedja också orsakar de negativa effekterna. Att gemensamt orsaka de negativa effekterna är inte begränsat till att företaget och dess dotterföretag eller affärspartner är lika delaktiga i de negativa effekterna, utan bör omfatta alla fall av handlingar eller underlåtenhet från företagets sida som orsakar de negativa effekterna i kombination med handlingar eller underlåtenhet från dotterföretagens eller affärspartnerens sida, inbegripet om företaget väsentligt underlättar eller ger incitament till en affärspartner att orsaka en negativ effekt, med undantag för mindre eller obetydliga bidrag.

När företag inte själva eller tillsammans med andra rättsliga enheter orsakar de negativa effekterna i sina verksamhetskedjor, utan de negativa effekterna orsakas av deras affärspartner i företagets verksamhetskedjor (*är direkt kopplade till* de negativa effekterna, enligt vad som avses i den internationella ramen), bör de ändå sträva efter att använda sitt inflytande för att förebygga eller begränsa de negativa effekter som deras affärspartner orsakar eller öka sitt inflytande för att göra detta. Genom att endast använda begreppet *orsakar* de negativa effekterna i stället för att använda de termer som används i de internationella ramarna undviker man sammanblandning med befintliga juridiska termer i de nationella rättssystemen samtidigt som man täcker in samma orsakssamband som beskrivs i de ramarna. I detta sammanhang bör företagets inflytande över en affärspartner, i linje med internationella ramar, inbegripa dels dess förmåga att förmå affärspartnern att förhindra negativa effekter (t.ex. genom marknadsinflytande, förkvalificeringskrav eller koppling av affärsincitament till mänskliga rättigheter och miljöprestanda), dels den grad av inflytande eller hävstångseffekt som företaget rimligen skulle kunna utöva, till exempel genom samarbete med den berörda affärspartnern eller genom samarbete med ett annat företag som är den direkta affärspartnern till den affärspartner som är förknippad med negativa effekter.

- (46) För att uppfylla den skyldighet att förebygga och begränsa effekterna som föreskrivs i detta direktiv bör företagen vara skyldiga att vidta följande lämpliga åtgärder, i förekommande fall. Om det är nödvändigt på grund av de förebyggande åtgärdernas komplexitet bör företagen utarbeta och genomföra en handlingsplan för förebyggande. Företagen bör sträva efter att få avtalsenliga garantier från en direkt affärspartner om att affärspartnern kommer att säkerställa efterlevnad av uppförandekoden och, vid behov, handlingsplanen för förebyggande åtgärder, bland annat genom att i sin tur kräva motsvarande avtalsenliga garantier från sina partner i den mån deras verksamhet ingår i företagens verksamhetskedjor. Avtalsenliga garantier bör utformas för att säkerställa att ansvaret delas på lämpligt sätt mellan företaget och dess affärspartner. De avtalsenliga garantierna bör åtföljas av lämpliga åtgärder för att kontrollera efterlevnaden. Företaget bör dock endast vara skyldigt att sträva efter de avtalsenliga garantierna eftersom erhållandet av dem kan bero på omständigheterna. För att säkerställa att potentiella negativa effekter förebyggs på ett heltäckande sätt bör företagen också göra finansiella eller icke-finansiella investeringar, anpassningar eller uppgraderingar som syftar till att förhindra negativa effekter, och samarbeta med andra företag, i överensstämmelse med unionsrätten. Vid behov bör företagen anpassa affärsplaner, övergripande strategier och verksamheter, inbegripet inköpsmetoder, och utveckla och använda inköspolicyer som bidrar till löner och inkomster som deras leverantörer kan leva på och som inte gynnar potentiella negativa effekter för de mänskliga rättigheterna eller miljön.

För att företagen ska kunna visa tillbörlig aktsamhet på ett verkningsfullt och effektivt sätt bör de också göra nödvändiga ändringar eller förbättringar av sin praxis för utformning och distribution för att hantera negativa effekter som uppstår både i tidigare och senare led i deras verksamhetskedjor, före och efter produktens tillverkning. Det kan vara särskilt relevant för företaget att vid behov anta och anpassa sådan praxis, för att undvika att negativa effekter överhuvudtaget uppstår. Sådana åtgärder kan också vara relevanta för att hantera negativa effekter som orsakas gemensamt av företaget och dess affärspartner, till exempel på grund av de tidsfrister eller specifikationer som företaget har ålagt parterna. Genom en bättre värdefördelning i verksamhetskedjan bidrar även ansvarsfulla inköps- eller distributionsmetoder till kampen mot barnarbete, som ofta förekommer i länder eller territorier med utbredd fattigdom. Företagen bör också tillhandahålla riktat och proportionellt stöd till små och medelstora företag som är företagets affärspartner, vid behov mot bakgrund av de små och medelstora företagens resurser, kunskap och begränsningar, bland annat genom att tillhandahålla eller möjliggöra tillgång till kapacitetsuppbyggnad, utbildning eller uppgradering av förvaltningssystem och, om efterlevnad av uppförandekoden eller handlingsplanen för förebyggande skulle äventyra de små och medelstora företagens bärkraft, tillhandahålla riktat och proportionellt ekonomiskt stöd, såsom direkt finansiering, lån till låg ränta, garantier för fortsatt anskaffning eller stöd för att säkra finansiering. Begreppet *att äventyra ett litet eller medelstort företags bärkraft* bör tolkas som att det skulle kunna orsaka en konkurs för företaget eller försätta det i en situation där konkurs är nära förestående.

- (47) Att ta itu med skadliga inköpsmetoder och pristryck på producenter, särskilt mindre aktörer, är särskilt viktigt när det gäller försäljning av jordbruks- och livsmedelsprodukter. För att komma till rätta med maktobalanserna inom jordbrukssektorn och säkerställa rättvisa priser i alla led i livsmedelskedjan och stärka jordbrukarnas ställning bör större företag inom livsmedelsbearbetning och detaljhandel anpassa sina inköpsmetoder och utveckla och använda inköbspolicyer som bidrar till löner och inkomster som leverantörerna kan leva på. Detta direktiv bör gynna jordbruksproducenter med svagare förhandlingsposition genom att det endast tillämpas på de största aktörernas företagande, dvs. aktörer med en global nettoomsättning över 450 000 000 EUR. Företag som bildats i enlighet med lagstiftningen i ett tredjeland omfattas också av detta direktiv, och därmed skulle jordbruksproducenterna i unionen även skyddas mot illojal konkurrens och mot skadliga metoder från aktörer som är etablerade inte bara inom unionen utan även utanför unionen.
- (48) För att återspegla hela skalan av alternativ för företaget i fall där potentiella negativa effekter inte kan hanteras genom de beskrivna förebyggande åtgärderna eller begränsningsåtgärderna, bör detta direktiv också hänvisa till företagets möjlighet att sträva efter avtalsenliga garantier från den indirekta affärspartnern, i syfte att uppnå efterlevnad av företagets uppförandekod eller en handlingsplan för förebyggande, och vidta lämpliga åtgärder för att kontrollera att den indirekta affärspartnern följer de avtalsenliga garantierna.

- (49) Det är möjligt att förebyggande av potentiella negativa effekter skulle kräva samarbete med ett annat företag, exempelvis, i samband med en indirekt affärspartner, med ett företag som har ett direkt avtalsförhållande med den indirekta affärspartnern i fråga. I vissa fall kan samarbete med andra enheter vara det enda realistiska sättet att förhindra till och med sådana potentiella negativa effekter som orsakas av direkta affärspartner, om företagets inflytande inte är tillräckligt. Företaget bör samarbeta med den enhet som har bäst förutsättningar att verksamt förebygga eller begränsa potentiella negativa effekter på egen hand eller tillsammans med företaget, eller andra rättsliga enheter, samtidigt som tillämplig lagstiftning, särskilt konkurrenslagstiftningen, respekteras.

- (50) För att säkerställa att lämpliga åtgärder för att förebygga och begränsa potentiella negativa effekter fungerar effektivt bör företagen prioritera samarbete med affärspartner i verksamhetskedjorna, i stället för att avsluta affärsförbindelsen, vilket bör vara en sista utväg i de fall där man utan framgång har försökt att förebygga och begränsa potentiella negativa effekter. I de fall där potentiella negativa effekter inte kan åtgärdas genom sådana lämpliga åtgärder bör direktivet emellertid också hänvisa till företagens skyldighet att som en sista utväg avstå från att ingå nya, eller från att utvidga befintliga, förbindelser med den berörda partnern och, om det finns rimliga utsikter till förändring, genom att utnyttja eller öka företagets hävstångseffekt genom att tillfälligt avbryta affärsförbindelsen med avseende på verksamheten i fråga och anta och genomföra en förstärkt handlingsplan för förebyggande för de specifika negativa effekterna utan onödigt dröjsmål, inbegripet en specifik och lämplig tidsplan för antagandet och genomförandet av alla åtgärder i handlingsplanen, under vilken företaget också kan söka alternativa affärspartner. Faktorer som avgör om tidsplanen för antagande och genomförande av sådana åtgärder är lämplig kan vara hur allvarliga de negativa effekterna är, behovet av att identifiera och vidta åtgärder för att förebygga eller begränsa eventuella ytterligare negativa effekter, inbegripet effekter för små och medelstora företag eller småbrukare. Företagen bör tillfälligt avbryta sina affärsförbindelser med affärspartnern, för att på så sätt öka hävstångseffekten och förbättra chanserna att effekterna hanteras.

Om det inte finns rimliga förväntningar på att dessa ansträngningar kommer att ge resultat, till exempel i situationer med statligt påtvingat tvångsarbete, eller om genomförandet av den förstärkta handlingsplanen för förebyggande inte lyckades förebygga eller begränsa de negativa effekterna, bör företaget åläggas att avsluta affärsförbindelsen med avseende på den berörda verksamheten, om de potentiella negativa effekterna är allvarliga. För att göra det möjligt för företag att uppfylla denna skyldighet bör medlemsstaterna säkerställa att det finns en möjlighet att avsluta affärsförbindelsen i avtal som regleras av deras lagstiftning. Vid beslut om att avsluta eller tillfälligt avbryta en affärsförbindelse bör företaget bedöma om de negativa effekterna av detta rimligen kan väntas bli tydligt större än den negativa effekt som inte kunde förhindras eller begränsas. När företag tillfälligt avbryter eller avslutar en affärsförbindelse bör de vidta åtgärder för att förhindra, begränsa eller stoppa effekterna av det tillfälliga avbrottet eller avslutandet, underrätta affärspartnern i rimlig tid och följa upp beslutet. Det är möjligt att det krävs samarbete med en annan enhet för att förebygga negativa effekter i fråga om indirekta affärsförbindelser. I vissa fall kan samarbete med ett annat företag vara det enda realistiska sättet att förhindra negativa effekter i samband med indirekta affärsförbindelser, särskilt om den indirekta affärspartnern inte är redo att ingå ett avtal med företaget.

- (51) Även om reglerade finansiella företag endast omfattas av krav på tillbörlig aktsamhet i verksamhetskedjornas tidigare led ger de finansiella tjänsternas särdrag och MNE:s riktlinjer indikationer om vilka typer av åtgärder som är lämpliga och effektiva för finansiella företag att vidta i förfaranden för tillbörlig aktsamhet. Såsom också framhålls i MNE:s riktlinjer behöver de finansiella tjänsternas särdrag erkännas. Reglerade finansiella företag förväntas beakta negativa effekter och använda sin så kallade hävstångseffekt för att påverka företag. Utövandet av aktieägarrättigheter kan vara ett sätt att utöva hävstångseffekten.

- (52) Vad gäller direkta och indirekta affärspartner kan industrin och flerpartsinitiativ bidra till att skapa ytterligare förutsättningar att identifiera, begränsa och förebygga negativa effekter. Därför bör det vara möjligt för företag att delta i sådana initiativ för att stödja genomförandet av de skyldigheter som fastställs i artiklarna 7 och 16 i detta direktiv, i den mån sådana initiativ är lämpliga för att stödja fullgörandet av dessa skyldigheter. Termen ”initiativ” bör ges en bred tolkning som inbegriper en kombination av frivilliga förfaranden, verktyg och mekanismer för tillbörlig aktsamhet som utvecklas och övervakas av regeringar, branschorganisationer, berörda organisationer inbegripet organisationer i det civila samhället, eller grupperingar eller kombinationer av sådana, som företag kan delta i för att stödja fullgörandet av skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet. Företagen kan, efter att ha bedömt dessas lämplighet, använda eller ansluta sig till relevanta riskanalyser som utförs av bransch- eller flerpartsinitiativ eller av medlemmar i dessa initiativ och skulle kunna vidta eller ansluta sig till effektiva lämpliga åtgärder genom sådana initiativ. När företagen gör detta bör de övervaka hur effektiva sådana åtgärder är och vid behov fortsätta att vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att de fullgör sina skyldigheter. För att säkerställa fullständig information om sådana initiativ bör det i detta direktiv också hänvisas till möjligheten för kommissionen och medlemsstaterna att underlätta spridningen av information om sådana initiativ och resultaten av dessa. Kommissionen bör i samarbete med medlemsstaterna utfärda riktlinjer om kriterierna för ändamålsenlighet och en metod som företagen kan använda för att bedöma ändamålsenlighet hos bransch- och flerpartsinitiativ.

Företagen skulle också kunna använda oberoende tredjepartskontroll av och från företag i sina verksamhetskedjor för att stödja fullgörandet av skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet i den mån en sådan kontroll är lämplig för att stödja fullgörandet av de relevanta skyldigheterna. En oberoende tredjepartskontroll skulle kunna utföras av andra företag eller av ett bransch- eller flerpartsinitiativ. Oberoende tredjepartskontrollörer bör agera objektivt och fullständigt oberoende av företaget, vara fria från intressekonflikter, förbli fria från yttre påverkan – direkt eller indirekt – och bör avstå från allt agerande som är oförenligt med deras oberoende. Beroende på de negativa effekternas art bör kontrollörerna ha erfarenhet av och kompetens inom miljö- eller människorättsfrågor och vara ansvariga för kontrollens kvalitet och tillförlitlighet. Kommissionen bör, i samarbete med medlemsstaterna, utfärda riktlinjer om kriterier för ändamålsenlighet och en metod som företagen kan använda för att bedöma tredjepartskontrollörers ändamålsenlighet samt vägledning för övervakning av tredjepartskontrollernas riktighet, effektivitet och integritet. Denna vägledning är nödvändig för att åtgärda bristerna i ineffektiva revisioner. Företag som deltar i bransch- eller flerpartsinitiativ eller använder tredjepartskontroller eller avtalsklausuler till stöd för fullgörandet av skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet bör fortfarande kunna bli föremål för sanktioner eller ställas till svars för överträdelser av detta direktiv och skador som de drabbade lidit till följd av detta.

- (53) Kraven på tillbörlig aktsamhet i detta direktiv innebär att ett företag som identifierar faktiska negativa effekter för de mänskliga rättigheterna eller miljön bör vidta lämpliga åtgärder för att få dessa att upphöra. Det kan förväntas att ett företag har förmåga att få negativa effekter i sin egen verksamhet och i sina dotterföretags verksamhet att upphöra. Det bör dock klargöras att om negativa effekter inte kan stoppas bör företagen minimera omfattningen av dessa effekter. En minimering av de negativa effekterna bör innebära ett krav på att i största möjliga mån få den negativa effekten att upphöra. Därför bör företaget regelbundet ompröva de omständigheter som hindrade det från att få de negativa effekterna att upphöra och huruvida de negativa effekterna kan fås att upphöra. För att ge företagen rättslig klarhet och säkerhet bör detta direktiv specificera vilka åtgärder företag ska vidta för att få negativa effekter för mänskliga rättigheter och miljön att upphöra och för att minimera deras omfattning, i förekommande fall beroende på omständigheterna. Vid bedömningen av lämpliga åtgärder för att få de negativa effekterna att upphöra eller minimera omfattningen av dem bör vederbörlig hänsyn tas till *graden av företagets inblandning i de negativa effekterna* i linje med de internationella ramarna och företagets förmåga att påverka den affärspartner som orsakar eller gemensamt orsakar de negativa effekterna. Företagen bör vidta lämpliga åtgärder för att stoppa eller minimera omfattningen av de negativa effekter som de själva orsakar (*orsakar* de negativa effekter som avses i den internationella ramen) eller som de orsakar tillsammans med sina dotterföretag eller affärspartner (*bidrar* till de negativa effekter som avses i den internationella ramen).

Detta gäller oavsett om tredje parter utanför företagets verksamhetskedja också orsakar de negativa effekterna. Att gemensamt orsaka de negativa effekterna är inte begränsat till att företaget och dess dotterföretag eller affärspartner är lika delaktiga i de negativa effekterna, utan bör omfatta alla fall av handlingar eller underlåtenhet från företagets sida som orsakar de negativa effekterna i kombination med handlingar eller underlåtenhet från dotterföretagens eller affärspartnerns sida, inbegripet om företaget väsentligt underlättar eller ger incitament till en affärspartner att orsaka en negativ effekt, med undantag för mindre eller obetydliga bidrag. När företag inte orsakar de negativa effekter som uppstår i deras verksamhetskedjor själva eller tillsammans med andra rättsliga enheter, utan de negativa effekterna orsakas enbart av deras affärspartner i företagets verksamhetskedjor (*är direkt kopplade till de negativa effekterna enligt den internationella ramen*) bör de ändå sträva efter att använda sitt inflytande för att stoppa eller minimera omfattningen av de negativa effekter som deras dotterföretag eller affärspartner orsakar eller öka sitt inflytande för att göra detta. Genom att endast använda begreppet *orsakar* de negativa effekterna i stället för att använda de termer som används i de internationella ramarna undviker man sammanblandning med befintliga juridiska termer i de nationella rättssystemen samtidigt som man täcker in samma orsakssamband som beskrivs i de ramarna. I detta sammanhang bör företagets inflytande över en affärspartner, i linje med internationella ramar, inbegripa dels dess förmåga att övertyga affärspartnern om att stoppa eller minimera omfattningen av de negativa effekter (t.ex. genom marknadsinflytande, förkvalificeringskrav eller koppling av affärsincitament till mänskliga rättigheter och miljöprestanda), dels den grad av inflytande eller hävstångseffekt som företaget rimligen skulle kunna utöva, till exempel genom samarbete med den berörda affärspartnern eller genom samarbete med ett annat företag som är den direkta affärspartnern till den affärspartner som är förknippad med negativa effekter.

- (54) För att fullgöra kravet att få faktiska negativa effekter enligt detta direktiv att upphöra och att minimera deras omfattning bör företagen vara skyldiga att vid behov vidta följande lämpliga åtgärder. Om det är nödvändigt på grund av att de negativa effekterna inte omedelbart kan fås att upphöra bör företagen utarbeta och genomföra en plan för korrigerande åtgärder. Företagen bör sträva efter att få avtalsenliga garantier från en direkt affärspartner om att affärspartnern kommer att säkerställa efterlevnad av uppförandekoden eller planen för korrigerande åtgärder, bland annat genom att i sin tur kräva motsvarande avtalsenliga garantier från sina partner i den mån deras verksamhet ingår i företagets verksamhetskedjor. Avtalsenliga garantier bör utformas för att säkerställa att ansvaret delas på lämpligt sätt mellan företaget och affärspartnerna. De avtalsenliga garantierna bör åtföljas av lämpliga åtgärder för att kontrollera efterlevnaden. Företaget bör dock endast vara skyldigt att sträva efter de avtalsenliga garantierna eftersom erhållandet av dem kan bero på omständigheterna. Företagen bör också göra finansiella och icke-finansiella investeringar, anpassningar eller uppgraderingar som syftar till att få de negativa effekterna att upphöra eller minimera deras omfattning, och samarbeta med andra företag, i enlighet med unionsrätten. Vid behov bör företagen anpassa affärsplaner, övergripande strategier och verksamheter, inbegripet inköpsmetoder, och utveckla och använda inköbspolicyer som bidrar till levnadslöner och levnadsinkomster för deras leverantörer och som inte uppmuntrar till faktiska negativa effekter på de mänskliga rättigheterna eller miljön.

För att företagen ska kunna visa tillbörlig aktsamhet på ett ändamålsenligt och effektivt sätt bör de också göra nödvändiga ändringar eller förbättringar av sin praxis för utformning och distribution för att hantera negativa effekter som uppstår både i tidigare och senare led i deras verksamhetskedjor, före och efter produktens tillverkning. Det kan vara särskilt relevant för företaget att vid behov anta och anpassa sådan praxis, först och främst för att undvika negativa effekter. Sådana åtgärder kan också vara relevanta för att hantera negativa effekter som orsakas gemensamt av företaget och dess affärspartner, till exempel på grund av de tidsfrister eller specifikationer som företaget har ålagt partnererna. Genom en bättre värdefördelning i verksamhetskedjan bidrar även ansvarsfulla inköps- eller distributionsmetoder till kampen mot barnarbete, som ofta förekommer i länder eller territorier med höga fattighedsnivåer. Företagen bör också tillhandahålla riktat och proportionellt stöd till små och medelstora företag som är företagets affärspartner, vid behov mot bakgrund av de små och medelstora företagens resurser, kunskap och begränsningar, bland annat genom att tillhandahålla eller möjliggöra tillgång till kapacitetsuppbyggnad, utbildning eller uppgradering av förvaltningssystem och, om efterlevnad av uppförandekoden eller planen för korrigerande åtgärder skulle äventyra de små och medelstora företagens bärkraft, tillhandahålla riktat och proportionellt ekonomiskt stöd, såsom direkt finansiering, lån till låg ränta, garantier för fortsatt anskaffning eller stöd för att säkra finansiering. Begreppet *att äventyra ett litet eller medelstort företags bärkraft* bör tolkas som att det skulle kunna orsaka en konkurs för det lilla eller medelstora företaget eller försätta det i en situation där konkurs är nära förestående.

- (55) För att återspegla hela skalan av alternativ för företaget i fall där faktiska negativa effekter inte kan hanteras genom de beskrivna åtgärderna, bör detta direktiv också hänvisa till företagets möjlighet att sträva efter avtalsenliga garantier med den indirekta affärspartner, i syfte att uppnå efterlevnad av företagets uppförandekod eller en plan för korrigerande åtgärder, och vidta lämpliga åtgärder för att kontrollera att den indirekta affärspartner följer de avtalsenliga garantierna.
- (56) När avtalsenliga garantier erhålls från ett litet eller medelstort företag som är en indirekt affärspartner bör företagen bedöma om de avtalsenliga garantierna bör åtföljas av lämpliga åtgärder för små och medelstora företag. Om små och medelstora företag begär att få betala en del av kostnaden, eller om detta avtalas med företaget, bör de kunna dela med sig av kontrollresultaten till andra företag.

- (57) För att säkerställa effektiviteten i åtgärderna för att få de faktiska negativa effekterna att upphöra eller minimera dem bör företagen prioritera samarbete med affärspartner i verksamhetskedjorna, i stället för att avsluta affärsförbindelsen, vilket bör vara en sista utväg efter det att man utan framgång har försökt att få de faktiska negativa effekterna att upphöra eller minimera deras omfattning. I de fall där faktiska negativa effekter inte kan fås att upphöra eller deras omfattning inte i tillräcklig utsträckning kan minimeras genom sådana lämpliga åtgärder bör detta direktiv emellertid också hänvisa till företagens skyldighet att som en sista utväg avstå från att ingå nya eller från att utvidga befintliga förbindelser med den berörda partnern och, om det finns rimliga utsikter till förändring, genom att utnyttja eller öka företagets hävstångseffekt genom att tillfälligt avbryta affärsförbindelsen med avseende på verksamheten i fråga och anta och genomföra en förstärkt plan för korrigerande åtgärder för de specifika negativa effekterna utan onödigt dröjsmål, inbegripet en specifik och lämplig tidsfrist för antagandet och genomförandet av alla åtgärder i handlingsplanen, under vilken företaget också kan söka alternativa affärspartner. Faktorer som avgör om tidsfristen för antagande och genomförande av de åtgärderna är lämplig kan vara hur allvarliga de negativa effekterna är, behovet av att identifiera och vidta åtgärder för att stoppa eller minimera omfattningen av eventuella ytterligare negativa effekter, samt inverkan på små och medelstora företag eller småbrukare. Företagen bör avbryta sina affärsförbindelser med affärspartnern, vilket ökar deras hävstångseffekt och ökar chanserna att effekterna hanteras.

Om det inte finns rimliga förväntningar på att dessa ansträngningar kommer att ge resultat, till exempel i situationer med statligt påtvingat tvångsarbete, eller om genomförandet av den förstärkta planen för korrigerande åtgärder inte lyckades få de negativa effekterna att upphöra eller minimera deras omfattning, bör företaget åläggas att avsluta affärsförbindelsen med avseende på den berörda verksamheten, om de faktiska negativa effekterna är allvarliga. För att göra det möjligt för företag att uppfylla denna skyldighet bör medlemsstaterna säkerställa att det finns en möjlighet att avsluta affärsförbindelsen i avtal som regleras av deras lagstiftning. Vid beslut om att avsluta eller tillfälligt avbryta en affärsförbindelse bör företaget bedöma om de negativa effekterna av detta rimligen kan väntas bli betydligt större än den negativa effekt som inte kunde fås att upphöra eller vars omfattning inte kunde minimeras i tillräcklig utsträckning. När företag tillfälligt avbryter eller avslutar en affärsförbindelse bör de vidta åtgärder för att förhindra, begränsa eller stoppa effekterna av det tillfälliga avbrottet eller avslutandet, underrätta affärspartnern i rimlig tid och följa upp beslutet. Det är möjligt att det krävs samarbete med en annan enhet för att få negativa effekter att upphöra i fråga om indirekta affärsförbindelser. I vissa fall kan samarbete med ett annat företag vara det enda realistiska sättet att få negativa effekter att upphöra i fråga om indirekta affärsförbindelser, särskilt om den indirekta affärspartnern inte är redo att ingå ett avtal med företaget.

- (58) Om ett företag har orsakat eller gemensamt orsakat en faktisk negativ effekt bör företaget tillhandahålla avhjälpande åtgärder. Termen ”avhjälpande åtgärder” innebär att den eller de drabbade personerna, samhällena eller miljön återställs till en situation som är likvärdig med eller så lik som möjligt situationen som den skulle ha varit om den faktiska negativa effekten inte hade inträffat, i proportion till företagets inblandning i de negativa effekterna, inbegripet genom finansiell eller icke-finansiell ersättning från företaget till den eller de personer som har drabbats av den faktiska negativa effekten och, i tillämpliga fall, ersättning för de kostnader som offentliga myndigheter ådragit sig för eventuella nödvändiga avhjälpande åtgärder. Medlemsstaterna bör säkerställa att berörda parter som påverkas av en negativ effekt inte är skyldiga att söka rättelse innan talan väcks i domstol. Medlemsstaterna bör säkerställa att den behöriga tillsynsmyndigheten, om företaget inte tillhandahåller avhjälpande åtgärder om det har orsakat eller gemensamt orsakat de faktiska negativa effekterna, har befogenhet att, på eget initiativ eller som en följd av välgrundade farhågor som den underrättats om i enlighet med detta direktiv, ålägga företaget att vidta lämpliga avhjälpande åtgärder. Detta bör i en sådan situation inte påverka åläggandet av sanktioner för överträdelse av de bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv eller det civilrättsliga ansvar som utkrävs vid en nationell domstol. Om de faktiska negativa effekterna endast orsakas av företagets affärspartner får företaget tillhandahålla frivilliga avhjälpande åtgärder. Företaget får också använda sin förmåga att påverka den affärspartner som orsakar eller gemensamt orsakar de negativa effekterna för att möjliggöra avhjälpande åtgärder.

- (59) Företag bör ge personer och organisationer möjlighet att lämna in klagomål direkt till dem i händelse av berättigade farhågor om faktiska eller potentiella negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön. Personer och organisationer som skulle kunna lämna in sådana klagomål bör inbegripa personer som påverkas eller har rimliga skäl att anta att de kan komma att påverkas och de legitima företrädarna för sådana personer på deras vägnar, såsom organisationer i det civila samhället och människorättsförsvarare, fackföreningar och andra arbetstagarrepresentanter som företräder enskilda personer som arbetar i de berörda verksamhetskedjorna, och organisationer i det civila samhället som är verksamma och erfarna på områden som har koppling till de negativa effekter för miljön som klagomålet gäller. Företagen bör inrätta ett rättvist, offentligt, tillgängligt, förutsebart och öppet förfarande för att hantera dessa klagomål och informera de berörda arbetstagarna, fackföreningarna och andra arbetstagarrepresentanter om sådana förfaranden. Företagen bör också inrätta en tillgänglig mekanism för inlämning av underrättelser från personer och organisationer om de har information eller farhågor om faktiska eller potentiella negativa effekter. För att minska bördan för företagen bör de kunna delta i gemensamma klagomålsförfaranden och anmälningsmekanismer, såsom de förfaranden som inrättas gemensamt av företag, till exempel av en koncern, genom branschorganisationer eller flerpartsinitiativ eller globala ramavtal. Inlämnandet av en underrättelse eller ett klagomål bör inte vara ett krav eller hindra den person som lämnar in dem från att få tillgång till förfarandet för välgrundade farhågor eller till rättsliga eller andra utomrättsliga mekanismer, till exempel i förekommande fall OECD:s nationella kontaktpunkter.

Bestämmelserna om klagomålsförfarandet och underrättelsemekanismen i detta direktiv bör vara utformade på så sätt att tillgång till ett företags företrädare inte leder till onödiga hänvändelser. I enlighet med internationella standarder bör personer som lämnar in klagomål, om de inte lämnar in dem anonymt, ha rätt att från företaget i god tid begära läglig och lämplig uppföljning, och möta företagets företrädare på lämplig nivå för att diskutera faktiska eller potentiella allvarliga negativa effekter som är föremål för klagomålet och potentiella avhjälpande åtgärder, få en motivering till varför ett klagomål har ansetts vara grundat eller ogrundat och, om det har ansetts vara grundat, få information om de åtgärder som företaget har vidtagit eller kommer att vidta. Företagen bör också vidta åtgärder som de rimligen har tillgång till för att förhindra alla former av repressalier genom att säkerställa att den person eller organisation som lämnar in klagomålet eller underrättelsen behandlas konfidentiellt, i enlighet med nationell rätt. Begreppet *rättvist, tillgängligt, förutsebart och öppet* bör tolkas i överensstämmelse med princip 31 i FN:s vägledande principer, enligt vilken förfarandena ska vara legitima, tillgängliga, förutsebara, likvärdiga, öppna, förenliga med rättigheterna och en källa till fortsatt lärande, vilket också anges i FN:s kommitté för barnets rättigheters allmänna kommentar nr 16. Arbetstagarna och deras representanter bör också skyddas på lämpligt sätt, och alla utomrättsliga kompensationsåtgärder bör vidtas parallellt med främjande av kollektiva förhandlingar och erkännande av fackföreningar och får inte på något sätt undergräva legitima fackföreningars roll i hanteringen av arbetsrelaterade tvister. Företagen bör säkerställa att de berörda parterna har tillgång till underrättelsemekanismer och klagomålsförfaranden, med vederbörlig hänsyn till relevanta hinder.

- (60) På grund av en mer omfattande förteckning över personer eller organisationer som har rätt att lämna in klagomål och ett bredare ämnesområde för klagomål bör klagomålsförfarandet enligt detta direktiv ur rättslig synvinkel tolkas som en mekanism som är separat i förhållande till det interna rapporteringsförfarande som företagen inrättar i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937¹⁶. Om den överträdelse av unionsrätten eller nationell rätt som omfattas av det direktivets materiella tillämpningsområde kan betraktas som en negativ effekt och den rapporterade personen är en anställd i företaget som påverkas direkt av den negativa effekten kan den personen använda båda förfarandena – klagomålsmekanismen i enlighet med det här direktivet och ett internt rapporteringsförfarande som fastställs i enlighet med direktiv (EU) 2019/1937. Om ett av de ovannämnda villkoren inte är uppfyllt bör personen dock endast kunna gå vidare med ett av förfarandena.

¹⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (EUT L 305, 26.11.2019, s. 17).

- (61) Företagen bör övervaka genomförandet av och effektiviteten i sina åtgärder för tillbörlig aktsamhet. De bör genomföra regelbundna utvärderingar av sin egen, sina dotterföretags och, vad gäller företagets verksamhetskedja, sina affärspartners verksamhet, för att övervaka genomförandet samt lämpligheten och effektiviteten i arbetet med att identifiera, förebygga, minimera, stoppa och begränsa negativa effekter. Sådana utvärderingar bör verifiera att negativa effekter identifieras korrekt, att åtgärder för tillbörlig aktsamhet genomförs och att negativa effekter faktiskt har förebyggts eller stoppats. För att säkerställa att utvärderingarna är aktuella, bör de genomföras utan onödigt dröjsmål efter det att en betydande förändring inträffar, men minst var 12:e månad, och däremellan ses över om det finns skälig grund att anta att nya risker för negativa effekter kan ha uppkommit. En betydande förändring bör tolkas som en förändring av status quo i företagets egen verksamhet, dess dotterföretags eller affärspartners verksamhet, det rättsliga klimatet eller företagsklimatet eller alla andra väsentliga förändringar av företagets situation eller operativa sammanhang. Exempel på en betydande förändring kan vara de fall där företaget startar verksamhet i en ny ekonomisk sektor eller ett nytt geografiskt område, börjar tillverka nya produkter eller ändrar produktionssättet för de befintliga produkterna med hjälp av teknik med potentiellt större negativa effekter eller ändrar sin företagsstruktur genom omstrukturering, sammanslagningar eller förvärv. Rimliga skäl att anta att det finns nya risker kan uppstå på olika sätt, inbegripet genom vetenskap om de negativa effekterna genom allmänt tillgänglig information, genom deltagande av berörda parter eller genom underrättelser.

Företagen bör bevara dokumentation som visar att de uppfyller detta krav i minst fem år. Sådan dokumentation bör i förekommande fall åtminstone omfatta de identifierade effekterna och de djupgående bedömningarna enligt artikel 8, handlingsplanen för förebyggande och/eller planen för korrigerande åtgärder enligt artiklarna 10.2 a och 11.3 b, avtalsenliga bestämmelser som erhållits eller avtal som ingåtts enligt artiklarna 10.2 b, 10.4 och 11.3 c och 11.5, kontroller enligt artiklarna 10.5 och 11.6, avhjälpande åtgärder, regelbundna utvärderingar som en del av företags övervakningsskyldighet samt underrättelser och klagomål. Finansiella företag bör genomföra regelbundna utvärderingar endast av sin egen verksamhet, sina dotterföretags verksamhet och sina affärspartners verksamhet i tidigare led.

- (62) I likhet med vad som gäller enligt de befintliga internationella standarder som fastställs genom FN:s vägledande principer och OECD:s ram ingår det i kravet på tillbörlig aktsamhet att lämna externt relevant information om policyer, förfaranden och åtgärder för tillbörlig aktsamhet som genomförs för att identifiera och hantera faktiska eller potentiella negativa effekter, inbegripet slutsatser och resultat av dessa insatser. I direktiv 2013/34/EU föreskrivs relevanta rapporteringsskyldigheter för de företag som omfattas av det här direktivet. I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088¹⁷ fastställs dessutom, för finansiella företag, ytterligare rapporteringsskyldigheter om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn. För att undvika överlappande rapporteringsskyldigheter bör det i det här direktivet därför inte införas några nya rapporteringsskyldigheter utöver dem i direktiv 2013/34/EU för de företag som omfattas av direktiv 2013/34/EU och de rapporteringsstandarder som bör utarbetas enligt det direktivet. För att uppfylla sin kommunikationsskyldighet som en del av tillbörlig aktsamhet enligt det här direktivet bör företagen på sin webbplats offentliggöra ett årsbokslut på minst ett av unionens officiella språk, inom en rimlig tidsperiod men senast 12 månader efter balansdagen för det räkenskapsår för vilket bokslutet upprättas, såvida inte företaget omfattas av kraven på hållbarhetsrapportering i direktiv 2013/34/EU. Om ett företag inte är skyldigt att rapportera i enlighet med artikel 19a eller 29a i direktiv 2013/34/EU bör bokslutet offentliggöras senast den dag då årsbokslut offentliggörs.

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088 av den 27 november 2019 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn (EUT L 317, 9.12.2019, s. 1).

Årsbokslutet bör lämnas in till det utsedda insamlingsorganet så att det kan göras tillgängligt på den europeiska gemensamma åtkomstpunkt (Esap) som inrättas genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2859¹⁸. För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av reglerna om tillgång till information i Esap bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter. För att öka rättssäkerheten bör bilagan till förordning (EU) 2023/2859 ändras genom att en hänvisning till detta direktiv införs.

- (63) Kravet på företag som omfattas av detta direktiv och samtidigt omfattas av rapporteringskrav enligt artiklarna 19a, 29a och 40a i direktiv 2013/34/EU att rapportera om sina förfaranden för tillbörlig aktsamhet i enlighet med artiklarna 19a, 29a och 40a i direktiv 2013/34/EU bör tolkas som ett krav på att företagen ska beskriva hur de genomför tillbörlig aktsamhet i enlighet med detta direktiv.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2859 av den 13 december 2023 om inrättande av en europeisk gemensam åtkomstpunkt som ger centraliserad tillgång till allmänt tillgänglig information som är relevant för finansiella tjänster, kapitalmarknader och hållbarhet (EUT L 2023/2859, 20.12.2023).

- (64) Syftet med detta direktiv är inte att kräva att företag offentliggör intellektuellt kapital, immateriella rättigheter, know-how eller innovationsresultat som skulle klassificeras som företagshemligheter enligt definitionen i direktiv (EU) 2016/943. De rapporteringskrav som föreskrivs i detta direktiv bör därför inte påverka tillämpningen av direktiv (EU) 2016/943. Detta direktiv bör även gälla utan att det påverkar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014¹⁹.

¹⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG (EUT L 173, 12.6.2014, s. 1).

- (65) För att tillämpa meningsfull tillbörlig aktsamhet avseende de mänskliga rättigheterna och miljön bör företagen vidta lämpliga åtgärder för ett effektivt samarbete med berörda parter avseende genomförandet av åtgärderna för tillbörlig aktsamhet. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv (EU) 2016/943 bör ett effektivt samarbete omfatta att ge de tillfrågade berörda parterna relevant och heltäckande information samt löpande samråd som möjliggör verklig interaktion och dialog på lämplig nivå, såsom på projekt- eller anläggningsnivå och med lämpliga intervall. Ett meningsfullt samarbete med tillfrågade berörda parter bör ta vederbörlig hänsyn till hinder för engagemang, säkerställa att berörda parter är fria från repressalier och vedergällning, bland annat genom att upprätthålla konfidentialitet och anonymitet, och särskild uppmärksamhet bör ägnas åt utsatta intressenters behov, överlappande sårbarheter och intersektionella faktorer, inbegripet genom att beakta potentiellt berörda grupper eller samhällen, till exempel de som skyddas enligt FN:s deklaration om urfolks rättigheter och de som omfattas av FN:s förklaring om människorättsförsvare. Det finns situationer där det inte kommer att vara möjligt att genomföra ett meningsfullt samarbete med tillfrågade berörda parter, eller där det är lämpligt att samarbeta med ytterligare expertperspektiv för att göra det möjligt för företaget att fullt ut uppfylla kraven i detta direktiv. I sådana fall bör företagen ytterligare samråda med andra experter, såsom organisationer i det civila samhället eller fysiska eller juridiska personer som försvarar de mänskliga rättigheterna eller miljön, för att få trovärdiga insikter om faktiska eller potentiella negativa konsekvenser.

Samråd med arbetstagare och deras företrädare bör genomföras i enlighet med relevant unionsrätt och i tillämpliga fall, nationell rätt och kollektivavtal och, utan att det påverkar deras tillämpliga rätt till information, samråd och deltagande, särskilt de rättigheter som omfattas av relevant unionslagstiftning om sysselsättning och sociala rättigheter, inbegripet rådets direktiv 2001/86/EG²⁰ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/14/EG²¹ och 2009/38/EG²². I detta direktiv bör anställda anses inbegripa arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag och andra arbetstagare med atypiska anställningsformer, förutsatt att de uppfyller de kriterier för att fastställa en arbetstagares status som fastställts av Europeiska unionens domstol. När samråd genomförs bör företagen kunna förlita sig på branschinitiativ i den mån dessa är lämpliga för att stödja ett effektivt samarbete. Användningen av bransch- eller flerpartsinitiativ räcker inte i sig för att fullgöra skyldigheten att samråda med arbetstagarna och deras företrädare.

²⁰ Rådets direktiv 2001/86/EG av den 8 oktober 2001 om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande (EGT L 294, 10.11.2001, s. 22).

²¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/14/EG av den 11 mars 2002 om inrättande av en allmän ram för information till och samråd med arbetstagare i Europeiska gemenskapen - Gemensamt uttalande av Europaparlamentet, rådet och kommissionen om arbetstagarrepresentation (EGT L 80, 23.3.2002, s. 29).

²² Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/38/EG av den 6 maj 2009 om inrättande av ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare (EUT L 122, 16.5.2009, s. 28).

- (66) För att ge företag verktyg för att hjälpa dem att uppfylla sina krav på tillbörlig aktsamhet genom sina verksamhetskedjor bör kommissionen, i samråd med medlemsstaterna och berörda parter, ge vägledning om standardavtalsklausuler, som företagen frivilligt kan använda som ett verktyg för att bidra till att fullgöra sina skyldigheter enligt artiklarna 10 och 11. Syftet med vägledningen bör vara att underlätta en tydlig fördelning av uppgifter mellan de avtalsslutande parterna och det pågående samarbetet, på ett sätt som undviker att skyldigheterna enligt detta direktiv överförs till en affärspartner och automatiskt gör avtalet ogiltigt i händelse av en överträdelse. Vägledningen bör återspegla principen att det inte räcker att enbart använda avtalsenliga garantier för att efterleva standarderna för tillbörlig aktsamhet i detta direktiv.
- (67) För att ge stöd och praktiska verktyg till företag eller medlemsstaternas myndigheter vad gäller hur företag bör uppfylla sina skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet på ett praktiskt sätt och för att ge stöd till berörda parter, bör kommissionen, med hänvisning till relevanta internationella riktlinjer och standarder och i samråd med medlemsstaterna och berörda parter, Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, Europeiska miljöbyrån, Europeiska arbetsmyndigheten, och i förekommande fall med internationella organisationer och andra organ med sakkunskap i frågor om tillbörlig aktsamhet, utfärda riktlinjer, även allmänna riktlinjer och riktlinjer för specifika sektorer eller specifika negativa effekter eller för samspelet mellan detta direktiv och andra unionslagstiftningsakter som eftersträvar samma mål och som föreskriver mer omfattande eller mer specifika skyldigheter.

- (68) Digitala verktyg och digital teknik, till exempel sådan som används för upptäckt, övervakning eller spårning av råvaror, varor och produkter genom hela värdekedjan, t.ex. satelliter, drönare, radar eller plattformsbaserade lösningar, skulle kunna stödja och minska kostnaderna för datainsamling för förvaltning av värdekedjan, inbegripet identifiering och bedömning av negativa effekter, förebyggande och begränsning samt övervakning av hur effektiva åtgärderna för tillbörlig aktsamhet är. För att hjälpa företag att uppfylla sina skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet längs värdekedjan bör användningen av sådana verktyg och tekniker uppmuntras och främjas. I det syftet bör kommissionen utfärda riktlinjer med användbar information och hänvisningar till lämpliga resurser. När företagen använder digitala verktyg och digital teknik bör de ta hänsyn till och på lämpligt sätt hantera eventuella risker i samband med detta, och införa mekanismer för att kontrollera att den information som erhålls är lämplig.

- (69) Även om små och medelstora företag inte omfattas av detta direktiv kan de påverkas av direktivets bestämmelser i egenskap av entreprenörer eller underleverantörer till de företag som direktivet gäller. Målet är dock att minska den ekonomiska eller administrativa bördan för små och medelstora företag, av vilka många redan kämpar med den globala ekonomiska krisen och effekterna av pandemin. För att stödja små och medelstora företag bör medlemsstaterna, med kommissionens stöd, antingen enskilt eller gemensamt, inrätta och driva särskilda användarvänliga webbplatser, portaler eller plattformar i syfte att tillhandahålla information och stöd till företag, och medlemsstaterna skulle också kunna ge ekonomiskt stöd till små och medelstora företag och hjälpa dem att bygga upp kapacitet. Sådant stöd skulle också kunna göras tillgängligt för och vid behov anpassas och utvidgas till ekonomiska aktörer i tidigare led i tredjeländer. Företag vars affärspartner är små eller medelstora företag uppmuntras också att hjälpa dessa att uppfylla kraven på tillbörlig aktsamhet och att använda rättvisa, rimliga, icke-diskriminerande och proportionella krav gentemot de små och medelstora företagen.
- (70) Kommissionen bör inrätta en gemensam kontaktpunkt för tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet. Denna gemensamma kontaktpunkt bör kunna samarbeta med och begära information från relevanta nationella myndigheter i varje medlemsstat, inbegripet nationella kontaktpunkter om sådana finns, för att exempelvis få hjälp med att skraddarsy informationen, vägledning till nationella sammanhang och informationsspridning, utan att det påverkar fördelningen av funktioner och befogenheter mellan myndigheterna inom de nationella systemen. Den gemensamma kontaktpunkten och relevanta nationella myndigheter bör också ta kontakt med varandra för att säkerställa gränsöverskridande samarbete.

- (71) För att komplettera medlemsstaternas stöd till företag, inbegripet små och medelstora företag, i deras genomförande av skyldigheterna avseende tillbörlig aktsamhet, kan kommissionen bygga vidare på befintliga unionsverktyg, unionsprojekt och andra unionsåtgärder som bidrar till tillämpningen av tillbörlig aktsamhet i unionen och i tredjeländer. Kommissionen kan inrätta nya stödåtgärder som hjälper företag, inbegripet små och medelstora företag, att hantera kraven på tillbörlig aktsamhet, inbegripet ett observationsorgan för transparens i verksamhetskedjan och åtgärder som underlättar bransch- eller flerpartsinitiativ.
- (72) Kommissionen kan komplettera medlemsstaternas stödåtgärder med utgångspunkt i befintliga unionsåtgärder för att hjälpa ekonomiska aktörer i tidigare led att bygga upp kapacitet att effektivt förebygga och begränsa negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön av deras verksamhet och affärsförbindelser, med särskild uppmärksamhet riktad mot de utmaningar som småbrukare står inför. Unionen och dess medlemsstater uppmuntras att, inom respektive behörighetsområden, använda sina instrument för grannskapspolitik, utveckling och internationellt samarbete, inbegripet handelsavtal, för att stödja tredjeländers regeringar och ekonomiska aktörer i tidigare led i tredjeländer när de hanterar negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön av sin verksamhet och sina affärsförbindelser i tidigare led. Detta skulle kunna inbegripa samarbete med partnerländernas regeringar, den lokala privata sektorn och berörda parter när det gäller att ta itu med de bakomliggande orsakerna till negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön.

- (73) Detta direktiv är ett viktigt lagstiftningsverktyg för att säkerställa företagens omställning till en hållbar ekonomi, inbegripet att minska de befintliga skador och kostnader som klimatförändringarna orsakar, säkerställa anpassning till *globala nettonollutsläpp* senast 2050, undvika vilseledande påståenden om en sådan anpassning och stoppa grönmålning, desinformation och utvidgning av fossila bränslen i hela världen för att nå internationella och europeiska klimatmål. För att säkerställa att detta direktiv bidrar till att bekämpa klimatförändringar bör företag anta och genomföra en omställningsplan för begränsning av klimatförändringar som syftar till att genom bästa förmåga säkerställa att företagets affärsmodell och affärsstrategi är förenliga med omställningen till en hållbar ekonomi och med begränsningen av den globala uppvärmningen till 1,5 °C, i linje med Parisavtalet och målet att nå klimatneutralitet i enlighet med förordning (EU) 2021/1119, inbegripet dess delmål och klimatneutralitetsmål för 2050. Planen bör i tillämpliga fall behandla företagets exponering för kol-, olje- och gasrelaterade verksamheter. Sådana krav bör förstås som en skyldighet att vidta bästa möjliga åtgärder och inte som en skyldighet att uppnå ett visst resultat. Eftersom det rör sig om en skyldighet att vidta bästa möjliga åtgärder bör vederbörlig hänsyn tas till de framsteg som företagen gör och till klimatomställningens komplexitet och föränderliga karaktär. Företagen bör sträva efter att nå utsläppsminskningsmålen för växthusgaser i sina planer, men särskilda omständigheter kan leda till att företagen inte kan nå dessa mål om det inte längre är rimligt. Planen bör innefatta tidsbundna klimatmål fram till 2030 och i femåriga steg fram till 2050 på grundval av entydiga vetenskapliga belägg och, när så är lämpligt, absoluta utsläppsminskningsmål för växthusgaser för scope 1, scope 2 och scope 3.

Planen bör utveckla genomförandeåtgärder för att uppnå företagets klimatmål och baseras på entydiga vetenskapliga belägg, dvs. bevis med oberoende vetenskaplig validering som är förenlig med begränsningen av den globala uppvärmningen till 1,5 °C enligt definitionen från den mellanstatliga panelen för klimatförändringar (IPCC) och med beaktande av rekommendationerna från det europeiska vetenskapliga rådgivande organet för klimatförändringar. Tillsynsmyndigheterna bör vara skyldiga att åtminstone övervaka antagandet och utformningen av planen och dess uppdateringar i enlighet med de krav som fastställs i detta direktiv. Eftersom innehållet i omställningsplanen för begränsning av klimatförändringar bör överensstämma med rapporteringskraven i direktiv 2013/34/EU vad gäller företagens hållbarhetsrapportering, bör företag som rapporterar en sådan plan i enlighet med direktiv 2013/34/EU anses ha fullgjort den specifika skyldigheten att anta en plan i enlighet med detta direktiv. Antagandeskyldigheten kommer att anses vara fullgjord, men företagen bör fortfarande följa sin skyldighet att genomföra omställningsplanen för begränsning av klimatförändringar och att uppdatera den var 12:e månad för att bedöma framstegen mot dess mål.

- (74) För att möjliggöra en effektiv tillsyn och, vid behov, ett effektivt säkerställande av efterlevnaden av detta direktiv i förhållande till tredjelandsföretag, bör dessa företag utse en auktoriserad företrädare i unionen med tillräckligt bemyndigande och tillhandahålla information om sina auktoriserade företrädare. Det bör vara möjligt för den auktoriserade företrädaren att även fungera som kontaktpunkt, förutsatt att de relevanta kraven i detta direktiv uppfylls. Om tredjelandsföretaget inte utser en auktoriserad företrädare bör alla medlemsstater i vilka företaget bedriver verksamhet vara behöriga att se till att denna skyldighet fullgörs, framför allt att en fysisk eller juridisk person utses i en av de medlemsstater där företaget bedriver verksamhet, i enlighet med den tillsynsram som fastställs i nationell rätt. De medlemsstater som inleder en sådan tillsyn bör informera tillsynsmyndigheterna i de andra medlemsstaterna genom det europeiska nätverket av tillsynsmyndigheter så att de andra medlemsstaterna inte genomför denna tillsyn.

- (75) För att säkerställa övervakningen av att företagens skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet genomförs korrekt och för att säkerställa att detta direktiv efterlevs såsom avsett bör medlemsstaterna utse en eller flera nationella tillsynsmyndigheter. Dessa tillsynsmyndigheter bör vara av offentlig natur, oberoende av de företag som omfattas av detta direktiv eller andra marknadsintressen och fria från intressekonflikter och yttre påverkan, både direkt eller indirekt. I syfte att utöva sina befogenheter på ett opartiskt sätt bör dessa tillsynsmyndigheter varken begära eller ta emot instruktioner från någon. Medlemsstaterna bör i enlighet med nationell rätt säkerställa att varje tillsynsmyndighet får den personal och de finansiella resurser som krävs för att effektivt utföra sina uppgifter och utöva sina befogenheter. De bör ha rätt att genomföra utredningar, på eget initiativ eller baserat på välgrundade farhågor som tas upp inom ramen för detta direktiv. Dessa utredningar skulle i lämpliga fall kunna innefatta inspektioner på plats och hörande av berörda parter. Om det finns behöriga myndigheter enligt sektorslagstiftning kan medlemsstaterna identifiera dem som ansvariga för tillämpningen av detta direktiv inom sina behörighetsområden. Tillsynsmyndigheterna bör offentliggöra och tillgängliggöra på en webbplats en årlig rapport om sin tidigare verksamhet, inbegripet de allvarligaste överträdelser som konstaterats. Medlemsstaterna bör inrätta en tillgänglig mekanism för att ta emot välgrundade farhågor, kostnadsfritt eller mot en begränsad avgift som enbart täcker de administrativa kostnaderna, och säkerställa att praktisk information görs tillgänglig för allmänheten om hur denna rätt utövas.

- (76) För att säkerställa en effektiv tillämpning av de bestämmelser i nationell rätt som införlivar detta direktiv bör medlemsstaterna föreskriva avskräckande, proportionella och effektiva sanktioner för överträdelser av dessa åtgärder. För att ett sådant sanktionssystem ska vara effektivt bör de sanktioner som de nationella tillsynsmyndigheterna ålägger inbegripa böter och, om företaget inte rättar sig efter beslutet om böter inom den tillämpliga tidsfristen, ett offentligt uttalande om att företaget är ansvarigt och överträdelsens art. Detta sanktionssystem påverkar inte befogenheten att återkalla och förbjuda utsläppande och tillhandahållande på marknaden och export av produkter enligt andra unionslagstiftningsakter som föreskriver mer omfattande eller mer specifika krav på tillbörlig aktsamhet, såsom förordning (EU) 2023/1115. Medlemsstaterna bör säkerställa att böterna står i proportion till företagets globala nettoomsättning när de åläggs. Detta bör dock inte innebära att medlemsstaterna är skyldiga att basera böterna enbart på företagets nettoomsättning i varje enskilt fall. Medlemsstaterna bör, i enlighet med nationell rätt, besluta huruvida sanktionerna ska åläggas direkt av tillsynsmyndigheterna, i samarbete med andra myndigheter eller genom ansökan till de behöriga rättsliga myndigheterna. För att säkerställa offentlig tillsyn över tillämpningen av reglerna i detta direktiv bör tillsynsmyndigheternas beslut om åläggande av sanktioner mot företag på grund av underlåtenhet att följa de bestämmelser i nationell rätt som införlivar detta direktiv offentliggöras, översändas till det europeiska nätverket av tillsynsmyndigheter och förbli offentligt tillgängliga i åtminstone tre år. Det offentliggjorda beslutet bör inte innehålla några personuppgifter i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679²³. Det bör vara tillåtet att offentliggöra företagets namn även om det innehåller namnet på en fysisk person.

²³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

- (77) För att förhindra en konstlad minskning av potentiella administrativa sanktionsavgifter bör medlemsstaterna säkerställa att böter, när de åläggs ett företag som ingår i en koncern, beräknas med beaktande av den konsoliderade omsättning som beräknas på nivån för det yttersta moderföretaget.
- (78) För att säkerställa en konsekvent tillämpning och tillsyn av efterlevnaden av de bestämmelser i nationell rätt som antas enligt detta direktiv bör de nationella tillsynsmyndigheterna samarbeta och samordna sina åtgärder. För detta ändamål bör kommissionen inrätta ett europeiskt nätverk av tillsynsmyndigheter, och tillsynsmyndigheterna bör bistå varandra vid utförandet av sina uppgifter och ge ömsesidigt bistånd.

- (79) För att säkerställa effektiv tillgång till rättslig prövning och ersättning till offer för negativa effekter bör medlemsstaterna vara skyldiga att fastställa regler för företagens civilrättsliga ansvar för skada som åsamkas en fysisk eller juridisk person, om företaget, uppsåtligt eller genom vårdslöshet, underlåtit att förebygga och begränsa de potentiella negativa effekterna eller att få de faktiska effekterna att upphöra och minimera deras omfattning och denna underlåtenhet ledde till att skadan åsamkades den fysiska eller juridiska personen. Skada som åsamkas en persons skyddade rättsliga intressen bör tolkas i enlighet med nationell rätt, till exempel dödsfall, fysisk eller psykisk skada, berövande av den personliga friheten, förlust av människovärde eller skada på en persons egendom. Villkoret att skadan ska åsamkas en person till följd av företagets underlåtenhet att fullgöra skyldigheten att hantera de negativa effekterna, om en kränkning eller överträdelse av den rättighet, det förbud eller den skyldighet som förtecknas i bilagan till detta direktiv leder till den negativa effekt som borde ha hanterats, har till syfte att skydda den fysiska eller juridiska person som åsamkas skadan, bör tolkas som att en härledd skada (som indirekt åsamkas andra personer som inte är offer för de negativa effekterna och som inte skyddas av de rättigheter, förbud eller skyldigheter som förtecknas i bilagan till detta direktiv) inte omfattas. Om till exempel en anställd i ett företag har lidit skada på grund av företagets överträdelse av säkerhetsnormerna på arbetsplatsen bör en sådan anställds hyresvärd inte ha rätt att väcka talan mot företaget för en ekonomisk förlust till följd av att den anställda inte kan betala hyran. Orsakssamband i den mening som avses i civilrättsligt ansvar regleras inte i detta direktiv, med undantag för det faktum att företagen inte bör hållas ansvariga enligt detta direktiv om skadan endast orsakas av affärspartnerna i företagets verksamhetskedjor (*är direkt kopplad till* i enlighet med den internationella ramen). Offren bör ha rätt till full ersättning för den skada som har orsakats i enlighet med nationell rätt och i linje med en sådan gemensam princip. Det bör vara förbjudet med avskräckande åtgärder genom skadestånd (straffskadestånd) eller någon annan form av överkompensation.

- (80) Eftersom de negativa effekterna bör prioriteras utifrån allvar och sannolikhet och hanteras gradvis, om det inte är möjligt att samtidigt och fullt ut hantera alla negativa effekter som det har identifierat, bör ett företag inte vara ansvarigt enligt detta direktiv för skador som härrör från mindre betydande negativa effekter som ännu inte har hanterats. Man bör dock bedöma huruvida företagets prioritering av de negativa effekterna är korrekt när man avgör om villkoren för företagets ansvar var uppfyllda, som en del av bedömningen av huruvida företaget har åsidosatt sin skyldighet att på lämpligt sätt hantera de negativa effekter som det har identifierat.
- (81) Ansvarsordningen reglerar inte vem som ska bevisa att villkoren för ansvar är uppfyllda med hänsyn till omständigheterna i fallet, eller under vilka villkor ett civilrättsligt förfarande kan inledas, och dessa frågor överläts därför till nationell rätt.
- (82) För att säkerställa rätten till ett effektivt rättsmedel, i enlighet med artikel 2.3 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, artikel 8 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och artikel 9.3 i konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (*Århuskonventionen*), tar detta direktiv upp vissa praktiska och formella hinder för rättslig prövning för dem som drabbas av negativa konsekvenser, däribland svårigheter att få tillgång till bevisning, begränsade preskriptionstider, avsaknad av lämpliga mekanismer för företräddartalan och oöverkomliga kostnader för civilrättsliga förfaranden.

- (83) När en kärande lägger fram en väl underbyggd motivering som innehåller rimligen tillgängliga fakta och bevis som är tillräckliga för att styrka rimligheten i anspråket på skadestånd och anger att ytterligare bevis ligger inom företagets kontroll, bör medlemsstaterna säkerställa att domstolarna kan besluta att företaget ska lämna ut sådan bevisning i enlighet med nationell processrätt, samtidigt som utlämnandet av bevisning begränsas till vad som är nödvändigt och proportionellt. I detta syfte bör de nationella domstolarna beakta den utsträckning i vilken påståendet eller försvaret stöds av tillgängliga fakta och bevis som motiverar begäran om utlämnande; omfattningen av och kostnaderna för utlämnandet av bevis, samt alla parter berättigade intressen, inbegripet för att förebygga icke-specificerade sökningar efter information som sannolikt inte är relevant för parterna i förfarandet. Om sådan bevisning innehåller konfidentiell information bör nationella domstolar kunna förordna om utlämnande endast om de anser detta vara relevant för skadeståndstalan och införa effektiva åtgärder för att skydda denna information.

- (84) Medlemsstaterna bör föreskriva rimliga villkor enligt vilka en påstådd skadelidande part får ge tillstånd till en fackförening, en icke-statlig människorätts- eller miljöorganisation eller en annan icke-statlig organisation och, i enlighet med nationell rätt, nationella människorättsinstitutioner, baserade i en medlemsstat, att väcka talan för att hävda brottsoffers rättigheter, om sådana enheter uppfyller kraven i nationell rätt, till exempel om de upprätthåller en egen permanent närvaro och, i enlighet med sina stadgar, inte deltar kommersiellt och inte bara tillfälligt i förverkligandet av rättigheter som skyddas enligt detta direktiv eller motsvarande rättigheter i nationell rätt. Detta skulle kunna uppnås genom nationella civilprocessrättsliga bestämmelser om tillstånd att företräda brottsoffret i samband med ett ingripande från tredje part, på grundval av den påstådda skadelidande partens uttryckliga samtycke, och bör inte tolkas som en skyldighet för medlemsstaterna att utvidga bestämmelserna i sin nationella rätt om grupptalan enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828²⁴.
- (85) Preskriptionstiderna för att väcka skadeståndstalan bör vara minst fem år och får under inga omständigheter vara kortare än den preskriptionstid som fastställs i allmänna nationella system för civilrättsligt ansvar. Nationella regler om preskriptionstiders början, varaktighet, uppskjutande eller avbrott bör inte i onödan hindra att skadeståndstalan väcks och bör inte under några omständigheter vara mer restriktiva än reglerna om nationella allmänna system för civilrättsligt ansvar.

²⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828 av den 25 november 2020 om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen och om upphävande av direktiv 2009/22/EG (EUT L 409, 4.12.2020, s. 1).

- (86) Dessutom bör käranden, i syfte att säkerställa rättsmedel, kunna ansöka om åtgärder för förbudsföreläggande i form av en slutgiltig eller tillfällig åtgärd för att överträdelser av de bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv ska upphöra, genom att en åtgärd vidtas eller ett beteende upphör.
- (87) Vad gäller regler om civilrättsligt ansvar bör ett företags civilrättsliga ansvar för skador som uppstår på grund av dess underlåtenhet att iaktta tillbörlig aktsamhet inte påverka dess dotterföretags civilrättsliga ansvar eller det civilrättsliga ansvaret hos direkta respektive indirekta affärspartner i dess verksamhetskedja. Om företaget har orsakat skadan tillsammans med sitt dotterföretag eller sin affärspartner bör det vara solidariskt ansvarigt tillsammans med detta dotterföretag eller denna affärspartner. Detta bör ske i enlighet med nationell rätt om villkoren för solidariskt ansvar, och utan att det påverkar tillämpningen av unionsrätten eller nationell rätt om solidariskt ansvar, och om regressrätten för den fulla ersättning som utbetalas av en solidariskt ansvarig part.
- (88) Reglerna om civilrättsligt ansvar i detta direktiv bör inte påverka tillämpningen av unionsregler eller nationella regler om civilrättsligt ansvar med avseende på negativa effekter för de mänskliga rättigheterna eller miljön när dessa regler föreskriver ansvar i situationer som inte omfattas av detta direktiv eller föreskriver strängare ansvar än detta direktiv. En striktare ansvarsordning bör också tolkas som en ordning för civilrättsligt ansvar som föreskriver ansvar även då tillämpningen av reglerna om ansvar enligt detta direktiv inte skulle leda till att företaget blir ansvarigt.

- (89) När det gäller civilrättsligt ansvar till följd av negativa miljöeffekter kan personer som lider skada begära ersättning enligt detta direktiv även om sådana begäranden överlappar med anspråk som rör mänskliga rättigheter.
- (90) För att säkerställa att offer för människorättskränkningar och miljöskador kan väcka skadeståndstalan och begära ersättning för skador som uppstår när företaget, uppsåtligen eller genom vårdslöshet, underlåtit att uppfylla de skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet som följer av detta direktiv, bör detta direktiv ålägga medlemsstaterna att säkerställa att de bestämmelser i nationell rätt som införlivar den ordning för civilrättsligt ansvar som föreskrivs i detta direktiv är internationellt tvingande i fall där den rätt som är tillämplig på sådana anspråk inte är rätten i en medlemsstat, vilket till exempel skulle kunna vara fallet i enlighet med internationella privaträttsliga regler om skadan inträffar i ett tredjeland. Detta innebär att medlemsstaterna också bör säkerställa att kraven beträffande vilka fysiska eller juridiska personer som kan väcka talan, preskriptionstid och utlämnande av bevisning är internationellt tvingande. När medlemsstaterna införlivar den ordning för civilrättsligt ansvar som föreskrivs i detta direktiv och väljer metoderna för att uppnå detta resultat, bör de också kunna beakta alla därmed sammanhängande nationella regler, i den mån de är nödvändiga för att säkerställa skyddet av brottsoffer och avgörande för att skydda medlemsstaternas allmänintressen, såsom deras politiska, sociala eller ekonomiska organisation.

- (91) Ordningen för civilrättsligt ansvar enligt detta direktiv bör inte påverka tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG²⁵. Det här direktivet bör inte hindra medlemsstaterna från att införa ytterligare, strängare skyldigheter för företag eller från att i övrigt vidta ytterligare åtgärder med samma syften som direktiv 2004/35/EG.

²⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (EUT L 143, 30.4.2004, s. 56).

(92) Medlemsstaterna bör säkerställa att uppfyllandet av de skyldigheter som följer av de bestämmelser i nationell rätt som införlivar detta direktiv, eller deras frivilliga genomförande, betraktas som en miljömässig och/eller social aspekt eller faktor som upphandlande myndigheter, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU²⁶, 2014/24/EU²⁷ och 2014/25/EU²⁸, får beakta som en del av kriterierna för tilldelning av offentliga kontrakt och koncessionskontrakt eller fastställa med avseende på fullgörandet av sådana kontrakt. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter får, i tillämpliga fall, utesluta eller kan åläggas av medlemsstaterna att utesluta en ekonomisk aktör från att delta i ett upphandlingsförfarande, inbegripet ett koncessionstilldelningsförfarande, om de på något lämpligt sätt kan påvisa att tillämpliga miljö-, social- och arbetsrättsliga skyldigheter har åsidosatts, inbegripet de skyldigheter som följer av vissa internationella avtal som ratificerats av alla medlemsstater och som förtecknas i de direktiven, eller att den ekonomiska aktören har gjort sig skyldig till ett allvarligt fel i yrkesutövningen, som gör att dennes integritet kan ifrågasättas. För att säkerställa enhetlighet inom unionsrätten och stödja genomförandet bör kommissionen överväga om det är relevant att uppdatera något av dessa direktiv, särskilt när det gäller de krav och åtgärder som medlemsstaterna ska anta för att säkerställa att de fullgör kraven på hållbarhet och tillbörlig aktsamhet i alla upphandlings- och koncessionsprocesser.

²⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner (EUT L 94, 28.3.2014, s. 1).

²⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 65).

²⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 243).

- (93) Personer som arbetar för företag som omfattas av krav på tillbörlig aktsamhet enligt detta direktiv eller som är i kontakt med sådana företag inom ramen för sin arbetsrelaterade verksamhet kan spela en viktig roll när det gäller att avslöja överträdelser av de bestämmelser i nationell rätt som införlivar detta direktiv. De kan därför bidra till att förebygga och avskräcka från sådana överträdelser och stärka tillämpningen av detta direktiv. Direktiv (EU) 2019/1937 bör därför tillämpas på rapportering av alla överträdelser av de bestämmelser i nationell rätt som införlivar detta direktiv och på skyddet av personer som rapporterar sådana överträdelser.
- (94) För att öka rättssäkerheten bör tillämpligheten, enligt detta direktiv, av direktiv (EU) 2019/1937 på rapportering om överträdelser av de bestämmelser i nationell rätt som införlivar detta direktiv och på skyddet av personer som rapporterar sådana överträdelser återspeglas i direktiv (EU) 2019/1937. Bilagan till rådets direktiv (EU) 2019/1937 bör därför ändras i enlighet med detta. Det ankommer på medlemsstaterna att säkerställa att denna ändring återspeglas i deras införlivandeåtgärder som antas i enlighet med direktiv (EU) 2019/1937.

- (95) I syfte att specificera den information som företag som inte omfattas av rapporteringskrav enligt bestämmelserna om företagens hållbarhetsrapportering enligt direktiv 2013/34/EU bör lämna rörande de frågor som omfattas av detta direktiv, bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på fastställande av ytterligare regler om innehållet i och kriterierna för sådan rapportering, med angivande av information om beskrivningen av tillbörlig aktsamhet, faktiska och potentiella effekter och åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med dessa. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning²⁹. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.
- (96) Detta direktiv bör tillämpas i överensstämmelse med unionens dataskyddslagstiftning och rätten till integritetsskydd och skydd av personuppgifter som fastslås i artiklarna 7 och 8 i stadgan. All behandling av personuppgifter enligt detta direktiv bör ske i enlighet med förordning (EU) 2016/679, inbegripet kraven på ändamålsbegränsning, uppgiftsminimering och lagringsbegränsning.

²⁹ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (97) Europeiska datatillsynsmannen har hörts i enlighet med artikel 28.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725³⁰ och avgav ett yttrande den 17 mars 2022.

³⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

- (98) Kommissionen bör regelbundet rapportera till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av detta direktiv och om hur effektivt direktivets mål har uppnåtts, särskilt när det gäller hanteringen av negativa effekter. Den första rapporten bör bland annat omfatta direktivets inverkan på små och medelstora företag, tillämpningsområdet för detta direktiv vad gäller de företag som omfattas, huruvida definitionen av *verksamhetskedja* behöver revideras, huruvida bilaga I behöver ändras och huruvida den förteckning över relevanta internationella konventioner som avses i detta direktiv bör ändras, särskilt mot bakgrund av den internationella utvecklingen, huruvida reglerna för att bekämpa klimatförändringar och tillsynsmyndigheternas befogenheter i fråga om dessa regler behöver revideras, effektiviteten hos de verkställighetsmekanismer som inrättats på nationell nivå, av sanktionerna och reglerna avseende civilrättsligt ansvar samt huruvida ändringar av harmoniseringsnivån för detta direktiv krävs för att säkerställa lika villkor för företag på den inre marknaden. Så snart som möjligt efter den dag då detta direktiv träder i kraft, men inte senare än två år efter den dagen, bör kommissionen även lämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om nödvändigheten i att fastställa ytterligare krav på tillbörlig aktsamhet i fråga om hållbarhet som är anpassade till reglerade finansiella företag med avseende på tillhandahållandet av finansiella tjänster och investeringsverksamhet, samt alternativ till sådana krav på tillbörlig aktsamhet och deras effekter, i linje med målen för detta direktiv och med beaktande av andra unionslagstiftningsakter som är tillämpliga på reglerade finansiella företag. Rapporten bör vid behov åtföljas av ett lagstiftningsförslag.

- (99) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att bättre utnyttja den inre marknadens potential att bidra till omställningen till en hållbar ekonomi och bidra till hållbar utveckling genom att förebygga och begränsa faktiska eller potentiella negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön i företagens verksamhetskedjor, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, särskilt det faktum att problemen med och orsakerna till dessa problem som behandlas i detta direktiv har en gränsöverskridande dimension. eftersom många företag bedriver verksamhet i hela unionen eller globalt och deras värdekedjor sträcker sig till andra medlemsstater och tredjeländer, och eftersom enskilda medlemsstaters åtgärder riskerar att bli ineffektiva och leda till fragmentering av den inre marknaden kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Innehåll

1. I detta direktiv fastställs regler om
 - a) skyldigheter för företag vad gäller faktiska och potentiella negativa effekter för de mänskliga rättigheterna och miljön, med avseende på företagens egen verksamhet, deras dotterföretags verksamhet och den verksamhet som utförs av deras affärspartner i dessa företags verksamhetskedjor,
 - b) ansvar för åsidosättande av de skyldigheter som nämns i led a, och
 - c) företagens skyldighet att anta och genomföra en omställningsplan för begränsning av klimatförändringar som syftar till att genom bästa förmåga säkerställa att företagets företagsmodell och företagsstrategi är förenliga med omställningen till en hållbar ekonomi och med begränsningen av den globala uppvärmningen till 1,5 °C, i linje med Parisavtalet.
2. Detta direktiv ska inte utgöra grund för att sänka den nivå av skydd för mänskliga rättigheter, sysselsättning och sociala rättigheter eller skydd för miljön eller klimatet som föreskrivs i medlemsstaternas nationella rätt, eller kollektivavtal som är tillämpliga vid tidpunkten för antagandet av detta direktiv.

3. Detta direktiv ska inte påverka sådana skyldigheter på områdena mänskliga rättigheter, sysselsättning och sociala rättigheter, miljöskydd och klimatförändringar som följer av andra unionslagstiftningsakter. Om en bestämmelse i detta direktiv strider mot en bestämmelse i en annan unionslagstiftningsakt som har samma mål och föreskriver mer omfattande eller mer specifika skyldigheter, ska bestämmelsen i den andra unionslagstiftningsakten ha företräde i de avseenden som konflikten gäller och tillämpas i fråga om dessa särskilda skyldigheter.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv ska tillämpas på företag som bildats i enlighet med en medlemsstats lagstiftning och som uppfyller ett av följande villkor:
- a) Företaget hade i genomsnitt mer än 1000 anställda och en global nettoomsättning på över 450 000 000 EUR under det senaste räkenskapsår för vilket ett årsbokslut har eller borde ha antagits.
 - b) Företaget uppnådde inte de tröskelvärden som avses i led a, men är det yttersta moderföretaget i en koncern som uppnådde tröskelvärdena under det senaste räkenskapsår för vilket ett konsoliderat årsbokslut har eller borde ha antagits.

- c) Företaget ingick i eller är det yttersta moderföretaget i en koncern som har ingått franchise- eller licensavtal i unionen i utbyte mot royaltyer med oberoende tredjepartsföretag, om dessa avtal säkerställer en gemensam identitet, en gemensam affärsmodell och tillämpning av enhetliga affärsmetoder, och om dessa royaltyer uppgick till mer än 22 500 000 EUR under det senaste räkenskapsår för vilket ett årsbokslut har eller borde ha antagits, och förutsatt att företaget hade, eller är det yttersta moderföretaget i en koncern som hade, en global nettoomsättning på mer än 80 000 000 EUR under det senaste räkenskapsår för vilket ett årsbokslut har eller borde ha antagits.

2. Detta direktiv ska också tillämpas på företag som bildats i enlighet med ett tredjelands lagstiftning och som uppfyller ett av följande villkor:

- a) Företaget genererade en nettoomsättning på mer än 450 000 000 EUR i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret.
- b) Företaget uppnådde inte det tröskelvärde som avses i led a men är det yttersta moderföretaget i en koncern som på koncernnivå uppnådde det tröskelvärdet under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret.

c) Företaget ingick i eller är det yttersta moderföretaget i en koncern som har ingått franchise- eller licensavtal i unionen i utbyte mot royaltyer med oberoende tredjepartsföretag, om dessa avtal säkerställer en gemensam identitet, en gemensam affärsmodell och tillämpning av enhetliga affärsmetoder, och om dessa royaltyer uppgick till mer än 22 500 000 EUR i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret, och förutsatt att företaget genererade eller är det yttersta moderföretaget i en koncern som genererade en nettoomsättning på mer än 80 000 000 EUR i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret.

3. Om det yttersta moderföretaget har som sin huvudverksamhet att inneha aktier i operativa dotterföretag och inte är delaktigt i att fatta förvaltningsbeslut eller operativa eller finansiella beslut som påverkar koncernen eller ett eller flera av dess dotterföretag kan det undantas från fullgörandet av skyldigheterna enligt detta direktiv. Det undantaget gäller på villkor att ett av det yttersta moderföretagets dotterföretag vilket är etablerat i unionen är utsett att fullgöra de skyldigheter som anges i artiklarna 6–16 och 22 på det yttersta moderföretagets vägnar, även det yttersta moderföretagets skyldigheter med avseende på dess dotterföretags verksamhet. I ett sådant fall ska det utsedda dotterföretaget tilldelas alla nödvändiga medel och rättsliga befogenheter för att fullgöra dessa skyldigheter på ett ändamålsenligt sätt, särskilt för att säkerställa att det utsedda dotterföretaget från bolagen i koncernen erhåller relevant information och relevanta dokument för att fullgöra det yttersta moderföretagets skyldigheter enligt detta direktiv.

Det yttersta moderföretaget ska ansöka om det undantag som avses i första stycket i denna punkt hos den behöriga tillsynsmyndigheten i enlighet med artikel 24, för en bedömning av huruvida de villkor som avses i första stycket i denna punkt är uppfyllda. Om villkoren är uppfyllda ska den behöriga tillsynsmyndigheten bevilja undantaget. I tillämpliga fall ska denna myndighet vederbörligen informera den behöriga tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där det utsedda dotterföretaget är etablerat om tillämpningen och därefter om sitt beslut.

Det yttersta moderföretaget ska fortsätta att vara solidariskt ansvarigt tillsammans med det utsedda dotterföretaget om det utsedda dotterföretaget inte uppfyller sina skyldigheter i enlighet med första stycket i denna punkt.

4. Vid tillämpning av punkt 1 ska antalet deltidsanställda beräknas i heltidsekvivalenter. Arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag och andra arbetstagare med icke-standardiserade anställningsformer ska, förutsatt att de uppfyller de kriterier för att fastställa arbetstagares status som fastställts av Europeiska unionens domstol, tas med i beräkningen av antalet anställda på samma sätt som om de vore direkt anställda av företaget under samma tidsperiod.
5. Om ett företag uppfyller villkoren i punkt 1 eller 2 ska detta direktiv endast tillämpas om dessa villkor uppfylls under två på varandra följande räkenskapsår. Detta direktiv ska inte längre tillämpas på ett företag som avses i punkt 1 eller 2 om villkoren i punkt 1 eller 2 inte längre uppfylls för vart och ett av de två senaste relevanta räkenskapsåren.

6. Vad gäller de företag som avses i punkt 1 ska den medlemsstat som är behörig att reglera frågor som omfattas av detta direktiv vara den medlemsstat där företaget har sitt säte.
7. Vad gäller ett sådant företag som avses i punkt 2 ska den medlemsstat som är behörig att reglera frågor som omfattas av detta direktiv vara den medlemsstat där det företaget har en filial. Om ett företag inte har en filial i någon medlemsstat eller har filialer i olika medlemsstater ska den medlemsstat som är behörig att reglera frågor som omfattas av detta direktiv vara den medlemsstat i vilken det företaget genererade den högsta nettoomsättningen i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret.
8. Detta direktiv ska inte tillämpas på AIF-fonder enligt definitionen i artikel 4.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU³¹ eller på företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) i enlighet med artikel 1.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG³².

³¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010 (EUT L 174, 1.7.2011, s. 1).

³² Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (EUT L 302, 17.11.2009, s. 32).

Artikel 3
Definitioner

1. I detta direktiv gäller följande definitioner:

a) *företag*: något av följande:

- i) En juridisk person som bildats i en av de juridiska former som förtecknas i bilagorna I och II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU.
- ii) En juridisk person som har bildats i enlighet med lagstiftningen i ett tredjeland i en form som är jämförbar med de former som förtecknas i bilagorna I och II till direktiv 2013/34/EU.
- iii) Ett reglerat finansiellt företag, oavsett juridisk form, som är
 - ett kreditinstitut enligt definitionen i artikel 4.1.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013³³,
 - ett värdepappersföretag enligt definitionen i artikel 4.1.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU³⁴,

³³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (EUT L 176, 27.6.2013, s. 1).

³⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).

- en förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIF-förvaltare) enligt definitionen i artikel 4.1 b i direktiv 2011/61/EU, inbegripet en förvaltare av europeiska riskkapitalfonder (EuVECA) enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 345/2013³⁵, en förvaltare av europeiska fonder för socialt företagande (Eusef) enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 346/2013³⁶ och en förvaltare av europeiska långsiktiga investeringsfonder (Eltif) enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/760³⁷,
- ett förvaltningsbolag enligt definitionen i artikel 2.1 b i direktiv 2009/65/EG,
- ett försäkringsföretag enligt definitionen i artikel 13.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG³⁸,
- ett återförsäkringsföretag enligt definitionen i artikel 13.4 i direktiv 2009/138/EG,

³⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 345/2013 av den 17 april 2013 om europeiska riskkapitalfonder (EUT L 115, 25.4.2013, s. 1).

³⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 346/2013 av den 17 april 2013 om europeiska fonder för socialt företagande (EUT L 115, 25.4.2013, s. 18).

³⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/760 av den 29 april 2015 om europeiska långsiktiga investeringsfonder (EUT L 123, 19.5.2015, s. 98).

³⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) (EUT L 335, 17.12.2009, s. 1).

- ett tjänstepensionsinstitut som omfattas av direktiv (EU) 2016/2341 i enlighet med artikel 2 i det direktivet, såvida inte en medlemsstat har valt att helt eller delvis inte tillämpa det direktivet på dessa tjänstepensionsinstitut i enlighet med artikel 5 i det direktivet,
- en central motpart enligt definitionen i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012³⁹,
- en värdepapperscentral enligt definitionen i artikel 2.1.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014⁴⁰,
- ett specialföretag för försäkring eller återförsäkring som auktoriserats i enlighet med artikel 211 i direktiv 2009/138/EG,
- ett specialföretag för värdepapperisering enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2402⁴¹,

³⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (EUT L 201, 27.7.2012, s. 1).

⁴⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012 (EUT L 257, 28.8.2014, s. 1).

⁴¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2402 av den 12 december 2017 om ett allmänt ramverk för värdepapperisering och om inrättande av ett särskilt ramverk för enkel, transparent och standardiserad värdepapperisering samt om ändring av direktiven 2009/65/EG, 2009/138/EG och 2011/61/EU och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 648/2012 (EUT L 347, 28.12.2017, s. 35).

- ett finansiellt holdingföretag enligt definitionen i artikel 4.1.20 i förordning (EU) nr 575/2013, ett försäkringsholdingbolag enligt definitionen i artikel 212.1 f i direktiv 2009/138/EG eller ett blandat finansiellt holdingföretag enligt definitionen i artikel 212.1 h i direktiv 2009/138/EG, som ingår i en försäkringsgrupp som är föremål för grupp tillsyn enligt artikel 213 i det direktivet och som inte är undantagen från grupp tillsyn enligt artikel 214.2 i direktiv 2009/138/EG,
- ett betalningsinstitut enligt artikel 1.1 d i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366⁴²,
- ett institut för elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG⁴³,

⁴² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35).

⁴³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG av den 16 september 2009 om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet, om ändring av direktiven 2005/60/EG och 2006/48/EG och om upphävande av direktiv 2000/46/EG (EUT L 267, 10.10.2009, s. 7).

- en leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster enligt definitionen i artikel 2.1 e i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503⁴⁴.
 - en leverantör av kryptotillgångstjänster enligt definitionen i artikel 3.1.15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1114⁴⁵ som utför en eller flera kryptotillgångstjänster enligt definitionen i artikel 3.1.16 i den förordningen.
- b) *negativ miljöeffekt*: miljöpåverkan till följd av en överträdelse av ett förbud eller en skyldighet som förtecknas i del I avsnitt I punkterna 15 och 16 och i del II i bilagan till detta direktiv, med beaktande av nationell lagstiftning som är kopplad till bestämmelserna i de instrument som förtecknas där.
- c) *negativ effekt för de mänskliga rättigheterna*: en effekt för personer till följd av
- i) en kränkning av någon av de mänskliga rättigheter som förtecknas i del I avsnitt 1 i bilagan till detta direktiv, eftersom dessa mänskliga rättigheter fastställs i de internationella instrument som förtecknas i del I avsnitt 2 i bilagan till detta direktiv,

⁴⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 av den 7 oktober 2020 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937 (EUT L 347, 20.10.2020, s. 1).

⁴⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1114 av den 31 maj 2023 om marknader för kryptotillgångar och om ändring av förordningarna (EU) nr 1093/2010 och (EU) nr 1095/2010 samt direktiven 2013/36/EU och (EU) 2019/1937 (EUT L 150, 9.6.2023, s. 40).

- ii) en kränkning av en mänsklig rättighet som inte förtecknas i del I avsnitt 1 i bilagan till detta direktiv men ingår i de människorättsinstrument som förtecknas i del I avsnitt 2 i bilagan till detta direktiv, förutsatt att
- den mänskliga rättigheten kan missbrukas av ett företag eller en juridisk person,
 - kränkningen av den mänskliga rättigheten direkt påverkar ett rättsligt intresse som skyddas av de människorättsinstrument som förtecknas i del I avsnitt 2 i bilagan till detta direktiv, och
 - företaget kunde rimligen ha förutsett risken att en sådan mänsklig rättighet kunde påverkas, med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet, inbegripet arten och omfattningen av företagets affärsverksamhet och dess verksamhetskedja, den ekonomiska sektorns särdrag samt det geografiska och operativa sammanhanget.
- d) *negativ effekt*: en negativ miljöeffekt eller negativ effekt för de mänskliga rättigheterna.
- e) *dotterföretag*: juridisk person enligt definitionen i artikel 2.10 i direktiv 2013/34/EU och en juridisk person genom vilken verksamheten i ett kontrollerat företag enligt definitionen i artikel 2.1 f i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/109/EG⁴⁶ utövas.

⁴⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/109/EG av den 15 december 2004 om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad och om ändring av direktiv 2001/34/EG (EUT L 390, 31.12.2004, s. 38).

- f) *affärspartner*: en enhet
- i) med vilken företaget har ett affärsavtal som rör företags verksamhet, produkter eller tjänster eller till vilken företaget tillhandahåller tjänster enligt led g (*direkt affärspartner*) eller
 - ii) som inte är en direkt affärspartner men som bedriver affärsverksamhet med anknytning till företags verksamhet, produkter eller tjänster (*indirekt affärspartner*).
- g) *verksamhetskedja*:
- i) verksamhet som bedrivs av ett företags affärspartner i tidigare led och som har anknytning till det företags produktion av varor eller tillhandahållande av tjänster, inbegripet utformning, utvinning, anskaffning, tillverkning, transport, lagring och leverans av råvaror, produkter eller delar av produkter och utveckling av produkter eller tjänster och
 - ii) verksamhet som bedrivs av ett företags affärspartner i senare led och som har anknytning till distribution, transport och lagring av en produkt från det företaget, om affärspartnerna bedriver denna verksamhet för företaget eller för dess räkning, med undantag för distribution, transport och lagring av en produkt som omfattas av exportkontroll inom ramen för förordning (EU) 2021/821 eller exportkontroll rörande vapen, ammunition eller krigsmateriel, efter det att export av produkten har godkänts.

- h) *oberoende tredjepartskontroll*: kontroll av att ett företag, eller delar av dess verksamhetskedja, uppfyller de människorätts- och miljökrav som följer av detta direktiv, utförd av en expert som är objektiv, fullständigt oberoende av företaget, fri från intressekonflikter och från yttre påverkan, har erfarenhet av och kompetens i miljö- eller människorättsfrågor, beroende på de negativa effekternas art, och är ansvarig för kontrollens kvalitet och tillförlitlighet.
- i) *små och medelstora företag*: mikroföretag, små företag eller medelstora företag, oavsett juridisk form, som inte ingår i en stor koncern, enligt definitionerna i artikel 3.1, 3.2, 3.3 och 3.7 i direktiv 2013/34/EU.
- j) *bransch- eller flerpartsinitiativ*: en kombination av frivilliga förfaranden, verktyg och mekanismer för tillbörlig aktsamhet som utvecklas och övervakas av regeringar, branschorganisationer, berörda organisationer inbegripet organisationer i det civila samhället, eller grupperingar eller kombinationer av sådana, som företag får delta i för att stödja fullgörandet av skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet.
- k) *auktoriserad företrädare*: en fysisk eller juridisk person som är bosatt eller etablerad i unionen och som har ett mandat från ett företag i den mening som avses i led a ii att agera på dess vägnar när det gäller att fullgöra det företags skyldigheter enligt detta direktiv.

- l) *allvarlig negativ effekt*: en negativ effekt som är särskilt betydande till sin natur, såsom en effekt som medför skada för människors liv, hälsa eller frihet, eller till sin omfattning, räckvidd eller irreparabla karaktär, med beaktande av effekternas betydelse, inbegripet antalet individer som påverkas eller kan komma att påverkas, i vilken utsträckning miljön skadas eller kan komma att skadas eller påverkas på annat sätt, deras oåterkallelighet och begränsningar av möjligheterna att inom en rimlig tidsperiod återställa de individer eller den miljö som påverkas till en situation som motsvarar situationen före påverkan.
- m) *nettoomsättning*:
- i) *nettoomsättning* enligt definitionen i artikel 2.5 i direktiv 2013/34/EU, eller
- ii) om företaget tillämpar internationella redovisningsstandarder som antagits på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002⁴⁷ eller är ett företag i den mening som avses i led a ii, de intäkter som definieras av eller i den mening som avses i den ram för finansiell rapportering som ligger till grund för upprättandet av företagets årsbokslut.

⁴⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder (EGT L 243, 11.9.2002, s. 1).

- n) *berörda parter*: företagets anställda, de anställda i dess dotterföretag, fackföreningar och arbetstagarrepresentanter, konsumenter och andra personer, grupper, sammanslutningar eller enheter vars rättigheter eller intressen påverkas eller skulle kunna påverkas av företagets, dess dotterföretags och dess affärspartners produkter, tjänster och verksamheter, inbegripet de anställda hos företagets affärspartner, fackföreningar och arbetstagarrepresentanter, nationella människorätts- och miljöinstitutioner, organisationer i det civila samhället vilkas syfte inbegriper miljöskydd samt legitima företrädare för dessa individer, grupper, samhällen eller enheter.
- o) *lämpliga åtgärder*: åtgärder som är ägnade att uppnå målen för tillbörlig aktsamhet genom en effektiv hantering av negativa effekter, på ett sätt som står i proportion till hur allvarlig och sannolik den negativa effekten är och som företaget rimligen har tillgång till, med beaktande av omständigheterna i det specifika fallet, inbegripet särdragen hos och omfattningen av den negativa effekten och relevanta riskfaktorer.
- p) *affärsförbindelse*: en förbindelse mellan ett företag och en affärspartner.
- q) *moderföretag*: ett företag som kontrollerar ett eller flera dotterföretag,
- r) *yttersta moderföretag*: ett moderföretag som, antingen direkt eller indirekt i enlighet med kriterierna i artikel 22.1–22.5 i direktiv 2013/34/EU, kontrollerar ett eller flera dotterföretag och inte kontrolleras av ett annat företag.

- s) *företagskoncern* eller *koncern*: ett moderföretag och alla dess dotterföretag.
- t) *avhjälpande åtgärder*: återställande av den eller de drabbade personerna, samhällena eller miljön till en situation som är likvärdig med eller så lik som möjligt situationen som den skulle ha varit om en faktisk negativ effekt inte hade inträffat, i proportion till företagets inblandning i de negativa effekterna, inbegripet genom finansiell eller icke-finansiell ersättning från företaget till den eller de personer som har drabbats av den faktiska negativa effekten och, i tillämpliga fall, ersättning för de kostnader som offentliga myndigheter ådragit sig för eventuella nödvändiga avhjälpande åtgärder.
- u) *riskfaktorer*: fakta, situationer eller omständigheter som rör allvarlighetsgraden och sannolikheten för en negativ effekt, inbegripet riskfaktorer på företagsnivå och avseende affärsverksamhet, geografiska och kontextuella riskfaktorer, riskfaktorer avseende produkter och tjänster samt sektoriella fakta, situationer eller omständigheter.
- v) *allvarlighetsgraden för negativa effekter*: de negativa effekternas omfattning, räckvidd eller irreparabla karaktär, med beaktande av de negativa effekternas betydelse, inbegripet antalet individer som påverkas eller kommer att påverkas, i vilken utsträckning miljön skadas eller kan komma att skadas eller påverkas på annat sätt, deras oåterkallelighet och begränsningarna av möjligheterna att inom en rimlig tidsperiod för påverkade individer eller miljön uppnå en situation som motsvarar situationen innan effekterna uppstod.

2. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 34 med avseende på ändring av bilagan till detta direktiv genom att
- a) införa hänvisningar till artiklar i internationella instrument som ratificerats av alla medlemsstater och som omfattas av en specifik rättighet, ett specifikt förbud eller en specifik skyldighet som rör skyddet för mänskliga rättigheter, de grundläggande friheterna och miljön vilka förtecknas i bilagan till detta direktiv,
 - b) vid behov ändra hänvisningarna till de internationella instrument som avses i bilagan till detta direktiv med hänsyn till ändring av, företräde för eller upphävande av sådana instrument,
 - c) i enlighet med utvecklingen inom relevanta internationella forum när det gäller de instrument som förtecknas i del 1 avsnitt 2 bilagan till detta direktiv,
 - i) ersätta hänvisningarna till de förtecknade instrumenten med hänvisningar till nya instrument som omfattar samma innehåll och som ratificerats av alla medlemsstater eller
 - ii) införa sådana hänvisningar till nya instrument som omfattar samma innehåll som de förtecknade instrumenten och som ratificerats av alla medlemsstater.

Artikel 4
Harmoniseringsnivå

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 1.2 och 1.3 får medlemsstaterna inte i sin nationella rätt införa bestämmelser inom det område som omfattas av detta direktiv som fastställer skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter och miljö som avviker från dem som fastställs i artiklarna 8.1, 8.2, 10.1 och 11.1.
2. Trots vad som sägs i punkt 1 får detta direktiv inte hindra medlemsstaterna från att i sin nationella rätt införa strängare bestämmelser som avviker från dem som fastställs i andra bestämmelser än artiklarna 8.1, 8.2, 10.1 och 11.1, eller bestämmelser som är mer specifika när det gäller det syfte eller det område de omfattar, i syfte att uppnå en annan skyddsnivå för mänskliga, sysselsättningsmässiga och sociala rättigheter, miljön eller klimatet.

Artikel 5
Tillbörlig aktsamhet

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag visar riskbaserad tillbörlig aktsamhet i fråga om mänskliga rättigheter och miljö i enlighet med artiklarna 7–16 (*tillbörlig aktsamhet*) genom att vidta följande åtgärder:
 - a) Integrera tillbörlig aktsamhet i sina policyer och riskhanteringssystem i enlighet med artikel 7.

- b) Identifiera och bedöma faktiska eller potentiella negativa effekter i enlighet med artikel 8 och vid behov göra en prioritering av potentiella och faktiska negativa effekter i enlighet med artikel 9.
 - c) Förebygga och begränsa potentiella negativa effekter, få faktiska negativa effekter att upphöra och minimera omfattningen av dessa i enlighet med artiklarna 10 och 11.
 - d) Avhjälpa faktiska negativa effekter i enlighet med artikel 12.
 - e) Genomföra ett meningsfullt samarbete med berörda parter i enlighet med artikel 13.
 - f) Inrätta och upprätthålla en underrättelsemekanism och ett klagomålsförfarande i enlighet med artikel 14.
 - g) Övervaka effektiviteten i sina policyer och åtgärder för tillbörlig aktsamhet i enlighet med artikel 15.
 - h) Offentligt kommunicera om tillbörlig aktsamhet i enlighet med artikel 16.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag, för att kunna iaktta tillbörlig aktsamhet, har rätt att dela resurser och information inom sina respektive företagskoncerner och med andra rättsliga enheter.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att en affärspartner inte är skyldig att för ett företag som fullgör skyldigheterna enligt detta direktiv röja information som utgör en företagshemlighet enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv (EU) 2016/943 utan att det påverkar röjandet av direkta och indirekta affärspartners identitet, eller väsentlig information som behövs för att identifiera faktiska eller potentiella negativa effekter, om detta är nödvändigt och vederbörligen motiverat med avseende på företagets efterlevnad av skyldigheterna avseende tillbörlig aktsamhet. Detta ska inte påverka affärspartnerns möjlighet att skydda sina företagshemligheter genom de mekanismer som fastställs i direktiv (EU) 2016/943. Affärspartner ska aldrig vara skyldiga att röja säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller annan information vars röjande skulle utgöra en risk för en stats väsentliga säkerhetsintressen.
4. Medlemsstaterna ska kräva att företagen bevarar dokumentation om de åtgärder som vidtagits för att fullgöra deras skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet i syfte att visa att de uppfyller kraven, inbegripet styrkande handlingar, i minst fem år från den tidpunkt då sådan dokumentation framställdes eller erhöles.

Om det vid utgången av den bevarandeperiod som anges i första stycket pågår ett rättsligt eller administrativt förfarande enligt detta direktiv, ska bevarandeperioden förlängas till dess att ärendet har slutförts.

Artikel 6

Stöd för tillbörlig aktsamhet på koncernnivå

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att moderföretag som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde tillåts fullgöra de skyldigheter som fastställs i artiklarna 7–11 och artikel 22 för företag som är dotterföretag till dessa moderföretag och som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde, om detta säkerställer effektiv efterlevnad. Detta påverkar inte tillsynsmyndigheternas utövande av befogenheter över sådana dotterföretag i enlighet med artikel 25 eller dotterföretagens civilrättsliga ansvar i enlighet med artikel 29.
2. För att ett moderföretag ska kunna uppfylla sina skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet i artiklarna 7–16 i enlighet med punkt 1 i denna artikel ska samtliga följande villkor vara uppfyllda:
 - a) Dotterföretaget och moderföretaget ska förse varandra med all nödvändig information och samarbetar för att fullgöra de skyldigheter som följer av detta direktiv.
 - b) Dotterföretaget ska följa moderföretagets policy för tillbörlig aktsamhet, som har anpassats för att säkerställa att de skyldigheter som fastställs i artikel 7.1 har fullgjorts med avseende på dotterföretaget.
 - c) Dotterföretaget ska integrera tillbörlig aktsamhet i alla sina policyer och riskhanteringssystem i enlighet med artikel 7, med en tydlig beskrivning av vilka skyldigheter som ska fullgöras av moderföretaget och, vid behov, informera berörda intressenter om detta.

- d) Vid behov ska dotterföretaget fortsätta att vidta lämpliga åtgärder i enlighet med artiklarna 10 och 11 och att fullgöra sina skyldigheter enligt artiklarna 12 och 13.
 - e) Dotterföretaget ska när så är lämpligt sträva efter att få avtalsenliga garantier från en direkt affärspartner i enlighet med artikel 10.2 b eller artikel 11.3 c, avtalsenliga garantier från en indirekt affärspartner i enlighet med artikel 10.4 eller 11.5, och tillfälligt avbryta eller avsluta affärsförbindelsen i enlighet med artikel 10.6. eller 11.7.
3. Om moderföretaget fullgör skyldigheten i artikel 22 på dotterföretagets vägnar i enlighet med punkt 1 i den här artikeln ska dotterföretaget fullgöra de skyldigheter som fastställs i artikel 22 i enlighet med moderföretagets omställningsplan för begränsning av klimatförändringar, anpassad till dess affärsmodell och affärsstrategi.

Artikel 7

Integrering av tillbörlig aktsamhet i företagets policyer och riskhanteringssystem

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen integrerar tillbörlig aktsamhet i alla sina relevanta policyer och riskhanteringssystem och har en policy för tillbörlig aktsamhet som säkerställer riskbaserad tillbörlig aktsamhet.
2. Den policyn för tillbörlig aktsamhet som avses i punkt 1 ska utarbetas i föregående samråd med företagets anställda och deras företrädare och innehålla följande:
 - a) En beskrivning av företagets strategi, även på lång sikt, för tillbörlig aktsamhet.

- b) En uppförandekod som beskriver de regler och principer som ska följas av hela företaget och dess dotterföretag och företags direkta eller indirekta affärspartner i enlighet med artikel 10.2 b, 10.4, 11.3 c eller 11.5.
- c) En beskrivning av de förfaranden som införts för att integrera tillbörlig aktsamhet i företags relevanta policyer och för att tillämpa tillbörlig aktsamhet, inbegripet de åtgärder som vidtagits för att kontrollera efterlevnaden av uppförandekoden i led b och utvidga denna kods tillämpning till affärspartner.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen uppdaterar sin policy för tillbörlig aktsamhet utan onödigt dröjsmål efter en betydande förändring, och ser över och vid behov uppdaterar den minst var 24:e månad.

För de syften som avses i första stycket ska företagen beakta de negativa effekter som redan identifierats i enlighet med artikel 8 samt de lämpliga åtgärder som vidtagits för att hantera sådana negativa effekter i enlighet med artiklarna 10 och 11 och resultatet av de bedömningar som gjorts i enlighet med artikel 15.

Artikel 8

Identifiering och bedömning av faktiska och potentiella negativa effekter 1.

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen vidtar lämpliga åtgärder för att identifiera och bedöma faktiska och potentiella negativa effekter som härrör från deras egen eller deras dotterföretags verksamhet och, om den har anknytning till deras verksamhetskedjor, från deras affärspartners verksamhet, i enlighet med denna artikel.
2. Som en del av den skyldighet som anges i punkt 1 ska företagen, med beaktande av relevanta riskfaktorer, vidta lämpliga åtgärder för att
 - a) kartlägga sin egen, sina dotterföretags och, när det gäller de egna verksamhetskedjorna, sina affärspartners verksamhet, i syfte att identifiera allmänna områden där negativa effekter mest sannolikt kan uppträda och bli allvarligast,
 - b) på grundval av resultaten av den kartläggning som avses i led a göra en ingående bedömning av sin egen, sina dotterföretags och, när det gäller de egna verksamhetskedjorna, sina affärspartners verksamhet, på de områden där negativa effekter identifierats såsom mest sannolika för uppkomst och allvarligast.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen, för att identifiera och bedöma de negativa effekter som avses i punkt 1, och vid behov på grundval av kvantitativ och kvalitativ information, har rätt att använda lämpliga resurser, inbegripet oberoende rapporter och information som samlats in genom den underrättelsemekanism och det klagomålsförfarande som föreskrivs i artikel 14.

4. Om den information som krävs för den ingående bedömning som föreskrivs i punkt 2 b kan erhållas från affärspartner på olika nivåer i verksamhetskedjan ska företaget prioritera att begära sådan information, om det är rimligt, direkt från affärspartner där de negativa effekterna mest sannolikt kan uppträda.

Artikel 9

Prioritering av identifierade faktiska och potentiella negativa effekter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen, om det inte är möjligt att förebygga, begränsa, stoppa eller minimera alla identifierade negativa effekter samtidigt och i deras fulla omfattning, prioriterar negativa effekter som identifierats enligt artikel 8 för att fullgöra de skyldigheter som fastställs i artikel 10 eller 11.
2. Prioriteringen i punkt 1 ska baseras på hur allvarliga och sannolika de negativa effekterna är.
3. När de allvarligaste och mest sannolika negativa effekterna har åtgärdats i enlighet med artiklarna 10 eller 11 inom en rimlig tid ska företaget ta itu med mindre allvarliga och mindre sannolika negativa konsekvenser.

Artikel 10

Förebyggande av potentiella negativa effekter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen vidtar lämpliga åtgärder för att förebygga eller, om förebyggande inte är möjligt eller inte omedelbart är möjligt, på lämpligt sätt begränsa potentiella negativa effekter som har identifierats eller borde ha identifierats enligt artikel 8 i enlighet med artikel 9 och med den här artikeln.

För att fastställa de lämpliga åtgärder som avses i första stycket ska vederbörlig hänsyn tas till

- a) huruvida de potentiella negativa effekterna endast kan orsakas av företaget, huruvida de kan orsakas gemensamt av företaget och ett dotterföretag eller en affärspartner genom handlingar eller underlåtenhet, eller om de endast kan orsakas av ett företags affärspartner i verksamhetskedjan,
- b) om de potentiella negativa effekterna kan uppstå inom ett dotterföretags, en direkt affärspartners eller en indirekt affärspartners verksamhet, och
- c) företagets förmåga att påverka den affärspartner som kan orsaka eller gemensamt orsaka de potentiella negativa effekterna.

2. Företagen ska vara skyldiga att i förekommande fall vidta följande lämpliga åtgärder:
- a) Om det behövs på grund av arten av eller komplexiteten i de åtgärder som krävs för förebyggande, utan onödigt dröjsmål utarbeta och genomföra en handlingsplan för förebyggande, med rimliga och tydligt definierade tidsfrister för genomförandet av lämpliga åtgärder samt kvalitativa och kvantitativa indikatorer för att mäta förbättringar. Företagen får utarbeta sina handlingsplaner i samarbete med bransch- eller flerpartsinitiativ. Handlingsplanen för förebyggande ska anpassas till företagets verksamhet och verksamhetskedja.
 - b) Sträva efter avtalsenliga garantier från en direkt affärspartner som kommer att säkerställa efterlevnad av företagets uppförandekod och, om nödvändigt, en handlingsplan för förebyggande åtgärder, inbegripet att fastställa motsvarande avtalsenliga garantier från sina partner i den mån deras verksamhet ingår i företagets verksamhetskedja; när sådana avtalsenliga garantier erhålls ska punkt 5 tillämpas.
 - c) Göra nödvändiga finansiella eller icke-finansiella investeringar, anpassningar eller uppgraderingar, till exempel i anläggningar, produktion eller andra verksamhetsprocesser och infrastruktur.
 - d) Göra nödvändiga ändringar eller förbättringar av företagets egen affärsplan, övergripande strategier och verksamheter, inbegripet inköpsmetoder, utformning och distributionsmetoder.

- e) Tillhandahålla riktat och proportionellt stöd till små och medelstora företag som är företagets affärspartner, vid behov mot bakgrund av de små och medelstora företagens resurser, kunskap och begränsningar, bland annat genom att tillhandahålla eller möjliggöra tillgång till kapacitetssuppleering, utbildning eller uppgradering av förvaltningssystem och, om efterlevnad av uppförandekoden eller handlingsplanen för förebyggande skulle äventyra de små och medelstora företagens bärkraft, tillhandahålla riktat och proportionellt ekonomiskt stöd, såsom direkt finansiering, lån till låg ränta, garantier för fortsatt anskaffning eller stöd för att säkra finansiering.
 - f) I enlighet med unionsrätten, inbegripet konkurrenslagstiftningen, samarbeta med andra enheter, inbegripet, i förekommande fall, för att öka företagets förmåga att förebygga eller begränsa den negativa effekten, särskilt om ingen annan åtgärd är lämplig eller effektiv.
3. Företagen får i förekommande fall vidta lämpliga åtgärder utöver åtgärderna i punkt 2, såsom att samarbeta med en affärspartner i fråga om företagets förväntningar när det gäller att förebygga och begränsa de potentiella negativa effekterna, eller tillhandahålla eller möjliggöra tillgång till kapacitetssuppleering, vägledning och administrativt och ekonomiskt stöd såsom lån eller finansiering, med beaktande av affärspartnerens resurser, kunskap och begränsningar.

4. Vad gäller potentiella negativa effekter som inte kan förebyggas eller i tillräcklig utsträckning begränsas genom de lämpliga åtgärder som förtecknas i punkt 2 får företaget sträva efter att få avtalsenliga garantier från en indirekt affärspartner, i syfte att uppnå efterlevnad av företagets uppförandekod eller en handlingsplan för förebyggande. När sådana avtalsenliga garantier erhålls ska punkt 5 tillämpas.
5. De avtalsenliga garantier som avses i punkt 2 b och i punkt 4 ska åtföljas av lämpliga åtgärder för att kontrollera efterlevnaden. För att kontrollera efterlevnaden får företaget hänvisa till oberoende tredjepartskontroll, inbegripet genom bransch- eller flerpartsinitiativ.

När avtalsenliga garantier erhålls eller ett avtal ingås med ett litet eller medelstort företag ska de villkor som används vara rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande. Företaget ska också bedöma huruvida de avtalsenliga garantierna för små och medelstora företag bör åtföljas av några av de lämpliga åtgärder för små och medelstora företag som avses i punkt 2 e. Om åtgärder för att kontrollera efterlevnaden vidtas med avseende på små och medelstora företag ska företaget stå för kostnaderna för den oberoende tredjepartskontrollen. Om små och medelstora företag begär att få betala åtminstone en del av kostnaden för den oberoende tredjepartskontrollen, eller om detta avtalas med företaget, får de små och medelstora företagen kunna dela med sig av kontrollresultaten till andra företag.

6. Vad gäller de potentiella negativa effekter som avses i punkt 1 som inte kan förebyggas eller i tillräcklig utsträckning begränsas genom åtgärderna i punkterna 2, 4 och 5, ska företaget som en sista utväg vara skyldigt att avstå från att ingå nya eller utvidga befintliga förbindelser med en affärspartner i samband med vilken eller i vars verksamhetskedja effekten har uppstått och ska, om den lagstiftning som reglerar deras förbindelser så medger, vidta följande åtgärder som en sista utväg:
- a) Anta och genomföra en förstärkt plan för förebyggande åtgärder för den specifika negativa effekten utan onödigt dröjsmål, genom att använda eller öka företagets hävstångseffekt genom att tillfälligt avbryta affärsförbindelsen med avseende på verksamheten i fråga, förutsatt att det finns rimliga förväntningar på att dessa ansträngningar ger resultat. Handlingsplanen ska innehålla en specifik och lämplig tidsfrist för antagande och genomförande av alla åtgärder i handlingsplanen, under vilken företaget också får söka alternativa affärspartner.
 - b) Om det inte finns rimliga förväntningar på att dessa ansträngningar kommer att ge resultat, eller om genomförandet av den förstärkta handlingsplanen för förebyggande inte har lyckats förebygga eller begränsa de negativa effekterna, avsluta affärsförbindelsen med avseende på den berörda verksamheten, om de potentiella negativa effekterna är allvarliga.

Innan företaget tillfälligt avbryter eller avslutar en affärsförbindelse ska det bedöma om de negativa effekterna av detta rimligen kan väntas bli betydligt större än den negativa effekt som inte kunde förhindras eller begränsas. Om så är fallet ska företaget inte vara skyldigt att tillfälligt avbryta eller avsluta affärsförbindelsen och ska kunna rapportera till den behöriga tillsynsmyndigheten om de vederbörligen motiverade skälen till ett sådant beslut.

Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns en möjlighet att tillfälligt avbryta eller avsluta affärsförbindelsen i avtal som regleras av deras lagstiftning i enlighet med första stycket, med undantag för avtal där parterna enligt lag är skyldiga att ingå dem.

Om företaget tillfälligt avbryter eller avslutar affärsförbindelsen ska det vidta åtgärder för att förhindra, begränsa eller stoppa effekterna av det tillfälliga avbrottet eller avslutandet, underrätta den berörda affärspartnern i rimlig tid och följa upp beslutet.

Om företaget beslutar att inte tillfälligt avbryta eller avsluta affärsförbindelsen enligt denna artikel ska det övervaka de potentiella negativa effekterna och regelbundet utvärdera sitt beslut och huruvida ytterligare lämpliga åtgärder är tillgängliga.

Artikel 11

Åtgärder för att få faktiska negativa effekter att upphöra

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen vidtar lämpliga åtgärder för att få de faktiska negativa effekter som har identifierats eller borde ha identifierats enligt artikel 8 att upphöra i enlighet med artikel 9 och med den här artikeln.

För att fastställa de lämpliga åtgärder som avses i första stycket ska vederbörlig hänsyn tas till

- a) huruvida de faktiska negativa effekterna endast orsakas av företaget, huruvida de orsakas gemensamt av företaget och ett dotterföretag eller en affärspartner genom handlingar eller underlåtenhet, eller huruvida de endast orsakas av ett företags affärspartner i verksamhetskedjan,
 - b) huruvida de faktiska negativa effekterna har uppstått inom ett dotterföretags, en direkt affärspartners eller en indirekt affärspartners verksamhet, och
 - c) företagets förmåga att påverka den affärspartner som orsakade eller gemensamt orsakade de faktiska negativa effekterna.
2. Om de negativa effekterna inte omedelbart kan fås att upphöra ska medlemsstaterna säkerställa att företagen minimerar omfattningen av dessa effekter.

3. Företagen ska vara skyldiga att i förekommande fall vidta följande lämpliga åtgärder:
- a) Neutralisera de negativa effekterna eller minimera deras omfattning. Sådana åtgärder ska stå i proportion till de negativa effekternas allvarlighetsgrad och till företagets inblandning i de negativa effekterna.
 - b) Om det är nödvändigt på grund av att de negativa effekterna inte omedelbart kan fås att upphöra, utan onödigt dröjsmål utarbeta och genomföra en plan för korrigerande åtgärder med rimliga och tydligt definierade åtgärdsfrister för genomförandet av lämpliga åtgärder och kvalitativa och kvantitativa indikatorer för att mäta förbättringar. Företagen får utarbeta sina handlingsplaner i samarbete med bransch- eller flerpartsinitiativ. Planen för korrigerande åtgärder ska anpassas till företagets verksamhet och verksamhetskedjor.
 - c) Sträva efter avtalsenliga garantier från en direkt affärspartner som kommer att säkerställa efterlevnad av företagets uppförandekod och, om nödvändigt, en plan för korrigerande åtgärder, inbegripet att fastställa motsvarande avtalsenliga garantier från sina partner i den mån deras verksamhet ingår i företagets verksamhetskedja. När sådana avtalsenliga garantier erhålls ska punkt 6 tillämpas.
 - d) Göra nödvändiga finansiella eller icke-finansiella investeringar, anpassningar eller uppgraderingar, till exempel i anläggningar, produktion eller andra verksamhetsprocesser och infrastrukturer.

- e) Göra nödvändiga ändringar eller förbättringar av företagets egen affärsplan, övergripande strategier och verksamheter, inbegripet inköpsmetoder, utformning och distributionsmetoder.
 - f) Tillhandahålla riktat och proportionellt stöd till små och medelstora företag som är företagets affärspartner, vid behov mot bakgrund av de små och medelstora företagens resurser, kunskap och begränsningar, bland annat genom att tillhandahålla eller möjliggöra tillgång till kapacitetsuppbyggnad, utbildning eller uppgradering av förvaltningssystem och, om efterlevnad av uppförandekoden eller planen för korrigerande åtgärder skulle äventyra de små och medelstora företagens bärkraft, tillhandahålla riktat och proportionellt ekonomiskt stöd, såsom direkt finansiering, lån till låg ränta, garantier för fortsatt anskaffning eller stöd för att säkra finansiering.
 - g) I enlighet med unionsrätten, inbegripet konkurrenslagstiftningen, samarbeta med andra enheter, bland annat, i förekommande fall, för att öka företagets förmåga att få den negativa effekten att upphöra eller minimera omfattningen av en sådan effekt, särskilt om ingen annan åtgärd är lämplig eller effektiv.
 - h) Bevilja avhjälpande åtgärder i enlighet med artikel 12.
4. Företagen får i förekommande fall vidta lämpliga åtgärder utöver åtgärderna i punkt 3, såsom att samarbeta med en affärspartner i fråga om företagets förväntningar när det gäller att få faktiska negativa effekter att upphöra eller minimera omfattningen av sådana effekter, eller tillhandahålla eller möjliggöra tillgång till kapacitetsuppbyggnad, vägledning och administrativt och ekonomiskt stöd såsom lån eller finansiering, med beaktande av affärspartnerens resurser, kunskap och begränsningar.

5. Vad gäller faktiska negativa effekter som inte kunde fås att upphöra eller vilkas utsträckning inte kunde minimeras i tillräcklig utsträckning genom de lämpliga åtgärder som förtecknas i punkt 3 får företaget söka avtalsenliga garantier med en indirekt affärspartner, i syfte att uppnå efterlevnad av företagets uppförandekod eller en plan för korrigerande åtgärder. När sådana avtalsenliga garantier erhålls ska punkt 6 tillämpas.
6. De avtalsenliga garantier som avses i punkt 3 c och i punkt 5 ska åtföljas av lämpliga åtgärder för att kontrollera efterlevnaden. För att kontrollera efterlevnaden får företaget hänvisa till oberoende tredjepartskontroll, inbegripet genom bransch- eller flerpartsinitiativ.

När avtalsenliga garantier erhålls eller ett avtal ingås med ett litet eller medelstort företag ska de villkor som används vara rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande. Företaget ska också bedöma huruvida de avtalsenliga garantierna för små och medelstora företag bör åtföljas av några av de lämpliga åtgärder för små och medelstora företag som avses i punkt 3 f. Om åtgärder för att kontrollera efterlevnaden vidtas med avseende på små och medelstora företag ska företaget stå för kostnaderna för den oberoende tredjepartskontrollen. Om små och medelstora företag begär att få betala åtminstone en del av kostnaden för den oberoende tredjepartskontrollen, eller om detta avtalas med företaget, får de små och medelstora företagen kunna dela med sig av kontrollresultaten till andra företag.

7. Vad gäller faktiska negativa effekter enligt punkt 1 som inte kunde fås att upphöra eller vilkas utsträckning inte kunde minimeras genom åtgärderna i punkterna 3, 5 och 6, ska företaget som en sista utväg vara skyldigt att avstå från att ingå nya eller utvidga befintliga förbindelser med en affärspartner i samband med vilken eller i vars verksamhetskedja effekten har uppstått och ska, om den lagstiftning som reglerar deras förbindelser så medger, vidta följande åtgärder som en sista utväg:
- a) Anta och genomföra en förstärkt plan för korrigerande åtgärder för den specifika negativa effekten utan onödigt dröjsmål, inbegripet genom att använda eller öka företagets hävstångseffekt genom att tillfälligt avbryta affärsförbindelsen med avseende på verksamheten i fråga, förutsatt att det finns rimliga förväntningar på att dessa ansträngningar ger resultat. Handlingsplanen ska innehålla en specifik och lämplig tidsfrist för antagande och genomförande av alla åtgärder i handlingsplanen, under vilken företaget också får söka alternativa affärspartner.
 - b) Om det inte finns rimliga förväntningar på att de ansträngningar som avses i led a kommer att ge resultat, eller om genomförandet av den förstärkta planen för korrigerande åtgärder inte lyckas få de negativa effekterna att upphöra eller minimera deras omfattning, avsluta affärsförbindelsen med avseende på den berörda verksamheten, om de faktiska negativa effekterna är allvarliga.

Innan ett företag tillfälligt avbryter eller avslutar affärsförbindelsen ska det bedöma om de negativa effekterna av detta rimligen kan väntas bli betydligt större än den negativa effekt som inte kunde fås att upphöra eller vars omfattning inte kunde minimeras i tillräcklig utsträckning. Om så är fallet ska företaget inte vara skyldigt att tillfälligt avbryta eller avsluta affärsförbindelsen och ska kunna rapportera till den behöriga tillsynsmyndigheten om de vederbörligen motiverade skälen till ett sådant beslut.

Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns en möjlighet att tillfälligt avbryta eller avsluta affärsförbindelsen i avtal som regleras av deras lagstiftning i enlighet med första stycket, med undantag för avtal där parterna enligt lag är skyldiga att ingå dem.

Om företaget tillfälligt avbryter eller avslutar affärsförbindelsen ska det vidta åtgärder för att förhindra, begränsa eller stoppa effekterna av det tillfälliga avbrottet eller avslutandet, underrätta affärspartnern i rimlig tid och följa upp beslutet.

Om företaget beslutar att inte tillfälligt avbryta eller avsluta affärsförbindelsen enligt denna artikel ska företaget övervaka de faktiska negativa effekterna och regelbundet utvärdera sitt beslut och huruvida ytterligare lämpliga åtgärder är tillgängliga.

Artikel 12

Avhjälpan av faktiska negativa effekter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att ett företag, om det har orsakat eller gemensamt orsakat en faktisk negativ effekt, tillhandahåller avhjälpan åtgärder.
2. Om de faktiska negativa effekterna endast orsakas av företagets affärspartner får företaget tillhandahålla frivilliga avhjälpan åtgärder. Företaget får också använda sin förmåga att påverka den affärspartner som orsakar de negativa effekterna för att tillhandahålla avhjälpan åtgärder.

Artikel 13

Meningsfullt samarbete med berörda parter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen vidtar lämpliga åtgärder för ett effektivt samarbete med berörda parter i enlighet med denna artikel.
2. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv (EU) 2016/943 ska företagen vid samråd med berörda parter när så är lämpligt förse dem med relevant och heltäckande information i syfte att genomföra effektiva och transparenta samråd. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv (EU) 2016/943 ska tillfrågade berörda parter ha rätt att lämna en vederbörligen motiverad begäran om ytterligare relevant information, som ska tillhandahållas av företaget inom en rimlig tidsperiod och i ett lämpligt och begripligt format. Om företaget avslår en begäran om ytterligare information ska de tillfrågade berörda parterna ha rätt till en skriftlig motivering till avslaget.

3. Samrådet med berörda parter ska ske i följande etapper av förfarandet för tillbörlig aktsamhet:
 - a) Vid insamling av nödvändig information om faktiska eller potentiella negativa effekter i syfte att identifiera, bedöma och prioritera negativa effekter enligt artiklarna 8 och 9.
 - b) Vid utarbetande av planer för förebyggande och korrigerande åtgärder enligt artiklarna 10.2 och 11.3, och vid utarbetande av förstärkta planer för förebyggande och korrigerande åtgärder enligt artiklarna 10.6 och 11.7.
 - c) Vid beslut om att avsluta eller tillfälligt avbryta en affärsförbindelse enligt artiklarna 10.6 och 11.7.
 - d) Vid antagande av lämpliga åtgärder för att avhjälpa negativa effekter enligt artikel 12.
 - e) I förekommande fall vid utarbetande av kvalitativa och kvantitativa indikatorer för den övervakning som krävs enligt artikel 15.
4. Om det inte rimligen är möjligt att genomföra meningsfullt samarbete med berörda parter i den utsträckning som krävs för att uppfylla kraven i detta direktiv, ska företagen dessutom samråda med experter som kan ge trovärdiga insikter om faktiska eller potentiella negativa effekter.
5. I samband med samråden med berörda parter ska företagen identifiera och hantera hinder för samarbetet samt säkerställa att deltagarna inte utsätts för repressalier eller vedergällning, till exempel genom att upprätthålla konfidentialitet eller anonymitet.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen tillåts fullgöra de skyldigheter som fastställs i denna artikel genom bransch- eller flerpartsinitiativ, beroende på vad som är lämpligt, förutsatt att samrådsförfarandena uppfyller kraven i denna artikel. Användningen av bransch- och flerpartsinitiativ ska i sig inte räcka för att fullgöra skyldigheten att samråda med företagets egna arbetstagare och deras företrädare.
7. Samarbetet med anställda och deras företrädare ska inte påverka relevant unionsrätt och nationell rätt om sysselsättning och sociala rättigheter samt tillämpliga kollektivavtal.

Artikel 14

Underrättelsemekanism och klagomålsförfarande

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag gör det möjligt för personer och enheter i punkt 2 att lämna in klagomål till dem om dessa personer eller enheter har berättigade farhågor om faktiska eller potentiella negativa effekter med avseende på företagens egen verksamhet, deras dotterföretags verksamhet eller deras affärspartners verksamhet i företagens verksamhetskedjor.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att klagomål kan lämnas in av
 - a) fysiska eller juridiska personer som påverkas eller har rimliga skäl att anta att de kan komma att påverkas av en negativ effekt, och, på deras vägnar, de legitima företrädarna för sådana personer, såsom organisationer i det civila samhället och människorättsförsvarare,

- b) fackföreningar och andra arbetstagarrepresentanter som företräder fysiska personer som arbetar i de berörda verksamhetskedjorna, och
- c) organisationer i det civila samhället som är verksamma och erfarna på relaterade områden när klagomålet gäller en negativ effekt på miljön.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen inrättar ett rättvist, allmänt tillgängligt, lättåtkomligt, förutsebart och öppet förfarande för att hantera sådana klagomål som avses i punkt 1, inbegripet ett förfarande för när företaget anser att ett klagomål är ogrundat, och informera de berörda arbetstagarrepresentanterna och fackföreningarna om detta förfarande. Företagen ska också vidta åtgärder som de rimligen har tillgång till för att förhindra alla former av repressalier genom att säkerställa att den person eller organisation som lämnar in klagomålet behandlas konfidentiellt, i enlighet med nationell rätt. Om information behöver delas ska detta ske på ett sätt som inte äventyrar klagandens säkerhet, till exempel genom att inte avslöja klagandens identitet.

Om klagomålet är välgrundat ska medlemsstaterna säkerställa att den negativa effekt som klagomålet gäller anses vara identifierad i den mening som avses i artikel 8, och företaget ska vidta lämpliga åtgärder i enlighet med artiklarna 10, 11 och 12.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att klagande har rätt att

- a) begära lämplig uppföljning av klagomålet från det företag till vilket de har lämnat in ett klagomål enligt punkt 1,

- b) träffa företagets företrädare på lämplig nivå för att diskutera de faktiska eller potentiella allvarliga negativa effekter som klagomålet gäller, och potentiella avhjälpande åtgärder i enlighet med artikel 12, och
- c) av företaget föras med skälen till att ett klagomål har ansetts vara välgrundat eller ogrundat och, om det är välgrundat, få information om de åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag inrättar en tillgänglig mekanism för inlämning av underrättelser från personer och enheter om de har information eller farhågor om faktiska eller potentiella negativa effekter med avseende på företagens egen verksamhet, deras dotterföretags verksamhet och deras affärspartners verksamhet i företagens verksamhetskedjor.

Mekanismen ska säkerställa att underrättelser kan göras antingen anonymt eller konfidentiellt i enlighet med nationell rätt. Företagen ska också vidta åtgärder som de rimligen har tillgång till för att förhindra alla former av repressalier genom att säkerställa att de personer eller enheter som lämnar in klagomålen behandlas konfidentiellt, i enlighet med nationell rätt. Företaget får i förekommande fall informera personer eller enheter som lämnar in underrättelser om åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag tillåts att fullgöra de skyldigheter som anges i punkt 1, punkt 3 första stycket och punkt 5 genom deltagande i gemensamma klagomålsförfaranden och underrättelsemekanismer, inbegripet sådana som inrättats gemensamt av företag, genom branschorganisationer, flerpartsinitiativ eller globala ramavtal, förutsatt att sådana gemensamma förfaranden och mekanismer uppfyller kraven i denna artikel.
7. Att lämna in en underrättelse eller ett klagomål enligt denna artikel ska inte vara en förutsättning eller ett hinder för de personer som lämnar in dem att få tillgång till förfarandena enligt artiklarna 26 och 29 eller till andra, utomrättsliga mekanismer.

Artikel 15

Övervakning

Medlemsstaterna ska säkerställa att företagen regelbundet utvärderar sina egna och sina dotterföretags verksamheter och åtgärder och, om de har anknytning till företagets verksamhetskedja, dessas affärspartners verksamheter och åtgärder, i syfte att bedöma genomförandet och att övervaka lämpligheten och effektiviteten i arbetet för att identifiera, förebygga, begränsa, stoppa och minimera omfattningen av de negativa effekterna. Sådana utvärderingar ska, i förekommande fall, baseras på kvalitativa och kvantitativa indikatorer och utföras utan onödigt dröjsmål efter en betydande förändring, men minst var tolfte månad och närhelst det finns rimliga skäl att anta att det kan uppstå nya risker för uppkomst av dessa negativa effekter. I lämpliga fall ska policyn för tillbörlig aktsamhet, de negativa effekter som identifierats och de lämpliga åtgärder som härletts uppdateras i enlighet med resultatet av dessa bedömningar och med vederbörligt beaktande av relevant information från berörda parter.

Artikel 16
Kommunikation

1. Utan att det påverkar det undantag som föreskrivs i punkt 2 i denna artikel ska medlemsstaterna säkerställa att företag rapporterar om de frågor som omfattas av detta direktiv genom att på sin webbplats offentliggöra ett årsbokslut. Detta årsbokslut ska offentliggöras
 - a) på minst ett av unionens officiella språk som används i den medlemsstat där den tillsynsmyndighet som utsetts enligt artikel 24 är belägen och, om så inte är fallet, på ett språk som är brukligt i internationella affärskretsar,
 - b) inom en rimlig tidsperiod, men senast 12 månader efter balansdagen för det räkenskapsår för vilket bokslutet upprättas, eller, för företag som rapporterar frivilligt i enlighet med direktiv 2013/34/EU, senast den dag då årsbokslutet offentliggörs.

När det gäller ett företag som bildats i enlighet med lagstiftningen i ett tredjeland ska bokslutet även innehålla den information som krävs enligt artikel 23.2 om företagets auktoriserade företrädare.

2. Punkt 1 i denna artikel ska inte tillämpas på företag som omfattas av kraven på hållbarhetsrapportering i enlighet med artikel 19a, 29a eller 40a i direktiv 2013/34/EU, inbegripet företag som är undantagna i enlighet med artikel 19a.9 eller 29a.8 i det direktivet.

3. Senast den 31 mars 2027 ska kommissionen anta delegerade akter i enlighet med artikel 34 för att komplettera detta direktiv genom att fastställa innehållet i och kriterierna för rapporteringen enligt punkt 1 och i synnerhet ange tillräckligt detaljerad information om beskrivningen av tillbörlig aktsamhet, faktiska och potentiella negativa effekter som identifierats och lämpliga åtgärder som vidtagits avseende dessa effekter. Vid utarbetandet av dessa delegerade akter ska kommissionen ta vederbörlig hänsyn till, och vid behov anpassa de delegerade akterna till, de standarder för hållbarhetsrapportering som antagits enligt artiklarna 29b och 40b i direktiv 2013/34/EU.

När kommissionen antar de delegerade akter som avses i första stycket ska den säkerställa att det inte förekommer någon överlappning i rapporteringskraven för de företag som avses i artikel 3.1 a iii och som omfattas av rapporteringskrav enligt artikel 4 i förordning (EU) 2019/2088, samtidigt som de minimikrav som fastställs i det här direktivet bibehålls fullt ut.

Artikel 17

Tillgång till information i den europeiska gemensamma åtkomstpunkten (Esap)

1. Från och med den 1 januari 2029 ska medlemsstaterna säkerställa att företag som offentliggör det årsbokslut som avses i artikel 16.1 i detta direktiv samtidigt lämnar in detta bokslut till det insamlingsorgan som avses i punkt 3 i den här artikeln i syfte att göra den tillgänglig i den europeiska gemensamma åtkomstpunkt (Esap) som inrättats genom förordning (EU) 2023/2859.

Medlemsstaterna ska säkerställa att informationen i det årsbokslut som avses i första stycket uppfyller följande krav:

- a) Informationen ska lämnas in i ett format som data kan extraheras från enligt definitionen i artikel 2.3 i förordning (EU) 2023/2859 eller, om så krävs enligt unionsrätten eller nationell rätt, i maskinläsbart format enligt definitionen i artikel 2.4 i den förordningen.
 - b) Följande metadata ska medfölja informationen:
 - i) Alla namn på det företag som den informationen avser.
 - ii) Företagets identifieringskod för juridiska personer, som specificerats enligt artikel 7.4 b i förordning (EU) 2023/2859.
 - iii) Bolagets storlekskategori, som specificerats enligt artikel 7.4 d i förordning (EU) 2023/2859.
 - iv) De branschsektorer inom vilka företaget bedriver sin ekonomiska verksamhet och som specificerats enligt artikel 7.4 e i förordning (EU) 2023/2859.
 - v) Typen av information, som specificerats enligt artikel 7.4 c i förordning (EU) 2023/2859.
 - vi) Uppgift om huruvida informationen omfattar personuppgifter.
2. Med avseende på tillämpningen av punkt 1 b ii ska medlemsstaterna säkerställa att företagen skaffar en identifieringskod för juridiska personer.

3. Senast den 31 december 2028 ska medlemsstaterna, i syfte att göra den information som avses i punkt 1 i denna artikel tillgänglig i Esap, utse minst ett insamlingsorgan, enligt definitionen i artikel 2.2 i förordning (EU) 2023/2859, och underrätta Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten om detta.
4. För att säkerställa effektiv insamling och förvaltning av den information som lämnas in i enlighet med punkt 1 ska kommissionen ges befogenhet att fatta beslut om genomförandeåtgärder med specifikationer för följande:
 - a) Vilka eventuella andra metadata som ska medfölja informationen.
 - b) Hur uppgifterna i informationen ska vara strukturerade.
 - c) För vilken information som maskinläsbart format krävs och i så fall vilket maskinläsbart format som ska användas.

Artikel 18

Standardavtalsklausuler

För att ge stöd till företag i syfte att underlätta deras efterlevnad av artikel 10.2 b och artikel 11.3 c ska kommissionen, i samråd med medlemsstaterna och berörda parter, anta riktlinjer om frivilliga standardavtalsklausuler senast den ... [30 månader från den dag då detta direktiv träder i kraft].

Artikel 19

Riktlinjer

1. För att ge stöd till företag eller medlemsstaternas myndigheter om hur företag på ett praktiskt sätt bör uppfylla sina skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet, och för att ge stöd till berörda parter, ska kommissionen, i samråd med medlemsstaterna och berörda parter, Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, Europeiska miljöbyrån, Europeiska arbetsmyndigheten och i förekommande fall internationella organisationer och andra organ med sakkunskap om tillbörlig aktsamhet, senast två år efter detta direktivs ikraftträdande utfärda riktlinjer, bland annat allmänna riktlinjer, sektorsspecifika riktlinjer eller riktlinjer för specifika negativa effekter.
2. De riktlinjer som ska utfärdas enligt punkt 1 ska omfatta följande:
 - a) Vägledning och bästa praxis om hur tillbörlig aktsamhet ska genomföras i enlighet med de skyldigheter som fastställs i artiklarna 5–16, särskilt identifieringsprocessen enligt artikel 8, prioriteringen av effekter enligt artikel 9, lämpliga åtgärder för att anpassa inköpsmetoderna enligt artikel 10.2 och artikel 11.3, ansvarsfullt avståndstagande enligt artikel 10.6 och artikel 11.7, lämpliga avhjälpande åtgärder enligt artikel 12 och om hur man identifierar och samarbetar med berörda parter enligt artikel 13, inbegripet genom den underrättelsemekanism och det klagomålsförfarande som fastställs i artikel 14.
 - b) Praktisk vägledning om den omställningsplan som avses i artikel 22.
 - c) Sektorsspecifik vägledning.

- d) Vägledning om bedömning av riskfaktorer på företagsnivå, riskfaktorer i affärsverksamheten, geografiska riskfaktorer, riskfaktorer med avseende på produkter och tjänster samt sektorsspecifika riskfaktorer, inbegripet sådana som är förknippade med konfliktdrabbade områden och högriskområden.
 - e) Hänvisningar till uppgifts- och informationskällor som finns tillgängliga för fullgörandet av de skyldigheter som föreskrivs i detta direktiv och till digitala verktyg och digital teknik som kan underlätta och stödja efterlevnaden.
 - f) Information om hur resurser och information ska delas mellan företag och andra rättsliga enheter i syfte att efterleva de bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv, på ett sätt som är förenligt med skyddet av företagshemligheter enligt artikel 5.3 och skyddet mot eventuella repressalier och eventuell vedergällning såsom föreskrivs i artikel 13.5.
 - g) Information till berörda parter och deras företrädare om hur de kan delta under hela förfarandet för tillbörlig aktsamhet.
3. De riktlinjer som avses i punkt 2 a, d och e ska göras tillgängliga senast den ... [30 månader från den dag då detta direktiv träder i kraft]. Riktlinjerna i punkt 2 b, f och g ska göras tillgängliga senast den ... [36 månader från den dag då detta direktiv träder i kraft].
4. De riktlinjer som avses i denna artikel ska vara tillgängliga på unionens alla officiella språk. Kommissionen ska regelbundet se över riktlinjerna och vid behov anpassa dem.

Artikel 20
Kompletterande åtgärder

1. Medlemsstaterna ska, för att tillhandahålla information och stöd till företag och deras affärspartner och till berörda parter, inrätta och driva egna eller gemensamma särskilda webbplatser, plattformar eller portaler. Särskild uppmärksamhet ska i detta avseende ägnas åt små och medelstora företag i företagens verksamhetskedjor. Dessa webbplatser, plattformar eller portaler ska särskilt ge tillgång till
 - a) innehållet i och kriterierna för rapportering enligt vad som fastställts av kommissionen i de delegerade akter som antagits enligt artikel 16.3,
 - b) kommissionens vägledning om frivilliga standardavtalsklausuler enligt vad som föreskrivs i artikel 18 och de riktlinjer som kommissionen utfärdar enligt artikel 19,
 - c) den gemensamma kontaktpunkt som föreskrivs i artikel 21, och
 - d) information till berörda parter och deras företrädare om hur de kan delta under hela förfarandet för tillbörlig aktsamhet.
2. Utan att det påverkar reglerna för statligt stöd får medlemsstaterna ge finansiellt stöd till små och medelstora företag. Medlemsstaterna får även ge stöd till berörda parter i syfte att underlätta utövandet av de rättigheter som fastställs i detta direktiv.

3. Kommissionen får komplettera medlemsstaternas stödåtgärder på grundval av befintliga unionsåtgärder för att stödja tillbörlig aktsamhet i unionen och i tredjeländer och får utarbeta nya åtgärder, bland annat för underlättande av bransch- eller flerpartsinitiativ för att hjälpa företag att fullgöra sina skyldigheter.
4. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 25, 26 och 29 får företag delta i bransch- och flerpartsinitiativ för att stödja fullgörandet av skyldigheterna enligt artiklarna 7–16, i den mån sådana initiativ är lämpliga för att stödja fullgörandet av dessa skyldigheter. I synnerhet får företagen, efter att ha bedömt dessas lämplighet, kunna använda eller ansluta sig till relevanta riskanalyser som utförs av bransch- eller flerpartsinitiativ eller av medlemmar i dessa initiativ och vidta eller ansluta sig till effektiva lämpliga åtgärder genom sådana initiativ. När företagen gör detta ska de övervaka hur effektiva sådana åtgärder är och vid behov fortsätta att vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att de fullgör sina skyldigheter.

Kommissionen och medlemsstaterna får underlätta spridningen av information om sådana initiativ och resultaten av dessa. Kommissionen ska i samarbete med medlemsstaterna utfärda riktlinjer om kriterierna för ändamålsenlighet och en metod som företagen kan använda för att bedöma ändamålsenlighet hos bransch- och flerpartsinitiativ.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 25, 26 och 29 får företagen också använda oberoende tredjepartskontroll av och från företag i sina verksamhetskedjor för att stödja fullgörandet av skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet i den mån en sådan kontroll är lämplig för att stödja fullgörandet av de relevanta skyldigheterna. En oberoende tredjepartskontroll får utföras av andra företag eller av ett bransch- eller flerpartsinitiativ. Oberoende tredjepartskontrollörer ska agera objektivt och fullständigt oberoende av företaget, vara fria från intressekonflikter, förbli fria från yttre påverkan – direkt eller indirekt – och avstå från allt agerande som är oförenligt med deras oberoende. Beroende på de negativa effekternas art ska kontrollörerna ha erfarenhet av och kompetens inom miljö- eller människorättsfrågor, och de ska vara ansvariga för kontrollens kvalitet och tillförlitlighet.

Kommissionen ska, i samarbete med medlemsstaterna, utfärda riktlinjer om kriterier för ändamålsenlighet och en metod som företagen kan använda för att bedöma tredjepartskontrollörers ändamålsenlighet samt vägledning för övervakning av tredjepartskontrollernas riktighet, effektivitet och integritet.

Artikel 21

Gemensam kontaktpunkt

1. Kommissionen ska inrätta en gemensam kontaktpunkt genom vilken företag kan söka information, vägledning och stöd med avseende på fullgörandet av sina skyldigheter enligt detta direktiv.

2. Berörda nationella myndigheter i varje medlemsstat ska samarbeta med den gemensamma kontaktpunkten för att hjälpa till med att anpassa informationen och vägledningen till nationella sammanhang och med att sprida informationen och vägledningen.

Artikel 22

Bekämpande av klimatförändringar

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de företag som avses i artikel 2.1 a, b och c och artikel 2.2 a, b och c antar och genomför en omställningsplan för begränsning av klimatförändringar som syftar till att genom största möjliga ansträngningar säkerställa att företagets affärsmodell och affärsstrategi är förenliga med omställningen till en hållbar ekonomi, begränsningen av den globala uppvärmningen till 1,5 °C i linje med Parisavtalet och målet att uppnå klimatneutralitet i enlighet med förordning (EU) 2021/1119, inbegripet dess mellanliggande mål och klimatneutralitetsmålet för 2050, samt i förekommande fall företagets exponering för kol-, olje- och gasrelaterad verksamhet.

Utformningen av den omställningsplan för begränsning av klimatförändringar som avses i första stycket ska omfatta följande:

- a) Tidsbundna mål för klimatförändringar fram till 2030 och i femåriga steg fram till 2050 på grundval av entydiga vetenskapliga belägg och, när så är lämpligt, absoluta utsläppsminskningmål för växthusgaser för scope 1-, scope 2- och scope 3-utsläpp av växthusgaser för varje betydande kategori.

- b) En beskrivning av de hävstänger för utfasning av fossila bränslen som identifierats och nyckelåtgärder som planeras för att uppnå de mål som avses i led a, inbegripet, när så är lämpligt, ändringar i företagets produkt- och tjänsteportfölj och införandet av ny teknik.
- c) En förklaring och kvantifiering av de investeringar och den finansiering som stöder genomförandet av omställningsplanen för begränsning av klimatförändringar.
- d) En beskrivning av förvaltnings-, lednings- och tillsynsorganens uppgifter i samband med omställningsplanen för begränsning av klimatförändringar.

2. Företag som rapporterar en omställningsplan för begränsning av klimatförändringar i enlighet med artikel 19a, 29a eller 40a – beroende på det enskilda fallet – i direktiv 2013/34/EU ska anses ha uppfyllt skyldigheten att anta en omställningsplan för begränsning av klimatförändringar enligt punkt 1 i den här artikeln.

Företag som ingår i en omställningsplan för begränsning av klimatförändringar som deras moderföretag rapporterat i enlighet med artikel 29a eller 40a – beroende på det enskilda fallet – i direktiv 2013/34/EU ska anses ha uppfyllt skyldigheten att anta en omställningsplan för begränsning av klimatförändringar enligt punkt 1 i den här artikeln.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att den omställningsplan för begränsning av klimatförändringar som avses i punkt 1 uppdateras var tolfte månad och innehåller en beskrivning av de framsteg som företaget har gjort med att uppnå målen i punkt 1 andra stycket led a.

Artikel 23

Auktoriserad företrädare

1. Medlemsstaterna ska kräva att ett företag enligt artikel 2.2 som är verksamt i en medlemsstat utser en fysisk eller juridisk person som är etablerad eller har hemvist i en av de medlemsstater där företaget är verksamt till sin auktoriserade företrädare. Auktoriseringen ska vara giltig från och med den tidpunkt då den bekräftas av den auktoriserade företrädaren.
2. Medlemsstaterna ska kräva att den auktoriserade företrädaren eller företaget meddelar den auktoriserade företrädarens namn, adress, e-postadress och telefonnummer till en tillsynsmyndighet i den medlemsstat där den auktoriserade företrädaren har hemvist eller är etablerad och, om det inte är samma, till den behöriga tillsynsmyndighet som anges i artikel 24.3. Medlemsstaterna ska säkerställa att den auktoriserade företrädaren är skyldig att på begäran tillhandahålla en kopia av auktoriseringen på ett officiellt språk i en medlemsstat till någon av tillsynsmyndigheterna.
3. Medlemsstaterna ska kräva att den auktoriserade företrädaren eller företaget informerar en tillsynsmyndighet i den medlemsstat där den auktoriserade företrädaren har hemvist eller är etablerad och, om det inte är samma, den behöriga tillsynsmyndighet som anges i artikel 24.3 om att företaget är ett företag enligt vad som avses i artikel 2.2.

4. Medlemsstaterna ska kräva att varje företag ger sin auktoriserade företrädare behörighet att ta emot kommunikation från tillsynsmyndigheterna i alla frågor som är av vikt för efterlevnaden och genomdrivandet av de bestämmelser i nationell rätt som införlivar detta direktiv. Företagen ska vara skyldiga att ge sina auktoriserade företrädare de befogenheter och resurser som krävs för att samarbeta med tillsynsmyndigheterna.
5. När ett företag enligt vad som avses i artikel 2.2 inte fullgör de skyldigheter som fastställs i den här artikeln ska alla medlemsstater i vilka företaget är verksamt vara behöriga att genomdriva fullgörandet av dessa skyldigheter i enlighet med sin nationella rätt. En medlemsstat som avser att genomdriva de skyldigheter som fastställs i denna artikel ska underrätta tillsynsmyndigheterna via det europeiska nätverk av tillsynsmyndigheter som inrättats i enlighet med artikel 28, så att andra medlemsstater inte genomdriver dem.

Artikel 24

Tillsynsmyndigheter

1. Varje medlemsstat ska utse en eller flera tillsynsmyndigheter med uppgift att övervaka efterlevnaden av de skyldigheter som fastställs i bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt artiklarna 7–16 och artikel 22.
2. Vad gäller ett företag enligt vad som avses i artikel 2.1 ska den behöriga tillsynsmyndigheten vara tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där företaget har sitt säte.

3. Vad gäller ett företag enligt vad som avses i artikel 2.2 ska den behöriga tillsynsmyndigheten vara tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där företaget har en filial. Om företaget inte har någon filial i någon medlemsstat, eller har filialer i olika medlemsstater, ska den behöriga tillsynsmyndigheten vara tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där företaget genererade större delen av sin nettoomsättning i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret före det datum som anges i artikel 37 eller det datum då företaget först uppfyllde kriterierna i artikel 2.2, beroende på vilket som inträffade sist.

Ett företag enligt vad som avses i artikel 2.2 får, på grundval av ändrade omständigheter som leder till att det genererar den största delen av sin unionsomsättning i en annan medlemsstat, lämna en vederbörligen motiverad begäran om att ändra den tillsynsmyndighet som är behörig att reglera frågor som omfattas av detta direktiv med avseende på det företaget.

4. Om ett moderföretag fullgör de skyldigheter som följer av detta direktiv på sina dotterföretags vägnar i enlighet med artikel 6 ska den behöriga tillsynsmyndigheten för moderföretaget samarbeta med den behöriga tillsynsmyndigheten för dotterföretaget, som kommer att förbli behörig att säkerställa att dotterföretaget omfattas av utövandet av befogenheter i enlighet med artikel 25. I detta avseende ska det europeiska nätverk av tillsynsmyndigheter som inrättats i enlighet med artikel 28 underlätta det samarbete, den samordning och det ömsesidiga bistånd som krävs enligt artikel 28.
5. Om en medlemsstat utser mer än en tillsynsmyndighet ska den säkerställa att dessa tillsynsmyndigheters respektive befogenheter är tydligt definierade och att de samarbetar nära och effektivt med varandra.

6. Medlemsstaterna får utse de myndigheter som ska utöva tillsyn över reglerade finansiella företag till att även fungera som tillsynsmyndigheter vid tillämpningen av detta direktiv.
7. Senast den ... [två år från den dag då detta direktiv träder i kraft] ska medlemsstaterna informera kommissionen om namn och kontaktuppgifter för de tillsynsmyndigheter som utsetts enligt denna artikel samt om deras respektive behörighet om det finns flera utsedda tillsynsmyndigheter. De ska underrätta kommissionen om eventuella ändringar därvidlag.
8. Kommissionen ska offentliggöra en förteckning över tillsynsmyndigheterna, inbegripet på sin webbplats, och, i de fall en medlemsstat har flera tillsynsmyndigheter, varje myndighets behörighet i förhållande till detta direktiv. Kommissionen ska regelbundet uppdatera förteckningen på grundval av den information som erhållits från medlemsstaterna.
9. Medlemsstaterna ska garantera tillsynsmyndigheternas oberoende och säkerställa att de och alla personer som arbetar eller har arbetat för dem samt revisorer, experter och alla andra personer som agerar för deras räkning utövar sina befogenheter på ett opartiskt och öppet sätt och med vederbörlig respekt för tystnadsplikten. Medlemsstaterna ska särskilt säkerställa att tillsynsmyndigheterna är rättsligt och funktionellt oberoende och fria från såväl direkt som indirekt yttre påverkan, även i förhållande till de företag som omfattas av detta direktiv eller andra marknadsintressen, och att deras personal och de personer som ansvarar för deras ledning är fria från intressekonflikter, med förbehåll för sekretesskrav, och avstår från alla handlingar som är oförenliga med deras uppgifter.

10. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna offentliggör och tillgängliggör online en årlig rapport om sin verksamhet enligt detta direktiv.

Artikel 25

Tillsynsmyndigheternas befogenheter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna har tillräckliga befogenheter och resurser för att utföra de uppgifter som de tilldelats enligt detta direktiv, inbegripet befogenhet att kräva att företag tillhandahåller information och genomföra utredningar rörande fullgörandet av de skyldigheter som fastställs i artiklarna 7–16. Medlemsstaterna ska ålägga tillsynsmyndigheterna att övervaka antagandet och utformningen av omställningsplanen för begränsning av klimatförändringar i enlighet med kraven i artikel 22.1.
2. En tillsynsmyndighet får inleda en utredning på eget initiativ eller som en följd av välgrundade farhågor som den underrättats om enligt artikel 26, om den anser att den har tillräcklig information som tyder på att ett företag eventuellt åsidosätter sina skyldigheter enligt de bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv.

3. Inspektioner ska utföras i enlighet med nationell rätt i den medlemsstat där inspektionen genomförs och efter en förhandsunderrättelse till företaget, utom i de fall då en förhandsunderrättelse skulle hindra ett effektivt genomförande av inspektionen. Om en tillsynsmyndighet som ett led i sin utredning vill utföra en inspektion på en annan medlemsstats territorium än den egna, ska den begära bistånd från tillsynsmyndigheten i den medlemsstaten enligt artikel 28.3.
4. Om en tillsynsmyndighet till följd av åtgärder som vidtagits enligt punkterna 1 och 2 konstaterar att de bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv inte har följts, ska den bevilja det berörda företaget en lämplig tidsfrist för att vidta korrigerande åtgärder, om sådana åtgärder är möjliga.
- Ett vidtagande av korrigerande åtgärder ska inte hindra att sanktioner åläggs eller att civilrättsligt ansvar utlöses, i enlighet med vad som följer av artiklarna 27 respektive 29.
5. När tillsynsmyndigheterna utför sina uppgifter ska de ha åtminstone följande befogenheter:
- a) Beordra företaget att
 - i) upphöra med överträdelser av de bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv genom att vidta en åtgärd eller upphöra med ett beteende,
 - ii) avstå från att upprepa beteendet i fråga, och
 - iii) i förekommande fall tillhandahålla avhjälpande åtgärder som står i proportion till överträdelsen och som är nödvändiga för att få den att upphöra,

- b) Ålägga sanktioner i enlighet med artikel 27.
 - c) Besluta om interimistiska åtgärder vid överhängande risk för allvarlig och irreparabel skada.
6. Tillsynsmyndigheterna ska utöva de befogenheter som avses i denna artikel i enlighet med nationell rätt
- a) direkt,
 - b) i samarbete med andra myndigheter, eller
 - c) genom hänvändelse till de behöriga rättsliga myndigheterna, som ska säkerställa att rättsmedlen är effektiva och har motsvarande verkan som de sanktioner som åläggs direkt av tillsynsmyndigheterna.
7. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla fysiska och juridiska personer har rätt till ett effektivt rättsmedel mot ett rättsligt bindande beslut avseende dem som fattats av en tillsynsmyndighet i enlighet med nationell rätt.
8. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna dokumenterar de utredningar som avses i punkt 1, och särskilt anger utredningarnas art och resultat, liksom eventuella efterlevnadsåtgärder som vidtagits i enlighet med punkt 5.
9. Tillsynsmyndigheternas beslut om ett företags efterlevnad av de bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv ska inte påverka tillämpningen av företags civilrättsliga ansvar enligt artikel 29.

Artikel 26
Välgrundade farhågor

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att fysiska och juridiska personer har rätt att, genom lättillgängliga kanaler, framföra välgrundade farhågor till en tillsynsmyndighet om de på grundval av objektiva omständigheter har skäl att tro att ett företag inte följer de bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv.
2. Medlemsstaterna ska se till att tillsynsmyndigheten, på begäran av en person som framför välgrundade farhågor, vidtar nödvändiga åtgärder för att på lämpligt sätt skydda den personens identitet och personuppgifter, vars utlämnande skulle vara skadligt för den personen.
3. Om en välgrundad farhåga omfattas av en annan tillsynsmyndighets behörighet ska den myndighet som underrättas om den välgrundade farhågan översända underlaget till den myndigheten.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna bedömer de välgrundade farhågorna inom en lämplig tidsperiod och, när så är lämpligt, utövar sina befogenheter enligt artikel 25.

5. Tillsynsmyndigheten ska så snart som möjligt och i enlighet med relevanta bestämmelser i nationell rätt samt i överensstämmelse med unionsrätten informera personer som avses i punkt 1 om resultatet av bedömningen av deras välgrundade farhågor och hur man kommit fram till det resultatet. Tillsynsmyndigheten ska också informera personer som framför sådana välgrundade farhågor och som i enlighet med nationell rätt har ett berättigat intresse i frågan, om sitt beslut att godta eller avslå en begäran om ingripande, samt om en beskrivning av ytterligare steg och åtgärder samt praktisk information om tillgången till administrativa och rättsliga prövningsförfaranden.
6. Medlemsstaterna ska säkerställa att personer som framför väl underbyggda farhågor i enlighet med denna artikel och som i enlighet med nationell rätt har ett berättigat intresse i saken har tillgång till en domstol eller annat oberoende och opartiskt offentligt organ som är behörigt att pröva den formella och materiella giltigheten av tillsynsmyndighetens beslut, åtgärder eller underlåtenhet att vidta åtgärder.

Artikel 27

Sanktioner

1. Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner, inbegripet böter, för överträdelse av bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

2. Vid beslut om huruvida sanktioner ska åläggas och, om sådana sanktioner åläggs, vid fastställandet av typen av sanktion och lämplig nivå på denna, ska vederbörlig hänsyn tas till
- a) överträdelsens art, allvar och varaktighet samt hur allvarliga konsekvenserna av överträdelsen är,
 - b) investeringar som har gjorts och riktat stöd som har tillhandahållits enligt artiklarna 10 och 11,
 - c) allt samarbete med andra enheter för att åtgärda konsekvenserna i fråga,
 - d) i förekommande fall, den utsträckning i vilken beslut om prioritering har fattats i enlighet med artikel 9,
 - e) eventuella relevanta tidigare överträdelser från företagets sida av de bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv, som slagits fast i ett slutligt beslut,
 - f) den utsträckning i vilken företaget har vidtagit korrigerande åtgärder med avseende på det aktuella ärendet,
 - g) den ekonomiska vinst som företaget erhållit eller förlust som det undvikit genom överträdelsen,
 - h) eventuella andra försvårande eller förmildrande omständigheter som är tillämpliga på det aktuella ärendet.

3. Medlemsstaterna ska föreskriva om åtminstone följande sanktioner:
- a) Böter.
 - b) Om ett företag inte rättar sig efter ett beslut om böter inom den tillämpliga tidsfristen, ett offentligt uttalande som anger vilket företag som är ansvarigt för överträdelsen och överträdelsens art.
4. När böter åläggs ska de vara baserade på företagets globala nettoomsättning. Maximigränsen för böter ska inte understiga fem procent av företagets globala nettoomsättning under det räkenskapsår som föregår året för beslutet om åläggande av böter.
- Medlemsstaterna ska, när det gäller de företag som avses i artiklarna 2.1 b och 2.2 b, säkerställa att böter beräknas med beaktande av den konsoliderade omsättning som rapporterats av det yttersta moderföretaget.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla beslut av tillsynsmyndigheterna om sanktioner för överträdelse av bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv offentliggörs, förblir offentliga tillgängliga i åtminstone fem år och skickas till det europeiska nätverk av tillsynsmyndigheter som inrättats genom artikel 28. Det offentliggjorda beslutet får inte innehålla några personuppgifter i den mening som avses i artikel 4.1 i förordning (EU) 2016/679.

Artikel 28

Europeiskt nätverk av tillsynsmyndigheter

1. Kommissionen ska inrätta ett europeiskt nätverk av tillsynsmyndigheter, bestående av företrädare för tillsynsmyndigheterna. Det europeiska nätverket av tillsynsmyndigheter ska underlätta samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna och samordningen och anpassningen av tillsynsmyndigheternas reglerings-, utrednings-, sanktions- och tillsynspraxis samt, när så är lämpligt, utbytet av information dem emellan.

Kommissionen får bjuda in unionsbyråer med relevant sakkunskap på de områden som omfattas av detta direktiv att ansluta sig till det europeiska nätverket av tillsynsmyndigheter.

2. Medlemsstaterna ska samarbeta med det europeiska nätverket av tillsynsmyndigheter för att identifiera företag inom deras jurisdiktion, särskilt genom att tillhandahålla all nödvändig information för att bedöma om ett tredjelandsföretag uppfyller de kriterier som fastställts i artikel 2. Kommissionen ska inrätta ett säkrat system för utbytet av information om den nettoomsättning som genereras i unionen av ett företag som avses i artikel 2.2 som inte har någon filial i någon medlemsstat eller som har filialer i olika medlemsstater, genom vilket medlemsstaterna regelbundet ska lämna den information de har om den nettoomsättning som genereras av sådana företag. Kommissionen ska analysera informationen inom en rimlig tidsperiod och underrätta den medlemsstat där företaget genererade större delen av sin nettoomsättning i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret om att företaget är ett företag som avses i artikel 2.2 och att medlemsstatens tillsynsmyndighet är behörig i enlighet med artikel 24.3.

3. Tillsynsmyndigheterna ska utbyta relevant information och ge ömsesidigt bistånd när de utför sina uppgifter, och ska införa åtgärder som bidrar till ett effektivt ömsesidigt samarbete. Det ömsesidiga biståndet ska omfatta samarbete i syfte att utöva de befogenheter som avses i artikel 25, inbegripet med avseende på inspektioner och begäranden om information.
4. Tillsynsmyndigheterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att besvara en begäran om bistånd från en annan tillsynsmyndighet utan onödigt dröjsmål och inte senare än en månad efter mottagandet av begäran. När det är nödvändigt på grund av omständigheterna i fallet får tidsfristen förlängas med högst två månader på grundval av en vederbörlig motivering. Till sådana åtgärder hör bland annat att översända relevant information om genomförandet av en pågående utredning.
5. En begäran om bistånd ska innehålla all nödvändig information, inklusive syftet med och skälen till denna. Tillsynsmyndigheterna ska endast använda den information som mottagits efter en begäran om bistånd för det ändamål för vilket den begärdes.
6. Den tillsynsmyndighet som tagit emot begäran ska informera den begärande myndigheten om resultaten eller, allt efter på omständigheterna, fortskridandet av de åtgärder som ska vidtas för att tillmötesgå begäran om bistånd.
7. Tillsynsmyndigheterna ska inte ta ut avgifter från varandra för insatser och åtgärder som vidtas till följd av en begäran om bistånd.

Tillsynsmyndigheter får dock i undantagsfall komma överens med andra tillsynsmyndigheter om regler om hur de ska ersätta varandra för vissa utgifter i samband med tillhandahållandet av bistånd.

8. Den tillsynsmyndighet som är behörig enligt artikel 24.3 ska underrätta det europeiska nätverket av tillsynsmyndigheter om detta och om varje begäran om att ändra behörig tillsynsmyndighet.
9. Om det råder tvivel om fördelningen av befogenheter kommer den information som ligger till grund för denna fördelning att delas med det europeiska nätverket av tillsynsmyndigheter, som kan samordna insatserna för att finna en lösning.
10. Det europeiska nätverket av tillsynsmyndigheter ska offentliggöra
 - a) de beslut av tillsynsmyndigheterna som innehåller sanktioner, enligt artikel 27.5, och
 - b) en vägledande förteckning över tredjelandsföretag som omfattas av detta direktiv.

Artikel 29

Företagens civilrättsliga ansvar och rätten till full ersättning

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att ett företag kan hållas ansvarigt för skada som har åsamkats en fysisk eller juridisk person, förutsatt att
 - a) företaget uppsåtligen eller genom vårdslöshet har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 10 och 11, när den rättighet, det förbud eller den skyldighet som anges i bilagan till detta direktiv syftar till att skydda den fysiska eller juridiska personen, och
 - b) den fysiska eller juridiska personens rättsliga intressen som skyddas enligt nationell rätt har lidit skada till följd av den underlåtenhet som avses i led a.

Ett företag kan inte hållas ansvarigt om skadan endast har orsakats av dess affärspartner i dess verksamhetskedja.

2. Om ett företag hålls ansvarigt i enlighet med punkt 1 ska en fysisk eller juridisk person ha rätt till full ersättning för skadan, i enlighet med nationell rätt. Full ersättning enligt detta direktiv ska inte medföra överkompensation, oavsett om det sker genom straffskadestånd, flerfaldiga skadestånd eller andra typer av skadestånd.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa följande:

a) Nationella regler om preskriptionstiders början, varaktighet, uppskjutande eller avbrott utgör inte ett otillbörligt hinder för att skadeståndstalan väcks och är inte under några omständigheter mer restriktiva än reglerna om nationella allmänna system för civilrättsligt ansvar.

Preskriptionstiden för att väcka skadeståndstalan enligt detta direktiv ska vara minst fem år och får under inga omständigheter vara kortare än den preskriptionstid som fastställs i nationella allmänna system för civilrättsligt ansvar.

Preskriptionstiderna får inte börja löpa förrän överträdelsen har upphört och käranden fått kännedom om, eller rimligtvis kan förväntas ha fått kännedom om

- i) beteendet och det faktum att det utgör en överträdelse,
- ii) det faktum att överträdelsen orsakat honom eller henne skada, och
- iii) identiteten på den person som begått överträdelsen.

b) Kostnaderna för förfarandet är inte så höga att det blir oöverkomligt för kärende att begära rättslig prövning.

- c) Kärande ska kunna ansöka om åtgärder för förbudsföreläggande, inbegripet genom summariska processer. Sådana åtgärder för förbudsföreläggande ska vara i form av en slutgiltig eller tillfällig åtgärd för att överträdelser av bestämmelser i nationell rätt som antagits enligt detta direktiv ska upphöra, genom att en åtgärd vidtas eller ett beteende upphör.
- d) Det föreskrivs om rimliga villkor enligt vilka en påstådd skadelidande part får ge tillstånd till en fackförening, en icke-statlig människorätts- eller miljöorganisation eller en annan icke-statlig organisation och, i enlighet med nationell rätt, nationella människorättsinstitutioner som är baserade i en medlemsstat, att väcka talan för att hävda rättigheterna för den person som påstår sig ha lidit skada, utan att det påverkar tillämpningen av nationella civilprocessrättsliga regler.

En fackförening eller en icke-statlig organisation får ges tillstånd enligt första stycket i denna punkt om den uppfyller kraven i nationell rätt. Dessa kan inbegripa kraven på att upprätthålla en permanent egen närvaro och att, i enlighet med de egna stadgarna, inte medverka kommersiellt eller bara tillfälligt för att tillgodose de rättigheter som skyddas enligt detta direktiv eller motsvarande rättigheter i nationell rätt.

- e) När talan väcks och en kärande lägger fram en väl underbyggd motivering som innehåller rimligen tillgängliga fakta och bevis som är tillräckliga för att styrka rimligheten i skadeståndsanspråket och har angett att ytterligare bevis ligger inom företagets kontroll, kan domstolarna besluta att företaget ska lämna ut sådan bevisning i enlighet med nationell processrätt.

Nationella domstolar ska begränsa utlämningen av de bevis som begärs till vad som är nödvändigt och proportionellt för att stödja ett skadeståndsanspråk eller potentiellt skadeståndsanspråk, och begränsa bevarandet av bevis till vad som är nödvändigt och proportionellt för att stödja ett sådant skadeståndsanspråk. Vid fastställandet av huruvida ett föreläggande om utlämnande eller bevarande av bevis är proportionellt ska de nationella domstolarna beakta den utsträckning i vilken påståendet eller försvaret stöds av tillgängliga fakta och bevis som motiverar begäran om utlämnande av bevis, omfattningen av och kostnaderna för utlämnandet av bevis samt alla parter, även eventuella berörda tredje parter, berättigade intressen, inbegripet för att förebygga icke-specificerade sökningar efter information som sannolikt inte är relevant för parterna i förfarandet, huruvida de bevis som begärs utlämnade innehåller konfidentiella uppgifter, särskilt rörande tredje parter, samt arrangemangen för att skydda sådana konfidentiella uppgifter.

Medlemsstaterna ska se till att nationella domstolar är behöriga att förordna om utlämnande av bevis som innehåller konfidentiella uppgifter, om de anser detta vara relevant för skadeståndstalan. Medlemsstaterna ska se till att nationella domstolar, när de begär utlämnande av sådan information, har tillgång till effektiva åtgärder för att skydda denna information.

4. Företag som har deltagit i branschinitiativ eller flerpartsinitiativ eller använt oberoende tredjepartskontroller eller avtalsklausuler för att stödja genomförandet av specifika aspekter av sina skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet kan det oaktat hållas ansvariga i enlighet med denna artikel.

5. Ett företags civilrättsliga ansvar för skador som uppstår enligt denna bestämmelse ska inte påverka det civilrättsliga ansvaret för dess dotterföretag eller för någon direkt eller indirekt affärspartner i företagets verksamhetskedja.

Om skadan har orsakats gemensamt av företaget och dess dotterföretag eller dess direkta eller indirekta affärspartner, ska de vara solidariskt ansvariga, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i nationell rätt när det gäller villkoren för solidariskt ansvar och regressrätt.

6. Reglerna om civilrättsligt ansvar enligt detta direktiv ska inte begränsa företagens ansvar enligt unionens eller medlemsstaternas rättssystem och ska inte påverka tillämpningen av unionsregler eller nationella regler om civilrättsligt ansvar med avseende på negativa effekter för de mänskliga rättigheterna eller miljön när dessa regler föreskriver ansvar i situationer som inte omfattas av detta direktiv eller föreskriver strängare ansvar än detta direktiv.
7. Medlemsstaterna ska säkerställa att de bestämmelser i nationell rätt som införlivar denna artikel är internationellt tvingande i fall där den lag som är tillämplig på sådana anspråk inte är nationell rätt i en medlemsstat.

Artikel 30

Rapportering av överträdelser och skydd för personer som rapporterar om överträdelser

Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att direktiv (EU) 2019/1937 är tillämpligt på rapportering av överträdelser av de bestämmelser i nationell rätt som införlivar detta direktiv och på skyddet av personer som rapporterar sådana överträdelser.

Artikel 31

Offentligt stöd, offentlig upphandling och offentliga koncessioner

Medlemsstaterna ska säkerställa att uppfyllandet av de skyldigheter som följer av de bestämmelser i nationell rätt som införlivar detta direktiv, eller ett frivilligt genomförande av dem, betraktas som en miljömässig eller social aspekt som upphandlande myndigheter, i enlighet med direktiven 2014/23/EU, 2014/24/EU och 2014/25/EU, får beakta som en del av kriterierna för tilldelning av offentliga kontrakt och koncessionskontrakt, och som ett miljömässigt eller socialt villkor som upphandlande myndigheter, i enlighet med de direktiven, får fastställa med avseende på fullgörandet av offentliga kontrakt och koncessionskontrakt.

Artikel 32

Ändring av direktiv (EU) 2019/1937

I del I punkt E.2 i bilagan till direktiv (EU) 2019/1937 ska följande led läggas till:

- ”vi) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) .../... av den ... om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och förordning (EU) 2023/2859 (EUT L..., ...)⁺.

⁺ EUT: För i texten in nummer, datum och EUT-hänvisning för direktivet i dokument 2022/0051(COD).”

Artikel 33

Ändring av förordning (EU) 2023/2859

I del B i bilagan till förordning (EU) 2023/2859 ska följande led läggas till:

- ”17. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) .../... av den ... om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och förordning (EU) 2023/2859 (EUT L..., ...)”.⁺

⁺ EUT: För i texten in nummer, datum och EUT-hänvisning för direktivet i dokument 2022/0051(COD).”

Artikel 34

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 3.2 och 16 ges till kommissionen tills vidare från och med den ... [den dag då detta direktiv träder i kraft].

3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 3.2 och 16 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artikel 3.2 eller 16 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 35
Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011⁴⁸.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 36
Översyn och rapportering

1. Kommissionen ska lämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om nödvändigheten i att fastställa ytterligare krav på tillbörlig aktsamhet i fråga om hållbarhet som är anpassade till reglerade finansiella företag med avseende på tillhandahållandet av finansiella tjänster och investeringsverksamhet, samt alternativ till sådana krav på tillbörlig aktsamhet och deras effekter, i enlighet med målen för detta direktiv.

⁴⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

I rapporten ska andra unionslagstiftningsakter som är tillämpliga på reglerade finansiella företag tas i beaktande. Den ska offentliggöras så snart som möjligt efter den ... [dagen för ikraftträdandet av detta direktiv], men inte senare än den ... [två år från dagen för detta direktivs ikraftträdande]. Rapporten ska vid behov åtföljas av ett lagstiftningsförslag.

2. Kommissionen ska senast den ... [sex år från dagen för detta direktivs ikraftträdande] och därefter vart tredje år lämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av detta direktiv och om hur effektivt direktivets mål har uppnåtts, särskilt när det gäller hanteringen av negativa effekter. Rapporten ska vid behov åtföljas av ett lagstiftningsförslag. Den första rapporten ska bland annat innehålla en bedömning av
 - a) detta direktivs inverkan på små och medelstora företag, tillsammans med en bedömning av effektiviteten i de olika åtgärder och verktyg för stöd till små och medelstora företag som kommissionen och medlemsstaterna tillhandahåller,
 - b) tillämpningsområdet för detta direktiv vad gäller de företag som omfattas, huruvida det säkerställer ändamålsenligheten i detta direktiv i ljuset av dess mål, lika villkor för de enheter som omfattas och att företag inte kan kringgå tillämpningen av detta direktiv, inbegripet
 - huruvida artikel 3.1 a behöver ses över så att enheter som har bildats i andra juridiska former än de som förtecknas i bilaga I eller bilaga II till direktiv 2013/34/EU omfattas av det här direktivet,

- huruvida affärsmodeller eller former av ekonomiskt samarbete med andra tredjepartsföretag än de som omfattas av artikel 2 behöver inkluderas i tillämpningsområdet för detta direktiv,
 - huruvida de tröskelvärden för antal anställda och nettoomsättning som fastställs i artikel 2 behöver ses över och om en sektorsspecifik strategi behöver införas i högrisksektorer,
 - huruvida det kriterium för nettoomsättning som genereras i unionen som fastställs i artikel 2.2 behöver ses över,
- c) huruvida definitionen av begreppet *verksamhetskedja* behöver ses över,
- d) huruvida bilagan till detta direktiv behöver ändras, bland annat mot bakgrund av den internationella utvecklingen, och huruvida den bör utvidgas till att omfatta ytterligare negativa effekter, i synnerhet negativa effekter på goda styrelseformer,
- e) huruvida de regler för bekämpning av klimatförändringar som föreskrivs i detta direktiv behöver ses över, särskilt när det gäller utformningen av omställningsplanerna för begränsning av klimatförändringar, antagandet av dem och hur planerna ska genomföras av företagen, samt tillsynsmyndigheternas befogenheter i samband med dessa regler,
- f) effektiviteten när det gäller de verkställighetsmekanismer som inrättats på nationell nivå, sanktionerna och reglerna om civilrättsligt ansvar.

- g) huruvida den harmoniseringsnivå som föreskrivs i detta direktiv behöver ändras för att säkerställa lika villkor för företag på den inre marknaden, inbegripet konvergens och skillnader mellan bestämmelser i nationell rätt som införlivar detta direktiv.

Artikel 37

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den ... [två år från dagen för detta direktivs ikraftträdande] anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

De skall tillämpa dessa bestämmelser

- a) från och med den ... [tre år från dagen för detta direktivs ikraftträdande] vad gäller de företag som avses i artikel 2.1 a och b, som har bildats i enlighet med medlemsstatens lagstiftning och som hade mer än 5 000 anställda i genomsnitt och genererade en global nettoomsättning på mer än 1 500 000 000 EUR under det senaste räkenskapsår som föregick ... [tre år från dagen för detta direktivs ikraftträdande] för vilket årsbokslut har eller borde ha antagits, med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att följa artikel 16, som medlemsstaterna ska tillämpa på dessa företag för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2028 eller senare,

- b) från och med den ... [fyra år från dagen för detta direktivs ikraftträdande] vad gäller de företag som avses i artikel 2.1 a och b, som har bildats i enlighet med medlemsstatens lagstiftning och som hade mer än 3 000 anställda i genomsnitt och genererade en global nettoomsättning på mer än 900 000 000 EUR under det senaste räkenskapsår som föregick ... [fyra år från dagen för detta direktivs ikraftträdande] för vilket årsbokslut har eller borde ha antagits, med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att följa artikel 16, som medlemsstaterna ska tillämpa på dessa företag för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2029 eller senare,
- c) från och med den ... [tre år från dagen för detta direktivs ikraftträdande] vad gäller de företag som avses i artikel 2.2 a och b, som har bildats i enlighet med ett tredjelands lagstiftning och som genererade en nettoomsättning på mer än 1 500 000 000 EUR i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsår som föregick ... [tre år från dagen för detta direktivs ikraftträdande], med undantag för de åtgärder som är nödvändiga för att följa artikel 16, som medlemsstaterna ska tillämpa på dessa företag för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2028 eller senare,

- d) från och med ... [fyra år från dagen för detta direktivs ikraftträdande] vad gäller de företag som avses i artikel 2.2 a och b, som har bildats i enlighet med ett tredjelands lagstiftning och som genererade en nettoomsättning på mer än 900 000 000 EUR i unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsår som föregick ... [fyra år efter det att detta direktiv har trätt i kraft], med undantag för de åtgärder som är nödvändiga för att följa artikel 16, som medlemsstaterna ska tillämpa på dessa företag för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2029 eller senare,
- e) från och med den ... [fem år från dagen för detta direktivs ikraftträdande] vad gäller alla andra företag som avses i artikel 2.1 a och b och artikel 2.2 a och b och de företag som avses i artikel 2.1 c och artikel 2.2 c, med undantag för de åtgärder som är nödvändiga för att följa artikel 16, som medlemsstaterna ska tillämpa på dessa företag för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2029 eller senare.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 38
Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts
i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 39
Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i ...

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande

BILAGA

Del I

1. RÄTTIGHETER OCH FÖRBUD SOM INGÅR I INTERNATIONELLA AVTAL OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
1. Rätten till liv, tolkat i enlighet med artikel 6.1 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Kränkning av denna rätt innebär, men är inte begränsad till, privata eller offentliga säkerhetsvakter som skyddar företagets resurser, anläggningar eller personal och som på grund av bristande instruktioner eller kontroll från företagets sida orsakar en persons död.
2. Förbudet mot tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling, tolkat i enlighet med artikel 7 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Detta innebär, men är inte begränsat till, privata eller offentliga säkerhetsvakter som skyddar företagets resurser, anläggningar eller personal och som på grund av bristande instruktioner eller kontroll från företagets sida utsätter en person för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling.
3. Rätten till frihet och säkerhet, tolkad i enlighet med artikel 9.1 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.
4. Förbudet mot godtyckligt eller olagligt ingripande med avseende på en persons privatliv, familj, hem eller korrespondens och olagliga angrepp mot personens heder eller anseende, tolkat i enlighet med artikel 17 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.

5. Förbudet mot inblandning i rätten till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet, tolkat i enlighet med artikel 18 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.
6. Rätten att åtnjuta rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor, inbegripet en skälig lön och en tillräcklig levnadslön för anställda arbetstagare och en tillräcklig inkomst för egenföretagare och småbrukare, som de tjänar som ersättning för sitt arbete och sin produktion, en godtagbar tillvaro, trygga och sunda arbetsförhållanden och en skälig begränsning av arbetstiden, tolkad i enlighet med artiklarna 7 och 11 i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.
7. Förbudet mot att begränsa arbetstagarnas tillgång till lämpligt boende, om arbetskraften är inhyst i boende som tillhandahålls av företaget, och att begränsa arbetstagarnas tillgång till lämplig föda, kläder, vatten och sanitet på arbetsplatsen, tolkat i enlighet med artikel 11 i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

8. Barnets rätt till bästa möjliga hälsa, tolkad i enlighet med artikel 24 i konventionen om barnets rättigheter, rätten till utbildning, tolkad i enlighet med artikel 28 i konventionen om barnets rättigheter, rätten till den levnadsstandard som krävs, tolkad i enlighet med artikel 27 i konventionen om barnets rättigheter, barnets rätt till skydd mot ekonomiskt utnyttjande och mot att utföra arbete som kan vara skadligt eller hindra barnets utbildning eller inverka skadligt på barnets hälsa eller fysiska, psykiska, andliga, moraliska eller sociala utveckling, tolkad i enlighet med artikel 32 i konventionen om barnets rättigheter, barnets rätt till skydd mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp och mot att bli bortförd, sålt eller olagligen flyttat till en annan plats i eller utanför det egna landet i exploateringssyfte, tolkad i enlighet med artiklarna 34 och 35 i konventionen om barnets rättigheter.
9. Förbudet mot anställning av barn under den ålder då skolplikten upphör och, under alla omständigheter, barn under 15 år, såvida detta inte föreskrivs i lagstiftningen på anställningsorten i enlighet med artikel 2.4 i Internationella arbetsorganisationens konvention om minimiålder, 1973 (nr 138), tolkat i enlighet med artiklarna 4–8 i Internationella arbetsorganisationens konvention om minimiålder, 1973 (nr 138).

10. Förbudet mot de värsta formerna av barnarbete (personer under 18 års ålder), tolkat i enlighet med artikel 3 i Internationella arbetsorganisationens konvention om de värsta formerna av barnarbete, 1999 (nr 182). Detta omfattar följande:
- a) alla former av slaveri och med slaveri jämförbara bruk och sedvänjor, såsom handel med barn, trälldom för skuld, livegenskap och tvångsarbete, inklusive rekrytering med våld eller tvång av barn för utnyttjande i väpnade konflikter,
 - b) utnyttjande, rekrytering och utbudande av barn för prostitution, produktion av pornografiska framställningar eller pornografiska framträdanden,
 - c) utnyttjande, rekrytering och utbudande av barn för olaglig verksamhet, särskilt för framställning av och handel med narkotiska preparat, och
 - d) arbete som genom sin natur eller de omständigheter under vilka det utförs kan skada barns hälsa, säkerhet eller moral.
11. Förbudet mot tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, med vilket avses varje arbete eller tjänst som avfordras en person under hot om något slag av straff och till vars utförande ifrågavarande person icke erbjudit sig av fri vilja, till exempel som en följd av trälldom för skuld eller människohandel, tolkat i enlighet med artikel 2.1 i Internationella arbetsorganisationens konvention angående tvångs- eller obligatoriskt arbete, 1930 (nr 29). Med tvångsarbete eller obligatoriskt arbete ska inte avses varje arbete eller tjänst som uppfyller kraven i artikel 2.2 i Internationella arbetsorganisationens konvention angående tvångs- eller obligatoriskt arbete, 1930 (nr 29) eller artikel 8.3 b och c i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.

12. Förbudet mot alla former av slaveri och slavhandel, inbegripet slaveriliknande förhållanden, trälldom eller andra former av överhöghet eller förtryck på arbetsplatsen, däribland extremt ekonomiskt eller sexuellt utnyttjande och förnedring eller människohandel, tolkat i enlighet med artikel 8 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.
13. Föreningsfriheten, mötesfriheten, organisationsrätten och rätten till kollektiva avtalsförhandlingar, tolkade i enlighet med artiklarna 21 och 22 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, artikel 8 i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, Internationella arbetsorganisationens konvention angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, 1948 (nr 87) och Internationella arbetsorganisationens konvention angående tillämpning av principerna för organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten, 1949 (nr 98). Dessa rättigheter innefattar följande:
- a) Arbetstagare har rätt att bilda eller ansluta sig till en fackförening.
 - b) Bildande, anslutning till eller medlemskap i en fackförening får inte användas som skäl till omotiverad diskriminering eller vedergällning.
 - c) Fackföreningar har rätt att verka fritt i enlighet med sina författningar och regler utan inblandning av myndigheterna.
 - d) Rätten att strejka och rätten till kollektiva avtalsförhandlingar.

14. Förbudet mot ojämlik behandling i arbetslivet, såvida detta inte är motiverat av anställningens krav, tolkat i enlighet med artiklarna 2 och 3 i Internationella arbetsorganisationens konvention angående lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde, 1951 (nr 100), artiklarna 1 och 2 i Internationella arbetsorganisationens konvention angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning, 1958 (nr 111) och artikel 7 i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Detta omfattar i synnerhet
- a) betalning av ojämlik ersättning för arbete av lika värde, och
 - b) diskriminering på grund av nationell härstamning eller socialt ursprung, ras, hudfärg, kön, religion eller politisk åskådning.
15. Förbudet mot att orsaka mätbar miljöförstöring, däribland skadlig förändring av marken, förorening av vatten eller luft, skadliga utsläpp, överdriven vattenförbrukning, markförstöring eller annan påverkan på naturresurser, såsom avskogning, som
- a) väsentligt försämrar de naturliga livsbetingelserna för bevarande eller framställning av livsmedel,
 - b) förvägrar en person tillgång till säkert och rent dricksvatten,
 - c) gör det svårt för en person att komma åt sanitära inrättningar eller förstör dem,
 - d) skadar en persons hälsa, säkerhet, normala användning av mark eller lagligen förvärvade egendom,

- e) i betydande grad inverkar negativt på ekosystemtjänster genom vilka ett ekosystem direkt eller indirekt bidrar till människors välbefinnande,

tolkat i enlighet med artikel 6.1 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och artiklarna 11 och 12 i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

16. Individers, grupper och samhällens rätt till mark och resurser och rätten att inte berövas medel för uppehållet, som innebär ett förbud mot att olagligen utrymma eller inta mark, skogar och vattenresurser i samband med förvärv, utveckling eller annan användning av mark, skogar och vattenresurser, inbegripet genom avskogning, vars användning säkerställer en persons försörjning, tolkat i enlighet med artikel 1 och 27 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och artikel 1, 2 och 11 i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

2. INSTRUMENT FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH GRUNDLÄGGANDE FRIHETER

- Den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.
- Den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.
- Konventionen om barnets rättigheter.
- Internationella arbetsorganisationens grundläggande konventioner:
 - Konventionen angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, 1948 (nr 87).
 - Konventionen angående tillämpning av principerna för organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten, 1949 (nr 98).
 - Konventionen angående tvångs- eller obligatoriskt arbete, 1930 (nr 29), och dess protokoll från 2014.
 - Konventionen angående avskaffande av tvångsarbete, 1957 (nr 105).
 - Konventionen om minimiålder för tillträde till arbete, 1973 (nr 138).
 - Konventionen om förbud mot och omedelbara åtgärder för att avskaffa de värsta formerna av barnarbete, 1999 (nr 182).
 - Konventionen angående lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde, 1951 (nr 100).
 - Konventionen angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning, 1958 (nr 111).

Del II
FÖRBUD OCH SKYLDIGHETER
SOM INGÅR I MILJÖPOLITISKA INSTRUMENT

1. Skyldigheten att undvika eller minimera negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden, tolkad i enlighet med artikel 10 b i 1992 års konvention om biologisk mångfald och tillämplig lag i den berörda jurisdiktionen, inbegripet skyldigheterna i Cartagenaprotokollet angående utvecklingen, hanteringen, transporten, användningen, överföringen och utsättningen av levande modifierade organismer och i Nagoyaprotokollet om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning, vilket är fogat till konventionen om biologisk mångfald, av den 12 oktober 2014.
2. Förbudet mot import, export, återexport eller införande från havet av exemplar som upptagits i bilagorna I–III till konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter (Cites) av den 3 mars 1973 utan tillstånd, tolkat i enlighet med artiklarna III, IV och V i konventionen.
3. Förbudet mot tillverkning, import och export av produkter med tillsatt kvicksilver som förtecknas i bilaga A del I till Minamatakonventionen om kvicksilver av den 10 oktober 2013 (*Minamatakonventionen*), tolkat i enlighet med artikel 4.1 i konventionen.

4. Förbudet mot användning av kvicksilver eller kvicksilverföreningar i de tillverkningsprocesser som förtecknas i bilaga B del I i Minamatakonventionen efter det utfasningsdatum som anges i konventionen för de enskilda processerna, tolkat i enlighet med artikel 5.2 i konventionen.
5. Förbudet mot olaglig behandling av kvicksilveravfall, tolkat i enlighet med artikel 11.3 i Minamatakonventionen och artikel 13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/852¹.
6. Förbudet mot tillverkning och användning av de kemikalier som förtecknas i bilaga A till Stockholmskonventionen av den 22 maj 2001 om långlivade organiska föroreningar, tolkat i enlighet med artikel 3.1 a i) i konventionen och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1021².
7. Förbudet mot olaglig hantering, insamling och lagring och olagligt bortskaffande av avfall, tolkat i enlighet med artikel 6.1 d i) och ii) i Stockholmskonventionen och artikel 7 i förordning (EU) 2019/1021.
8. Förbudet mot import eller export av en kemikalie som förtecknas i bilaga III till Rotterdamkonventionen av den 10 september 1998 om förfarandet med förhandsgodkännande sedan information lämnats för vissa farliga kemikalier och bekämpningsmedel i internationell handel (UNEP/FAO), tolkat i enlighet med artiklarna 10.1, 11.1 b och 11.2 i konventionen och med angivelse av den importerande eller exporterande parten i konventionen i enlighet med förfarandet med förhandsgodkännande sedan information lämnats (*PIC-förfarandet*).

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/852 av den 17 maj 2017 om kvicksilver och om upphävande av förordning (EG) nr 1102/2008 (EUT L 137, 24.5.2017, s. 1).

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1021 av den 20 juni 2019 om långlivade organiska föroreningar (EUT L 169, 25.6.2019, s. 45).

9. Förbudet mot olaglig produktion, konsumtion, import och export av kontrollerade ämnen i bilagorna A, B, C och E till Montrealprotokollet om ämnen som bryter ned ozonskiktet till Wienkonventionen för skydd av ozonskiktet, tolkat i enlighet med artikel 4B i Montrealprotokollet och licensieringsbestämmelserna enligt tillämplig lag i den berörda jurisdiktionen.
10. Förbudet mot export av farligt eller annat avfall, tolkat i enlighet med artikel 1.1 och 1.2 i Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och om slutligt omhändertagande av farligt avfall av den 22 mars 1989 (*Baselkonventionen*) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006³
- a) till en part i konventionen som har förbjudit import av sådant farligt avfall eller annat avfall, tolkat i enlighet med artikel 4.1 b i Baselkonventionen,
 - b) till en importerande stat som inte har lämnat ett skriftligt medgivande till den speciella importen, i de fall då den importerande staten inte har förbjudit import av sådant farligt avfall, tolkat i enlighet med artikel 4.1 c i Baselkonventionen,
 - c) till en icke-part i Baselkonventionen, tolkat i enlighet med artikel 4.5 i Baselkonventionen,
 - d) till en importerande stat om sådant farligt avfall eller annat avfall inte hanteras på ett miljövänligt sätt i den importerande staten eller på annat håll, tolkat i enlighet med artikel 4.8 första meningen i Baselkonventionen.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall (EUT L 190, 12.7.2006, s. 1).

11. Förbudet mot export av farligt avfall från de länder som förtecknas i bilaga VII till Baselkonventionen till länder som inte förtecknas i bilaga VII för verksamheter som förtecknas i bilaga IV till Baselkonventionen, tolkat i enlighet med artikel 4A i Baselkonventionen och artiklarna 34 och 36 i förordning (EG) nr 1013/2006.
12. Förbudet mot import av farligt avfall och annat avfall från en icke-part som inte har ratificerat Baselkonventionen, tolkat i enlighet med artikel 4.5 i Baselkonventionen.
13. Skyldigheten att undvika eller minimera de negativa effekterna på de kultur- och naturvärden som avgränsas som naturarv enligt definitionen i artikel 2 i konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv av den 16 november 1972 (*Världsarvskonventionen*), tolkat i enlighet med artikel 5 d i Världsarvskonventionen och tillämplig lag i den berörda jurisdiktionen.
14. Skyldigheten att undvika eller minimera de negativa effekterna på våtmarker enligt definitionen i artikel 1 i konventionen om våtmarker av internationell betydelse, i synnerhet såsom livsmiljö för våtmarksfåglar (*Ramsarkonventionen*) av den 2 februari 1971, tolkat i enlighet med artikel 4.1 i Ramsarkonventionen och tillämplig lag i den berörda jurisdiktionen.

15. Skyldigheten att förhindra förorening från fartyg, tolkad i enlighet med den internationella konventionen till förhindrande av förorening från fartyg av den 2 november 1973, ändrad genom 1978 års protokoll (Marpol 73/78). Detta omfattar följande:
- a) Förbudet mot utsläpp i havet av
 - i) olja eller oljehaltiga blandningar enligt definitionen i regel 1 i bilaga I till Marpol 73/78, tolkat i enlighet med reglerna 9–11 i bilaga I till Marpol 73/78,
 - ii) skadliga flytande ämnen enligt definitionen i regel 1.6 i bilaga II till Marpol 73/78, tolkat i enlighet med reglerna 5 och 6 i bilaga II till Marpol 73/78 och
 - iii) toalettavfall enligt definitionen i regel 1.3 i bilaga IV till Marpol 73/78, tolkat i enlighet med reglerna 8 och 9 i bilaga IV till Marpol 73/78.
 - b) Förbudet mot olaglig förorening genom skadliga ämnen som transporteras till sjöss i förpackad form enligt definitionen i regel 1 i bilaga III till Marpol 73/78, tolkat i enlighet med reglerna 1–7 i bilaga III till Marpol 73/78. och
 - c) Förbudet mot olaglig förorening genom fast avfall från fartyg enligt definitionen i regel 1 i bilaga V till Marpol 73/78, tolkat i enlighet med reglerna 3–6 i bilaga V till Marpol 73/78.
16. Skyldigheten att förebygga, begränsa och kontrollera förorening av den marina miljön genom dumpning, tolkad i enlighet med artikel 210 i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 och tillämplig lag i den berörda jurisdiktionen.
-